

Raja-Karjalan alueen yritystutkimus 2007

Översättning: Pimma Åhman.

Kansikuva: Koskenlaskijoita Neitikoskessa Ruunaan retkeilyalueella. Heikki Räsänen.

© Metsähallitus 2008

ISSN 1235-8983
ISBN 978-952-446-646-2 (pdf)

Heikki Räsänen

Raja-Karjalan alueen yritystutkimus 2007

KUVAILEHTI

JULKAISUJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	20.5.2008
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	2560/52/2008
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	kansallispuisto, valtion retkeilyalue, luonnonsuojelualue, luonnonpuisto, Natura 2000 -alue		
ALUEEN NIMI	Patvinsuon kansallispuisto, Petkeljärven kansallispuisto, Ruunaan retkeilyalue, Ruunaan luonnonsuojelualue, Koitajoen Natura 2000 -alue		
NATURA 2000-ALUEEN NIMI JA KOODI	Patvinsuo FI0700047, Petkeljärvi-Putkelanharju FI0700044, Ruunaa FI0700045 ja Koitajoki FI0700043		
ALUEYKSIKKÖ	Etelä-Suomen luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Heikki Räsänen		
Julkaisun nimi	Raja-Karjalan alueen yritystutkimus 2007		
Tiivistelmä	<p>Raja-Karjalan yritystutkimus toteutettiin Lieksan ja Ilomantsin suojelu- ja retkeilyalueita hyödyntäville yrityksille suunnattuna kyselynä ja siihen liittyvänä haastatteluna kevään 2007 aikana. Tutkimukseen osallistui yhteensä 24 yritystä. Tutkimuksen tavoitteena oli hankkia tietoja tutkimusalueella toimivista yrityksistä ja selvittää matkailuyrittäjien näkemyksiä, kokemuksia ja toiveita Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonsuojelu- ja retkeilyalueiden matkailullisesta hyödyntämisestä.</p> <p>Tutkimusalueella toimiva matkailuyritys on yleensä melko pieni, muutaman työntekijän yritys, jonka työllistämisvaikutus on 2–3 henkilötyövuotta. Yritysten yleisimmät toimialat ovat majoitus-, ohjelma- ja ravitsemispalvelut ja toiminta keskittyy kesäaikaan. Yritysten asiakaskunta muodostui tutkimushetkellä pääasiassa suomalaisista yksityisasiakkaista. Yritysten asiakkaista lähes 29 000 vieraili jollakin Raja-Karjalan suojelu- tai retkeilyalueella. Määrä edustaa merkittävää osaa alueiden kaikista kävijöistä.</p> <p>Raja-Karjalan alue tarjoaa yrityksille monipuoliset mahdollisuudet harjoittaa luontomatkailua. Tyyppillisesti yritykset hyödyntävät alueilla olevaa tiestöä, polku ja latuverkostoa, alueiden esitteitä ja opaskirjoja, maantienvarsien opasteita ja yrittäjien tuottamia palveluja. Laadultaan parhaimmiksi palveluiksi vastaajat arvioivat polttopuuhuollon, Metsähallituksen alueita koskevat verkkosivut, telttailupaikat, yleisökäymälät ja luontotalon tai -tuvan palvelut. Heikoimmat laatuarviot saivat tiestön kunto, laiturit, moottorikelkkaurat ja -reitit sekä maantienvarsien opastus. Kokonaisuudessaan vastaajat olivat tyytyväisiä palveluiden ja rakenteiden määrään.</p> <p>Yritykset olivat tehneet melko vähän yhteistyötä Metsähallituksen kanssa. Tyytyväisimpiä vastaajat olivat alueiden käyttöön liittyviin sopimuksiin ja lupiin, luontotalojen ja -tupien palveluihin, alueen käytön suunnitteluun ja Metsähallituksen palvelurakenteisiin. Eniten tyytymättömyyttä aiheutti hakuiden suunnittelu, maa-ainesten ja puun osto- ja myynti sekä alueen ja palveluiden markkinointi.</p> <p>Matkailualan kannattavuus nähtiin valtakunnan tasolla ja omassa yrityksessä hieman keskinkertaista parempana. Sen sijaan maakunnassa ja kohdealueilla kannattavuutta pidettiin hieman keskinkertaista huonompana. Puolella vastanneista yrityksistä oli suunnitelmia oman toiminnan kehittämiseksi seuraavien kahden vuoden aikana.</p>		
AVAINSANAT	Raja-Karjala, luontomatkailu, yritystutkimus		
MUUT TIEDOT			
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 98		
ISSN	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-446-646-2
SIVUMÄÄRÄ	72 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	20.5.2008
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	2560/52/2008
TYP AV SKYDDSSOMRÅDE/ SKYDDSPROGRAM	nationalpark, statens strövområde, naturskyddsområde, naturreservat, Natura 2000-område		
OMRÅDETS NAMN	Patvinsuo nationalpark, Petkeljärvi nationalpark, Ruunaa strövområde, Ruunaa naturskyddsområde, Koitajoki Natura 2000-område		
NATURA 2000-OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Patvinsuo FI0700047, Petkeljärvi–Putkelanharju FI0700044, Ruunaa FI0700045 och Koitajoki FI0700043		
REGIONENHET	Södra Finlands naturtjänster		
FÖRFATTARE	Heikki Räsänen		
PUBLIKATION	Företagsundersökning i Norra Karelen 2007		
SAMMAMNDRAG	<p>Det gjordes en företagsundersökning i Norra Karelen bland företag som nyttjar skydds- och strövområdena i gränskommunerna Lieksa och Iломants i sin verksamhet. Undersökningen bestod av en enkät som skickades till företagen samt intervjuer våren 2007. I undersökningen deltog sammanlagt 24 företag. Målet för undersökningen var att insamla information om de företag som är verksamma inom undersökningsområdet och utreda turistföretagarnas åsikter, erfarenheter och önskingar när det gäller nyttjandet av naturskyddsområden och strövområden som Forststyrelsens förvaltar.</p> <p>Ett typiskt företag på undersökningsområdet är i allmänhet ganska litet, med ett par anställda, och en sysselsättningseffekt på 2–3 årsverken. De vanligaste verksamhetsbranscherna är inkvarterings-, program- restaurang- och cateringtjänster, och verksamheten är koncentrerad till sommarhalvåret. Företagens kundkrets bestod vid tiden för undersökningen huvudsakligen av finska företagskunder. Närmare 29 000 av företagets kunder besökte något av skydds- eller strövområdena i gränskommunerna i Norra Karelen. Denna mängd utgör en betydande del av alla besökarna på områdena.</p> <p>Norra Karelen erbjuder företagen mångsidiga möjligheter att bedriva naturturism. Det är mycket vanligt att företagen nyttjar områdenas nätverk av vägar, stigar och skidspår, broschyrer om områdena, handböcker och vägs skyltar samt tjänster som övriga företagare producerar. Vedförsörjningen, webbsidorna om Forststyrelsens områden, tältningsplatserna, de allmänna toaletterna och tjänsterna vid naturumen ansågs vara de bästa när det gällde tjänsternas kvalitet. Det sämsta betyget för tjänsternas kvalitet fick vägnätets kondition, bryggorna, snöskoterlederna samt skyltningen utmed landsvägarna. I det stora hela var svararna nöjda med mängden tjänster och anläggningar.</p> <p>Företagen hade haft tämligen lite samarbete med Forststyrelsen. Nöjdast var svararna med de avtal och tillstånd som gäller nyttjandet av områdena, naturumens tjänster, planeringen av nyttjandet av områdena och Forststyrelsens serviceanläggningar. Mest missnöje väckte däremot planeringen av avverkningar, köpet och försäljningen av virke samt marknadsföringen av områdena och tjänsterna.</p> <p>Turistnäringens lönsamhet i hela landet och i det egna företaget ansågs vara något över medelmåttan. Däremot ansågs lönsamheten i landskapet och på målområdet något under medelmåttan. Hälften av de företag som deltog i undersökningen hade planer på att utveckla sin verksamhet under de två påföljande åren.</p>		
NYCKELORD	Norra Karelen, naturturism, företagsundersökning		
ÖVRIGA UPPGIFTER			
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonsojelujulkaisuja. Sarja B 98		
ISSN	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-446-646-2
SIDANTAL	72 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	

Sisällys

1 JOHDANTO.....	7
1.1 Tutkimuksen taustaa.....	7
1.2 Tutkimuksen tavoitteet.....	8
2 YRITYSTUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	9
2.1 Alueen kuvaus.....	9
2.2 Aineisto ja menetelmät.....	13
3 TULOKSET.....	15
3.1 Yritysten taustatietoja.....	15
3.1.1 Yritysten päätoimiala ja tuotteet.....	15
3.1.2 Yritysten asiakkaat.....	16
3.1.3 Yritysten työllisyystilanne.....	19
3.2 Raja-Karjalan alueen käyttö.....	21
3.2.1 Raja-Karjalan alueen käyttötavat ja käytön tarkoitus.....	21
3.2.2 Raja-Karjalan alueen tarjoamat mahdollisuudet.....	23
3.2.3 Raja-Karjalan alueen palveluiden ja rakenteiden arviointi.....	28
3.3 Toimintaympäristö ja yhteistyö.....	33
3.3.1 Toimintaympäristö.....	33
3.3.2 Yritysten välinen yhteistyö.....	34
3.3.3 Yritysten ja Metsähallituksen välinen yhteistyö.....	37
3.4 Asiakastyytyväisyys.....	40
3.5 Kestävä luontomatkailu.....	41
3.6 Tulevaisuus.....	42
3.7 Toiveita ja terveisiä Metsähallitukselle.....	44
4 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	45
KIITOKSET.....	50
LÄHTEET.....	51
LIITTEET	
Liite 1 Asiakastyytyväisyys osatekijöittäin.....	53
Liite 2 Kyselylomakkeen saate.....	54
Liite 3 Kyselylomake.....	55
Liite 4 Kestävän luontomatkailun periaatteet.....	71

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen taustaa

Luontomatkailu on tällä hetkellä yksi nopeimmin kasvavista osa-alueista matkailutoimialalla. Myös tulevaisuudessa luontomatkailun kasvuun uskotaan ja erityisesti syrjäseuduilla sen merkityksen paikallisten ihmisten toimeentulon lähteenä ennustetaan kasvavan. Luonnolla on keskeinen merkitys matkailussa etenkin Pohjois- ja Itä-Suomessa. Näillä alueilla myös luontomatkailun aluetaloudelliset vaikutukset ovat merkittävät. Luontomatkailu on hyvin työvoimavaltainen ja paikkasidonnainen toimiala ja sen aluetaloudelliset vaikutukset ovat suoria tulovaikutuksia merkittävämpiä. Kohde- tai lähialueelle voi jäädä jopa 80 prosenttia matkailijoiden kuluttamasta rahasta (Metsäntutkimuslaitos 2006, 98). Suomalaisella luonnolla on vetovoimaa myös maan rajojen ulkopuolella. Matkailunedistämiskeskuksen suorittamien rajahaastattelututkimusten mukaan kaikista merkittävien syiden tulla lomalle Suomeen on luonto (Lindgren 2003, 22).

Tässä tutkimuksessa käytetään luontomatkailun määrittelemänä Ympäristöministeriön asettaman Luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämistyöryhmän (2002, 7) määritelmää, jossa ”Luontomatkailulla tarkoitetaan kaikkea luontoon tukeutuvaa matkailua. Hieman suppeammin määriteltynä luontomatkailua on sellainen matkailu, jonka yhteydessä virkistäydytään luonnossa. Luontomatkailu yhdistää luonnon virkistyskäytön ja matkailun. Luontomatkailussa luonto on merkittävä vetovoimatekijä tai toimintaympäristö. Luonnon virkistyskäytössä luontomatkailua on lähes kaikki se, mikä ei ole päivittäistä lähivirkistystä. Siten muun muassa matkailuun liittyvä loma-asuminen ja sen yhteydessä tapahtuva virkistyskäyttö katsotaan luontomatkailuksi”. Ohjelma- ja luontopalveluyritysten lisäksi luontomatkailuyrityksiksi voidaan määritelmän mukaan lukea myös mm. hotellit, lomakylät, leirintäalueet sekä maatila- ja mökkimajoitusta tarjoavat yritykset.

Metsähallituksen luontopalvelujen Raja-Karjalan aluekokonaisuus sijaitsee Itä-Suomen läänissä, Lieksan kaupungin ja Ilomantsin kunnan alueilla (kuva 1). Päätös yritystutkimuksen tekemisestä kyseiselle alueelle tehtiin vuoden 2006 joulukuussa. Aluekokonaisuuden rajausta on määritellyt Metsähallituksen luontopalvelujen roolijakoprojektissa vuonna 2004. Vuoden 2007 keväällä matkailualueen rajausta tarkistettiin siten, että vuoden 2008 alusta lähtien aluekokonaisuuden muodostavat Kolin kansallispuisto ja Ruunaan retkeilyalue. Uudesta rajauksesta huolimatta tutkimus toteutettiin alkuperäisen tutkimusrajauksen mukaisesti.

Tutkimushetkellä Raja-Karjalan alueella sijaitsevat kaksi kansallispuistoa, yksi retkeilyalue ja yksi luonnonpuisto sekä useita perustettuja tai perusteilla olevia luonnonsuojelualueita. Tutkimusalueella sijaitseville suojelu- ja suojeluohjelma-alueille ja retkeilyalueelle tehtiin vuonna 2006 kävijälaskentojen ja -arvioiden mukaan yhteensä noin 139 000 asiakaskäyntikertaa. Myös matkailuyritykset ovat hyödyntäneet toiminnassaan muutamia näistä alueista jo usean vuosikymmenen ajan.

Metsähallitus laatii hallinnoimilleen suojelu-, retkeily- ja Natura 2000 -alueille hoito- ja käyttösuunnitelmia, joiden avulla sovitetaan yhteen luonnonsuojelun, virkistyskäytön ja alueen muun käytön tavoitteita. Suunnitelmissa otetaan huomioon myös yritysperusteisen matkailutoiminnan tarpeet, ja matkailuyritysten toimintamahdollisuuksia pyritään kehittämään aluekohtaisesti. Tutkimusalueella sijaitsevista alueista hoito- ja käyttösuunnitelma on tehty Ruunaan retkeilyalueelle vuosina 1988 (Metsähallitus 1988) ja 2002 (Metsähallitus 2002), Koitajoen Natura 2000 -alueelle vuonna 2006 (Metsähallitus 2006) ja Petkeljärven–Putkelanharjun sekä Puohtiinsuon Natura-alueille vuonna 2007 (Metsähallitus 2007). Lisäksi Ruunaan luonnonsuojelualueelle on laadittu runkosuunnitelma vuonna 1994 (Metsähallitus 1994) ja Patvinsuon kansallispuistoon vuonna 1998 (Metsähallitus 1998). Lähivuotena uusitaan Patvinsuon kansallispuiston ja Ruunaan retkeily- ja luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelmat. Ruunaan suunnitelmaan tullaan todennäköisesti sisällyttämään myös Reposuon soidensuojeluohjelma-alueet.

Tutkimusalueella on tehty useita kävijätutkimuksia, joiden tavoitteena on hankkia ajankohtaista tietoa tietyn alueen kävijöistä sekä heidän mielipiteistään, odotuksistaan ja käyttäytymisestään. Ruunaan retkeilyalueen kävijätutkimus on toteutettu vuonna 2000 (Eisto 2003) ja Petkeljärven kansallispuiston vuosina 2000 ja 2005 (Laakkonen 2000, Jormanainen 2005). Ensimmäinen Patvinsuon kansallispuiston kävijöitä koskeva tutkimus tehtiin vuonna 1995 (Laine 1995) ja toinen vuonna 2007 (Heikkilä 2008). Lisäksi Ruunaan retkeilyalue sekä Patvinsuon ja Petkeljärven kansallispuistot olivat mukana vuonna 1999 tapaustutkimuksessa, jossa selvitettiin luontomatkailun vetovoimatekijöitä kohdevalinnassa (Eklund 1999). Ruunaan luontotalolla toteutettiin asiakastutkimus vuonna 2006 (Keskitalo 2008).

Lisääntyvän luontomatkailun myötä on alettu kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota myös luonnon kestävyteen. Aihetta on pohdittu sekä kansallisesti että kansainvälisesti, ja tähän liittyen myös Metsähallitus on määritellyt hallinnoimilleen suojelukohteille kestävän luontomatkailun periaatteet (liite 4). Periaatteissa on huomioitu alueita käyttävät asiakkaat, alueilla toimivat yritykset ja eri sidosryhmät. Yhtälailla luonnon kestävyys ja sitä tukevat periaatteet ja toimintamallit ovat mukana myös yhä useamman yksittäisen luontomatkailuyrityksen toiminnassa.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet

Yritystutkimuksella selvitetään yritysten toimintaa Raja-Karjalan suojelu- ja retkeilyalueilla sekä yritysten mielipiteitä toimintaympäristöstä, yritysten välisestä yhteistyöstä, yhteistyöstä Metsähallituksen kanssa ja kestävän luontomatkailun periaatteista. Lisäksi tutkimuksessa kerätään yritysten mielipiteitä tulevaisuuden näkymistä ja toiveista Metsähallitukselle sekä perustiedot yritysten toiminnasta.

Ensisijaisesti tämän tutkimuksen tavoitteena on tutkia kokonaisvaltaisesti Metsähallituksen Raja-Karjalan alueella toimivia matkailuyrityksiä, matkailuyrittäjien näkemyksiä, kokemuksia ja toiveita Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonsuojelu- ja retkeilyalueiden matkailullisesta hyödyntämisestä sekä hahmotella lyhyen aikavälin tulevaisuuden näkymiä. Tutkimuksessa siis korostuu matkailuyritysten näkökulma.

Tutkimuksen toisena tavoitteena on hyödyntää tutkimustuloksia ja johtopäätöksiä käytännössä alueen yrittäjien ja Metsähallituksen välisessä yhteistyössä ja alueiden kehittämisessä asiakaslähtöisesti ja kestävän luontomatkailun periaatteiden mukaisesti. Lisäksi tuloksia voidaan hyödyntää soveltuvien osin mm. laadittaessa alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmia ja luontomatkailusuunnitelmia sekä Itä-Suomen luonnonvarasuunnitelmassa. Tutkimuksessa tuotettu tieto on käytettävissä myös alueen muussa matkailuun liittyvässä suunnittelussa ja päätöksenteossa, kuten esimerkiksi alkuvuodesta 2007 laaditun Ruunaa Mini Master Planin (Karelia Expert Matkailupalvelu 2007) toteutuksessa.

Yritystutkimus tuo osaltaan uutta tietoa ja näkemyksiä Metsähallituksen hallinnoimien suojelu- ja retkeilyalueiden hyödyntämisestä aikaisempia tutkimuksia laajemmalla alueella ja täydentää osaltaan yksittäisiltä alueilta jo olemassa olevaa tutkimustietoa. Tutkimus antaa myös mahdollisuuden mm. vertailla sitä, eroavatko alueita käyttävien loppuasiakkaiden ja alueita omassa toiminnassaan hyödyntävien matkailuyrittäjien näkemykset alueista, niiden käytöstä ja alueiden kehittämistarpeista oleellisesti toisistaan.

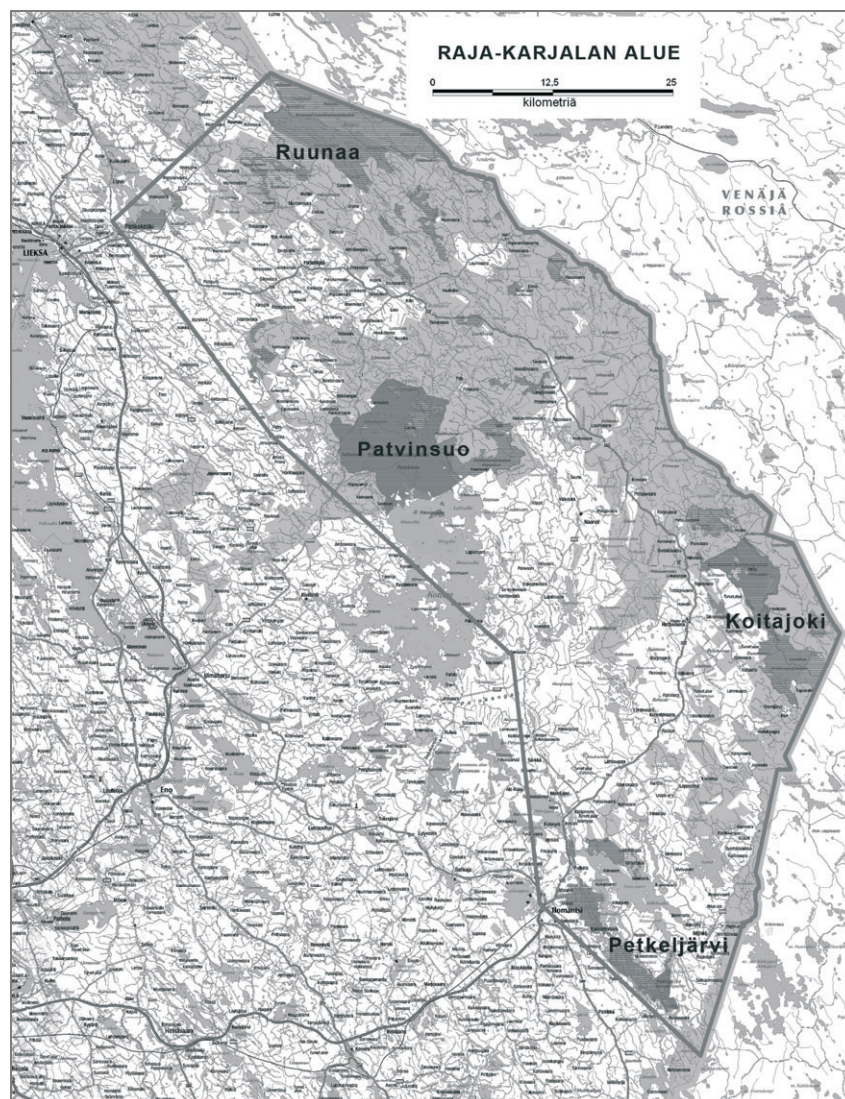
Varsinaisen tutkimuksen lisäksi tutkimusprosessin yhtenä tavoitteena voi pitää tutkimuksen ja siihen liittyvän yritysکوhtaisten haastattelun kautta entistä syvemmän suhteen luomisen yksittäisen alueella toimivien matkailuyrityksen ja Metsähallituksen välille.

2 Yritystutkimuksen toteutus

2.1 Alueen kuvaus

Raja-Karjalan matkailualue sijaitsee Itä-Suomen läänissä, Pohjois-Karjalan maakunnan itäisimmissä osissa. Maantieteellisesti alue rajoittuu pohjoisessa Pankakoski–Ruunaa-tiehen, lännessä linjalle Pankakoski–Koitere–Ilomantsi, etelässä Petkeljärven kansallispuiston etelärajaan ja idässä valtakunnan rajaan. Alueen maantieteellinen rajaus on esitetty kuvassa 1.

Seuraavassa on kuvattu lyhyesti niitä tutkimusalueeseen sisältyviä yksittäisiä alueita, joilla on Metsähallituksen rakentamaa ja ylläpitämää palveluvarustusta ja joille myös aktiivisesti ohjataan asiakkaita. Lyhyt yhteenveto tutkimusalueen merkittävimmistä kohteista on esitetty taulukossa 1.

Kuva 1. Tutkimusalueen maantieteellinen rajaus. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MML/08.

Taulukko 1. Tutkimusalueen matkailullisesti merkittävimmät alueet.

Alue	Kunta	Maankäyttömuoto	Perustettu	Pinta-ala, hehtaaria	Arvioidut käyntikerrat vuonna 2006
Ruunaa	Lieksa	Ruunaan retkeilyalue	1987	3 200	94 000
		Ruunaan luonnonsuojelualue (Ruunaan Natura 2000 -alue, sis. Ruunaanjärven) ¹	1991	7 300 (12 000)	1 000
Patvinsuo	Lieksa, Ilomantsi	Kansallispuisto Natura 2000 -alue	1982	10 500	16 000
Petkeljärvi–Putkelanharju	Ilomantsi	Petkeljärven kansallispuisto Natura 2000 -alue ²	1956 2007	600 3 600	18 000
Koitajoki	Ilomantsi	Koivusuon luonnonpuisto Natura 2000 -alue ³	1982 2006	7 400	3 000

¹ Ruunaan Natura 2000 -alue sisältää Ruunaan retkeilyalueen ja Ruunaan luonnonsuojelualueen sekä Ruunaanjärven.

² Petkeljärven–Putkelanharjun Natura 2000 -alue käsittää Petkeljärven kansallispuiston sekä Petkeljärven–Putkelanharjun rantojensuojeluohjelma-alueen ja Puohtiinsuon soidensuojeluohjelma-alueen.

³ Koitajoen Natura 2000 -alue sisältää Koivusuon luonnonpuiston, Ruosmesuon–Hanhisuon ja Ristisuon soidensuojelualueet, Koitajoen, Hoikan ja Lahnajärven vanhojen metsien suojeluohjelma-alueet ja niiden laajennukset sekä Metsähallituksen omalla päätöksellä perustetut, metsälain perusteella suojeltavat Natura-kohteet.

Ruunaan retkeily- ja luonnonsuojelualue

Tutkimusalueen matkailullisesti merkittävin alue on vuonna 1987 perustettu Ruunaan retkeilyalue. Alueelle on viime vuosina tehty lähes satatuhatta asiakaskäyntikertaa vuosittain. Retkeilyalue sijaitsee Lieksan kaupungin itäosassa, ja sinne on matkaa keskustaaajamasta noin 30 kilometriä. Alueelle ei ole läpivuotista julkista liikenneyhteyttä. Lieksan kaupungin keskustaaajamaan on linja-auto- ja junayhteys, ja lähin lentokenttä on Joensuussa noin sadan kilometrin päässä Lieksasta. Retkeilyalueelle tullaan pääasiassa Ruunaankylän kautta.

Ruunaan retkeilyalueen keskeinen elementti on Venäjän puolelta Ruunaanjärven kautta Pieliseen laskeva Lieksanjoki koskineen. Ruunaan kosket ovat maan eteläosan viimeisiä luonnontilaisia koskia. Alueelle ovat tyypillisiä matalat vaarat ja mäet, pienet harjut sekä erikokoiset suot ja vesistöt. Retkeilyalue on valtakunnallisesti merkittävä virkistysalue, jossa voi harrastaa mm. koskenlaskua, melontaa, kalastusta ja vaellusta joko omatoimisesti tai ostamalla näihin liittyviä palveluita paikallisilta matkailuyrittäjiltä.

Ruunaan koskireittiä on hyödynnetty matkailullisesti jo 1970-luvulta lähtien, mutta nykymittoihin retkeilyalueen matkailutoiminta kasvoi 1990-luvulla sen jälkeen, kun alueen käyttöä koskevat päätökset oli virallisesti tehty. 1980- ja 1990-lukujen vaihteessa Metsähallitus rakensi alueelle runsaasti erilaista palveluvarustusta, mm. yksityiselle yrittäjälle vuokratun retkeilykeskuksen Neitikoskelle, retkeilyalueen opastuspisteenä toimivan luontotalon Naarajoelle, Lieksanjoen ylittävät riippusillat Haapavittjälle ja Siikakoskelle sekä kattavan polkureitistön opasteineen ja taukopaikkoineen. Myös useat yksityiset matkailuyrittäjät ovat tehneet Ruunaan seudulla runsaasti matkailutoimintaa tukevia rakennus- ja kalustoinvestointeja viimeisen parinkymmenen vuoden aikana sekä kehittäneet alueella ja sen lähiympäristössä tapahtuvia ohjelma- ja majoituspalveluita. Ruunaalla on myös Villin Pohjolan ylläpitämä ja markkinoima virkistyskalastusalue sekä vuokrakoski

majoituskämppeineen. Retkeilyalueen käyttöä ohjaa vuonna 2002 valmistunut hoito- ja käyttösuunnitelma (Metsähallitus 2002).

Välittömästi retkeilyalueen itäpuolella on valtakunnan itärajalta saakka ulottuva Ruunaan luonnonsuojelualue. Ruunaanjärven takana sijaitsevalla tiettömällä suojelualueella yhdistyvät erämainen rajakarjalainen luonto ja kahden valtakunnan välinen pitkä rajahistoria. Suojelualueesta reilusti yli puolet on rajavyöhykettä, jonne pääsee vain erityisellä rajaviranomaisen myöntämällä luvalla. Alueen matkailullinen hyödyntäminen on tällä hetkellä vähäistä, mutta viime aikoina paikalliset yrittäjät ovat ilmaisseet kiinnostusta ohjattujen retkien järjestämiseen alueelle. Suojelualueen länsiosassa on Lieksanjokeen liittyvä yli 1 200 hehtaarin laajuinen Ruunaanjärvi, joka sisältyy em. alueiden kanssa Ruunaan Natura 2000 -alueeseen, mutta ei kuulu retkeily- tai luonnonsuojelualueeseen.

Patvinsuon kansallispuisto

Lieksan kaupungin ja Ilomantsin kunnan rajalla sijaitseva laaja, erämainen Patvinsuon kansallispuisto on kansainvälisestikin merkittävä suoluonnon suojelu- ja tutkimusalue. Laajojen soiden lisäksi Patvinsuolla on vanhoja aarniometsiä sekä kirkasvetisiä ja hiekkarantaisia vesistöjä, joista merkittävin on puiston koillisosassa sijaitseva Suomunjärvi. Vuosittain puistoon tehdään noin 15 000 asiakaskäyntiä. Kansallispuistoon pääsee autolla Lieksan (55 km), Uimaharjun (40 km) tai Ilomantsin (85 km) suunnilta.

Patvinsuolla on yhteensä noin 80 km merkittyjä ja pääosin helppokulkuisia polkuja. Polkujen varrelle on rakennettu palveluvarustusta ja löytyypä puiston keskeltä myös lintutorni. Kesäisin alueen opastuspisteenä toimii vanha metsänvartijan tila Suomussa, missä on myös maksulliset majoitustilat yhdeksälle henkilölle. Patvinsuolta lähtee pohjoiseen menevä Karhunpolku, jota pitkin voi vaeltaa Ruunaan retkeilyalueen ja Änäkäisen virkistysmetsän kautta aina Lieksan ja Kuhmon rajalla sijaitsevaan Teljoon saakka. Sama reitti jatkuu kansallispuistosta etelään päin Ilomantsin suuntaan Susitaipaleen nimellä.

Kansallispuiston asiakkaat ovat pääasiassa omatoimisia retkeilijöitä, jotka viipyvät alueella päivästä muutamaan päivään (Heikkilä 2008). Jonkin verran alueella vieraillee myös opiskelijaryhmiä ja tutkijoita. Kaupallista matkailutoimintaa alueella on ollut vähäisessä määrin muutaman viime vuoden aikana. Kansallispuistoon on tehty alueen käyttöä ohjaava runkosuunnitelma vuonna 1998 (Metsähallitus 1998).

Petkeljärven kansallispuisto

Ilomantsin keskustasta noin 30 km itään sijaitsevassa Petkeljärven kansallispuistossa on edustetuna joukko suomalaisen luonnon näyttävimpiä piirteitä: komeita harjuja, kirkasvetisiä lampia ja järviä sekä vanhoja mäntymetsiä. 50-vuotiaan puiston kehittäminen matkailukäyttöön alkoi jo 1950-luvun loppupuolella tiestön ja polkujen rakentamisella. Kansallispuiston keskiosassa sijaitsevan Petraniemen leirintäalueen rakentaminen aloitettiin 1960-luvun alkupuolella. Leirintäalueelle on rakennettu uusia rakennuksia ja rakennuksia laajennettu usean otteeseen. Viimeiset laajennukset ja peruskorjaukset saatiin valmiiksi keväällä 2007. Kansallispuistoon johtavan tien varrella on myös vanha puistonvartijan maja, joka on kunnostettu ja sisustettu 1960-luvun tyyliin. Retkeilykeskuksen yhteydessä on pieni luontotupa ja alueesta kertova näyttely. Leirintäalue rakennuksiin on vuokrattu yksityiselle yrittäjälle ja se tarjoaa kesäaikaan majoitus- ja ravintolapalveluita.

Puistossa on huollettuja polkuja ja yhteys puistosta pohjoiseen Mekrijärvelle menevälle Taitajan taipaleelle, joka on tietävästi Pohjois-Karjalan vanhin merkitty retkeilyreitti. Vuosittain järjestetävän Pogostan Hiihdon latu kulkee puiston läpi. Petraniehemessä on osittain entisöityjä toisen maailmansodan aikaisia taistelu- ja linnoitusrakenteita. Varsinainen puisto on tällä hetkellä pinta-alaltaan yksi Suomen pienimpiä, mutta jos hoito- ja käyttösuunnitelman (Metsähallitus 2007) mukainen laajennus Putkelanharjulle ja Puohtiinsuolle toteutuu, alueen pinta-ala kasvaa noin kuusinkertaiseksi. Puistossa on kirjattu vuosittain noin 15 000–18 000 käyntikertaa.

Koitajoen Natura 2000 -alue

Suomen itäisimmässä osassa sijaitsevan Koitajoen alueen ytiminä ovat Koivusuon luonnonpuisto ja alueen halki virtaava Koitajoki rantametsineen. Alueelle on 2000-luvun alkupuolella rakennettu ja osittain vanhoista rakenteista peruskunnostettu monipuolinen omatoimista retkeilijää palveleva palveluvarustus, joka käsittää mm. 50 kilometriä polkuja huollettuine taukopaikkoineen, kaksi Koitajoen ylittävää lautta, neljä autiotupaa ja maasto-opasteet. Koitajoen Polvikoskelta johtaa merkitty polku myös rajavyöhykkeellä sijaitsevalle Virmajärvelle ja EU:n mantereen itäpisteelle. Itse Koitajoki on melontajokena parhaimmillaan kevättulvan aikaan, mutta yleensä se on melottavissa läpi kesän. Alueen läpi kulkee Tapion taival -vaellusreitti. Koitajoelle laaditussa hoito- ja käyttösuunnitelmassa (Metsähallitus 2006) on yhtenä tavoitteena helpottaa paitsi retkeilijöiden liikkumista alueella, myös paikallisten luontomatkailuyrittäjien toimintaa.

Koitajoen alueelle pääsee parhaiten autolla joko Ilomansin tai Lieksan suunnasta. Alueen keskellä sijaitsevalle Polvikoskelle on matkaa Ilomantsista noin 50 km ja Lieksasta noin 115 km. Koitajoella ei ole opastushenkilökuntaa, mutta mm. kaikilla alueen pysäköintipaikoilla on maasto-opasteet ja kartat alueesta.

Alueelle on arvioitu tehtävän vuosittain muutamia tuhansia asiakaskäyntikertoja, mutta alueella ei toistaiseksi ole merkittävästi kaupallista matkailutoimintaa lukuun ottamatta EU:n mantereen itäpisteellä vierailevia alueen läpi kulkevia matkailijoita.

Muut alueet

Reposuo on linnustollisesti arvokas soidensuojeluohjelman kohde Lieksassa, Ruunaantien varressa, välittömästi Pankakosken taajaman itäpuolella. Reposuon ympäri on rakennettu suo-osuuksilta pitkostettu polku ja sen varteen useita taukopaikkoja. Alueen itäosaan pysäköintialueen läheisyyteen on pystytetty myös liikuntaesteisille sopiva luontotorni ja katselulava.

Pienen Ritojärven alue sijaitsee Lieksasta Patvinsuolle menevän Kontiovaarantien varressa noin 32 km:n päässä Lieksan keskustasta. Alueen keskellä sijaitsevan Pienen Ritojärven ympäri on rakennettu rengasreitti ja järven eteläpään taukopaikka.

Ukonsärkkä on Ruunaan luonnonsuojelualueen eteläpuolella sijaitseva vanhojen metsien suojeleluohjelmaan kuuluva alue. Alueen läpi johtaa Ukonpolku-reitti ja alueen eteläosassa olevan Ukonlammen rannalla on laavu ja tulentekopaikka. Ukonsärkälle on matkaa Lieksasta noin 50 km.

Änäkäisen virkistysmetsä ja virkistyskalastusalue sijaitsevat varsinaisen tutkimusalueerajauksen ulkopuolella 45 km Lieksan keskustasta pohjoiseen, Nurmijärveltä Kivivaaraan johtavan tien varressa. Alueen pohjoisosassa olevan Saarijärven ympäri on rakennettu pitkostettu polku taukopaikkoineen ja järven eteläpäässä on kota. Alueella on myös kaksi asuntovaunualuetta. Kivivaaran tien varressa olevan pysäköintialueen tuntumaan on rekonstruoitu Salpalinjan mallitukikohta, jos-

sa voi tutustua Salpa-aseman katettuun ja verhoiltuun taisteluhautaan pesäkkeineen. Alueella on myös muita talvi- ja jatkosodan aikaisia rakenteita. Saarijärvi on Villin Pohjolan virkistyskalastusvesi.

Edellä luetelluilla alueilla on arvioitu vierailevan yhteensä 6 000–8 000 kävijää vuosittain. Pienellä Ritojärvellä ja Änäkäisellä on myös satunnaisesti kaupallista matkailutoimintaa.

2.2 Aineisto ja menetelmät

Raja-Karjalan yritystutkimuksen kohdejoukkona olivat tutkimusalueella (kuva 1 ja taulukko 1) sijaitsevilla luonnonsuojelu- ja retkeilyalueilla matkailutoimintaa harjoittavat yritykset. Tutkimukseen mukaan otettavat yritykset valittiin listaamalla Metsähallituksen henkilöstön tiedossa olevat alueilla toimivat yritykset. Mukaan otettiin myös muutamia tutkimusalueella tai sen lähellä sijaitsevia yrityksiä, joilla saattoi olla toimintaa alueilla. Lisäksi Karelia Expert -matkailupalvelun Lieksan ja Ilomantsin toimistoista pyydettiin niiden yritysten yhteystietoja, joilla on matkailutoimintaa tutkimusalueen kohteilla. Näiden tietojen perusteella tutkimuksen kohdejoukon muodosti 31 Lieksassa ja Ilomantsissa toimivaa matkailuyritystä.

Kyselylomakkeena käytettiin Metsähallituksen vakiolomaketta, jota muokattiin tutkimusalueen olosuhteisiin sopivaksi. Kyselylomake sisälsi sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä (liite 3). Kyselylomake toimi myös yrityshaastattelun runkona, joten tutkimusaineiston keräysmenetelmä oli puolistrukturoitu haastattelu. Tutkimusote puolestaan oli yhdistelmä kvalitatiivisesta (laadullista) ja kvantitatiivisesta (määrällistä) tutkimusmenetelmästä. Joskus edellä mainitut tutkimusmenetelmät on nähty jopa toistensa vastakohtina, mutta nykykäsityksen mukaan niitä pidetään ennemminkin toisiaan täydentävinä suuntauksina, ja toisaalta menetelmiä on käytännössä vaikea edes erottaa tarkkarajaisesti toisistaan (Hirsjärvi ym. 2004, 127). Vaikka tässä tutkimustyössä on piirteitä molemmista tutkimussuuntauksista, painotetaan työssä kvalitatiivisen tutkimuksen periaatteita. Tätä lähestymistapaa selventänevät alla esitetyt keskeiset tutkimusongelmat:

1. Millaiset yritykset hyödynsivät Raja-Karjalan alueita, millainen oli yritysten asiakaskunta ja mitä toimintoja yritykset alueilla harjoittivat?
2. Miten alueiden ympäristötekijät sekä alueilla olevat palvelut ja rakenteet vastasivat yrittäjien tarpeita laadullisesti ja määrällisesti?
3. Mitä yhteistyötä ja missä laajuudessa yhteistyötä tehtiin tutkimusalueen eri toimijoiden kesken ja miten yritykset kokivat yhteistyön?
4. Millaisena yritykset näkivät alueiden merkityksen tulevaisuudessa ja saadaanko tutkimukseen osallistuvilta yrityksiltä konkreettisia ja toteuttamiskelpoisia esityksiä alueiden ja niillä tapahtuvan toiminnan kehittämiseksi?

Tutkimuksen kvantitatiivinen osa koostui strukturoiduista, valmiit vaihtoehdot sisältävistä kysymyksistä sekä muutamista numeerisesti vastattavista avoimista kysymyksistä (esimerkiksi asiakasmäärä ja yhteistyöyritysten lukumäärä). Näihin kysymyksiin saadut vastaukset käsiteltiin tilastotieteen menetelmin ennen johtopäätösten tekemistä. Tässä työssä kvantitatiivinen aineisto esitellään numeerisesti taulukoiden ja kuvien avulla, ja lisäksi tutkimuksen tavoitteiden kannalta oleelliset ja keskeiset tulokset selostetaan lyhyesti sanallisesti.

Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohta on todellisen elämän kuvaaminen. Kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisiä piirteitä ovat kohteen tai ilmiön mahdollisimman kokonaisvaltainen tutkiminen, tutkimuksen syvyys ja yksityiskohtaisuus, avoimuus sekä odottamattomien seikkojen paljastuminen. Tutkimuksen lähtökohtana ei ole testata teoriaa vaan tutkimusaineiston monipuolinen tarkastelu. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa suositaan ihmistä tiedon keruun instrumenttina ja tutki-

ja luottaa omiin havaintoihin enemmän kuin mittausvälineillä saatuun tietoon. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään avaamaan tutkittavien omat näkökulmat esimerkiksi haastattelun avulla. Tässä menetelmässä myös kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti satunnaisotoksen sijaan. (Hirsjärvi ym. 2004, 152–155). Nämä periaatteet olivat vahvasti mukana myös tämän tutkimuksen toteutuksessa.

Kyselylomake postitettiin etukäteen yrityksille tutkimuksesta kertovan saatteen (liite 2) kanssa vuoden 2007 maaliskuun alussa, ja sen jälkeen tutkimuksen tekijä sopi ajan henkilökohtaiseen tapaamiseen yrityksen edustajan kanssa. Tapaamisen tavoitteena oli käydä läpi kyselylomake yhdessä vastaajan kanssa ja keskustella vapaamuotoisesti tutkimuksessa käsiteltävistä aiheista. Haastattelut sovittiin maaliskuun puolivälistä noin kuukauden ajalle eteenpäin.

Erilaisista aikatauluongelmista johtuen kaikkien yritysten edustajien kanssa ei voitu sopia henkilökohtaista tapaamista. Heidän kanssaan sovittiin, että he palauttavat täytetyn lomakkeen ja tämän jälkeen vastauksia voidaan tarkentaa puhelimitse. Henkilökohtainen haastattelu tehtiin 18 yrityksessä ja puhelimitse oltiin yhteydessä 11 yritykseen. Kaikki henkilökohtaiset haastattelut tehtiin vuoden 2007 huhtikuun puoliväliin mennessä. Kaksi yritystä palautti täytetyn kyselylomakkeen ennen kuin haastattelusta ehdittiin sopia. Neljä yritystä halusi tarkentaa ja täydentää antamia tietoa vielä haastattelun jälkeen ja palauttaa kyselylomakkeen erikseen sovittuun ajankohtaan mennessä. Lomakkeet tarkistettiin haastattelun yhteydessä tai lomakkeen palautuksen jälkeen. Muutamia yritysten antamia vastauksia tarkistettiin puhelimitse vielä aineiston tallennusvaiheessa.

Kyselylomakkeen palautti kaikkiaan 24 yritystä, joten lopullinen vastausprosentti oli 77. Suurimmat syyt vastaamattomuuteen olivat yrittäjien vastausajankohtaan sattuneet kiireet ja se, ettei yrityksellä ollut tutkimusajankohtana toimintaa tutkimusalueella tai toiminta oli hyvin vähäistä. Vastaukset saatiin kuitenkin kaikilta merkittäviltä alueella toimintaa harjoittavilta matkailuyrityksiltä, joten aineiston edustavuus on oletettavasti jopa parempi kuin pelkästään vastausprosentista voi päätellä.

Vaikka lomakkeen täyttämistä pidettiin melko raskaana ja aikaa vievänä toimenpiteenä, yritykset vastasivat lomakkeessa esitettyihin kysymyksiin jokseenkin kattavasti. Hankalimpia kysymyksiä olivat mm. asiakkaiden jakaminen eri ryhmiin (kysymykset 6 ja 7) ja jossain määrin myös yritysten välistä yhteistyötä ja yritysverkostoa koskevat kysymykset 32 ja 33. Samoin avoimiin kysymyksiin oli melko niukasti vastauksia; vastauksia tosin saatiin lisää haastattelutilanteessa. Jos yrityksen edustaja katsoi, ettei johonkin kysymykseen voinut syystä tai toisesta vastata, vastauskohta jätettiin tyhjäksi ja se huomioitiin vastauksia analysoitaessa.

Tutkimusaineisto tallennettiin Metsähallituksen asiakasseurantatietojen hallintaan käytettävään ASTA-tietojärjestelmään. Aineiston analysoinnin tilastollisina menetelminä käytettiin suorien jakaumien tarkastelua ja kuvailevia tunnuslukuja (keskiarvo, moodi, mediaani ja prosenttipisteet):

- Moodi on tyyppi-arvo, joka kuvaa aineiston yleisintä arvoa.
- Mediaani ilmaisee muuttujan keskimmäisen arvon jakaen havaintoaineiston kahteen yhtä suureen osaan.
- 25 %:n prosenttipiste ilmaisee sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu neljäsosa havainnoista, ja 75 %:n prosenttipiste puolestaan sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu kolme neljäsosaa havainnoista.

Analyysiä täydennettiin Microsoft Excel- ja SPSS 14 for Windows -tilasto-ohjelmilla, joilla myös osa taulukoista ja graafeista on tehty. Nämä muodostavat tutkimustulosten ja niistä tehtyjen johtopäätösten pääasialliset lähteet.

3 Tulokset

3.1 Yritysten taustatiedot

3.1.1 Yritysten päätoimialat ja tuotteet

Tutkimukseen vastanneista yritysten edustajista 17 oli yrittäjiä ja 7 toimi yrityksen johtajana tai toimitusjohtajana. Yrityksistä 14 sijaitsi Lieksassa ja 10 Ilomantsissa. Lukumääräisesti suurin osa yrityksistä toimi ainoastaan tutkimusalueen kunnissa (taulukko 2). 15 yritystä (63 %) määritteli toimialueekseen Lieksan kaupungin ja 10 yritystä (42 %) Ilomantsin kunnan. Osalla yrityksistä toiminta-alue oli maantieteellisesti laajempi: kaksi yritystä (8 %) ilmoitti toimivansa koko Suomen alueella ja viisi yritystä (21 %) katsoi toimivansa Itä-Suomen läänin tai Pohjois-Karjalan maakunnan alueilla. Kysymyksessä yritykset määrittelivät toimialueen sen mukaan, missä yrityksellä oli tutkimushetkellä toimintaa.

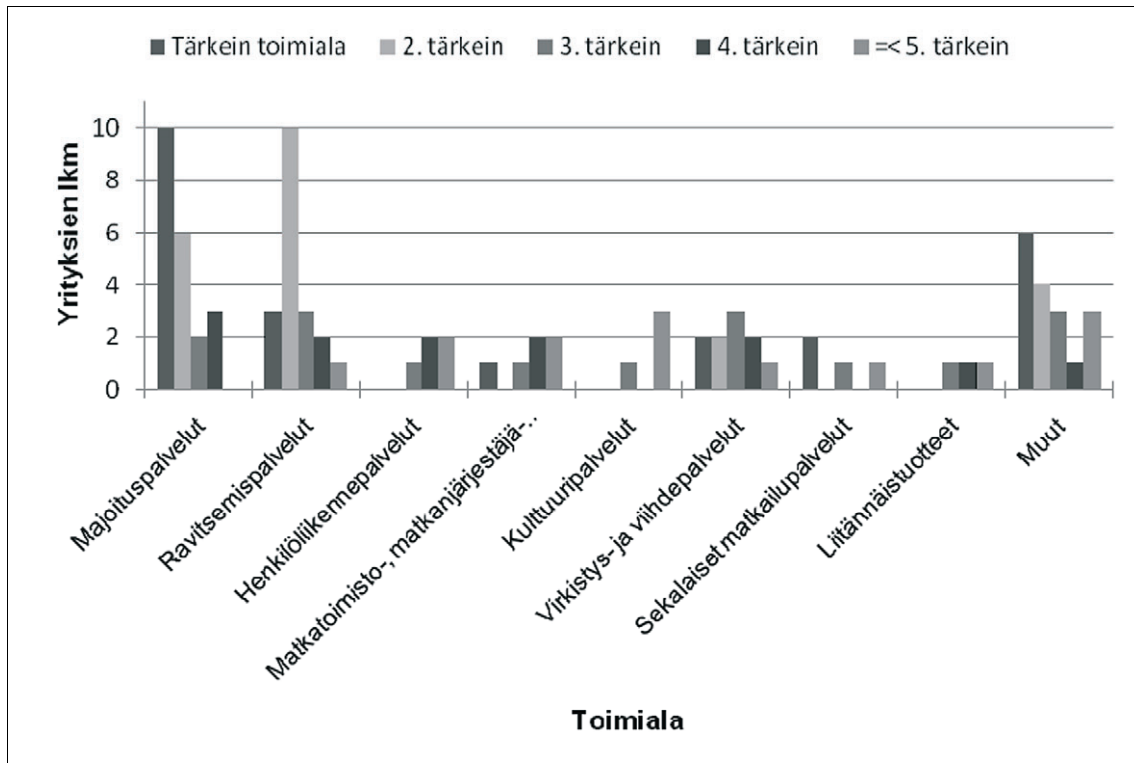
Lähes kaikki vastanneet yritykset toimivat usealla eri toimialalla. Päätoimialakseen majoituspalvelut ilmoitti 88 %, ravitsemispalvelut 79 %, muun toimialan 58 % ja virkistys- ja viihdepalvelut 46 % yrityksistä (taulukko 3). Vaihtoehdolla muu toimiala suurin osa vastaajista tarkoitti koskenlaskua. Yrityksistä kymmenen (42 %) määritteli tärkeimmäksi toimialakseen majoituspalvelut ja kuusi (24 %) vaihtoehdon muu toimiala (kuva 3). Pääasiassa ravitsemispalveluja harjoitti kolme yritystä (12 %) ja virkistys- ja viihdepalveluja sekä sekalaisia matkailupalveluja kaksi yritystä (8 %). Yksi yritys (4 %) ilmoitti tärkeimmäksi toimialakseen matkatoimisto-, matkanjärjestäjä- ja matkaopaspalvelut.

Taulukko 2. Yritysten toimialueet. Yhden yrityksen toiminta voi kohdistua useampaan toimialueeseen.

Toimialue	kpl	%
Toimialue koko Suomi	2	8
Pohjois-Karjala	4	17
Itä-Suomen lääni	1	4
Ilomantsi	10	42
Lieksa	15	63
Muu kunta	3	13
Vastanneita yhteensä	24	

Taulukko 3. Yritysten päätoimialat. Yhdellä yrityksellä voi olla useampia päätoimialoja.

Toimiala	kpl	%
Majoituspalvelut	21	88
Ravitsemispalvelut	19	79
Henkilöliikennepalvelut	5	21
Matkatoimisto-, matkanjärjestäjä- ja matkaopaspalvelut	6	25
Kulttuuripalvelut	4	17
Virkistys- ja viihdepalvelut	11	46
Sekalaiset matkailupalvelut	5	21
Liitännäiset tuotteet	3	12
Muu	14	58
Vastanneita yhteensä	24	

Kuva 2. Yritysten toimialat yritysten ilmoittamassa tärkeysjärjestyksessä. Vastanneiden yritysten lukumäärä (n) on 24.

3.1.2 Yritysten asiakkaita

Vastaajia pyydettiin arvioimaan yrityksen vuosittainen kokonaisasiakasmäärä sekä niiden asiakkaiden määrä, jotka olivat vierailleet jollakin tutkimusalueen suojelu- tai retkeilyalueella.

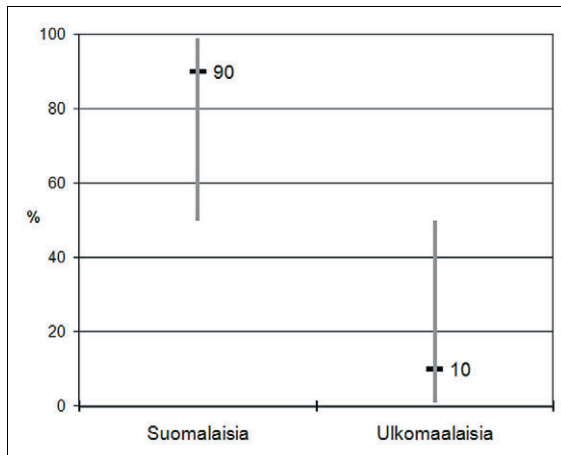
Tutkimukseen osallistuneilla yrityksillä oli ollut viimeisten 12 kuukauden aikana yhteensä noin 84 000 asiakasta (taulukko 4). Vastanneiden yritysten asiakkaat olivat pääasiassa (90 %) suomalaisia (taulukko 4 ja kuva 3). Kaikista asiakkaista yksityisasiakkaiden osuus oli kaksi kolmannesta (67 %) ja yritys- ja ryhmäasiakkaita oli molempia noin kuudesosa (16 % ja 17 %) (kuva 4). Ryhmäasiakkaita tarkoitettiin tässä esimerkiksi koululais- tai eläkeläisryhmiä, so. ei varsinaisia yritysryhmiä. Asiakkaiden jakaumissa oli kuitenkin suuria vaihteluita eri yritysten välillä.

Yritysten asiakkaista lähes 29 000 oli vierailut Raja-Karjalan suojelu- ja retkeilyalueilla (taulukko 5 ja kuva 5). Myös heistä suurin osa (88 %) oli suomalaisia. Tutkimusalueella vierailleista asiakkaista oli yksityisasiakkaita reilusti yli puolet (56 %) ja yritys- ja ryhmäasiakkaita oli molempia runsas viidesosa (22 %) (taulukko 5 ja kuva 6). Yritysten välillä on suurta eroa asiakkaiden määrässä.

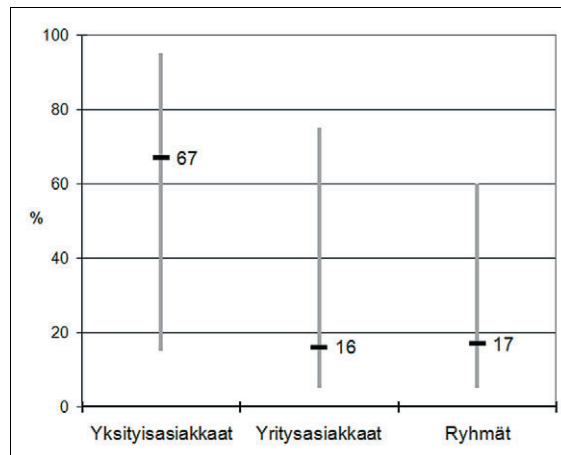
Taulukoissa 4 ja 5 yritysasiakkaisiin on luettu myös erilaiset ryhmät, kuten esimerkiksi koululais-, eläkeläis- ja erilaiset teemaryhmät sekä yhdistys- ja järjestöasiakkaita. Kuvissa 5 ja 7 yksityis-, yritys- ja ryhmäasiakkaita on esitetty omilla kuvaajilla.

Taulukko 4. Yritysten kaikkien asiakkaiden jakautuminen (n = 22).

Yritysten asiakkaista	kpl	%
Suomalaisia	75 742	90
Ulkomaalaisia	8 143	10
Yksityisasiakkaita	55 971	67
Yrityisasiakkaita	27 914	33
Asiakkaita yhteensä	83 885	

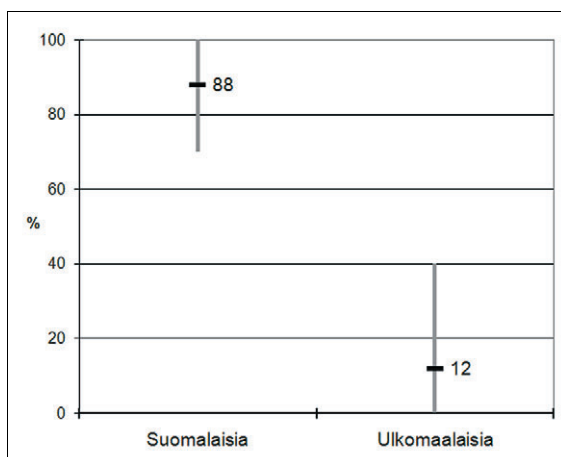
Kuva 3. Suomalalaisten ja ulkomaalaisten asiakkaiden jakautuminen viimeisten 12 kk:n aikana (n = 22). Kuvassa on esitetty keskiarvo ja vaihteluväli.

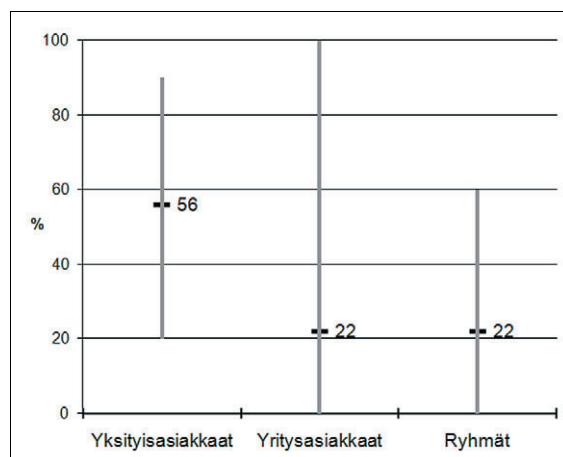
Kuva 4. Yksityis-, yritys- ja ryhmäasiakkaiden jakautuminen viimeisten 12 kk:n aikana (n = 22). Kuvassa on esitetty keskiarvo ja vaihteluväli.

Taulukko 5. Yritysten Raja-Karjalan alueita käyttäneiden asiakkaiden jakautuminen (n = 15).

Yritysten aluetta käyttäneistä asiakkaista	kpl	%
Suomalaisia	25 344	88
Ulkomaalaisia	3 576	12
Yksityisasiakkaita	16 330	56
Yrityisasiakkaita	12 590	44
Asiakkaita yhteensä	28 920	

Kuva 5. Suomalalaisten ja ulkomaalaisten asiakkaiden jakautuminen Raja-Karjalan alueilla viimeisten 12 kk:n aikana (n = 15). Kuvassa on esitetty keskiarvo ja vaihteluväli.

Kuva 6. Yksityis-, yritys- ja ryhmäasiakkaiden jakautuminen Raja-Karjalan alueilla viimeisten 12 kk:n aikana (n = 15). Kuvassa on esitetty keskiarvo ja vaihteluväli.

Yritysten ulkomaalaiset asiakkaat olivat pääasiassa saksalaisia (28 %), alankomaalaisia (17 %) tai venäläisiä (14 %) (taulukko 6). Ryhmän ”muu kuin Suomi, ei määritelty tarkemmin” selitteissä eniten mainintoja saivat amerikkalaiset, belgialaiset, itävaltalaiset, sveitsiläiset ja unkarilaiset. Tietoja on kuitenkin pidettävä vain suuntaa antavina, koska kaikilla yrityksillä ei ollut tarkkaa tilastointia asiakkaiden kansallisuudesta.

Kesäkuukaudet olivat selvästi tutkimusalueella toimivien yritysten sesonkiaikaa (taulukko 7). Kaikista asiakkaista lähes kolme neljäsosaa (72 %) tuli yrityksiin touko- ja syyskuun välisenä aikana. Vilkkain kuukausi oli heinäkuu, jolloin yrityksissä kävi viidesosa (20 %) koko vuoden asiakasmäärästä. Yksityisasiakkaiden kohdalla sesonki oli keskittynyt vuoden kolmelle yleisimmälle kesälomakuukaudelle. Tuona aikana yrityksissä kävi yli puolet (53 %) koko vuoden yksityisasiakkaista. Yritys- ja muiden ryhmäasiakkaiden sesonki ajoittui hieman pitemmälle ajanjaksolle alkaen toukokuusta ja jatkuen syyskuulle. Mainittuina kuukausina yrityksissä kävi 83 % yritysasiakkaiden kokonaismäärästä.

Taulukko 6. Yritysten ulkomaalaisten asiakkaiden kotimaa (n = 21).

Kotimaa	kpl	%
Ranska	307	4
Saksa	2 287	28
Italia	417	5
Japani	182	2
Alankomaa	1 387	17
Norja	55	1
Venäjä	1 172	14
Espanja	547	7
Ruotsi	334	4
Englanti	401	5
Muu kuin Suomi, ei määritelty tarkemmin	1 054	13
Ulkomaisia asiakkaita yhteensä	8 143	100

Taulukko 7. Yritysten kaikkien asiakkaiden jakautuminen kuukausittain (n = 21).

Kuukausi	Yksityisasiakkaita		Yritysasiakkaita		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Tammikuu	1 474	3	490	2	1 964	2
Helmikuu	1 751	3	637	2	2 388	3
Maaliskuu	4 024	7	1 156	4	5 180	6
Huhtikuu	3 317	6	600	2	3 917	5
Toukokuu	4 764	9	4 846	17	9 610	11
Kesäkuu	8 504	15	4 244	15	12 748	15
Heinäkuu	13 197	24	3 885	14	17 082	20
Elokuu	7 749	14	5 839	21	13 588	16
Syyskuu	3 724	7	4 400	16	8 124	10
Lokakuu	2 591	5	1 084	4	3 675	4
Marraskuu	3 430	6	463	2	3 893	5
Joulukuu	1 421	3	262	1	1 683	2
Yhteensä	55 946	100	27 904	100	83 850	100

Myös yritysten Raja-Karjalan alueilla vierailleet asiakkaat keskittyivät voimakkaasti kesäaikaan (taulukko 8). Touko- ja syyskuun välisenä aikana heitä kävi alueilla 91 % kokonaismäärästä. Eniten asiakkaita oli elokuussa, jolloin yrityksissä kävi neljäsosa (25 %) kaikista yritysten alueilla vierailevista asiakkaista ja lähes kolmasosa (30 %) yritys- ja ryhmäasiakkaista. Yritys- ja ryhmäasiakkailla myös alkukesä oli hieman keskikesää vilkkaampi. Yksityisasiakkaiden osalta heinä- ja elokuu olivat vilkkaimmat kuukaudet. Alueilla käyneistä yksityisasiakkaista reilu neljäsosa (27 %) kävi yrityksissä heinäkuussa ja noin viidennes (21 %) elokuussa.

Taulukko 8. Yritysten Raja-Karjalan alueita käyttäneiden asiakkaiden jakautuminen kuukausittain (n = 14).

Kuukausi	Yksityisasiakkaita		Yrityisasiakkaita		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Tammikuu	312	2	26	0	338	1
Helmikuu	271	2	116	1	387	1
Maaliskuu	245	2	343	3	588	2
Huhtikuu	88	1	140	1	228	1
Toukokuu	1 976	12	2 662	21	4 638	16
Kesäkuu	3 043	19	1 658	13	4 701	16
Heinäkuu	4 431	27	847	7	5 278	18
Elokuu	3 486	21	3 660	30	7 146	25
Syyskuu	1 762	11	2 771	22	4 533	16
Lokakuu	553	3	222	2	775	3
Marraskuu	84	1	24	0	108	0
Joulukuu	79	0	121	1	200	1
Yhteensä	16 330	100	12 590	100	28 920	100

3.1.3 Yritysten työllisyystilanne

Raja-Karjalan alueella toimiva matkailuyritys on yleensä pieni, muutaman työntekijän työllistävä yritys. Suurimmassa osassa tutkimukseen vastanneista yrityksistä oli 1–2 vakituista työntekijää (taulukko 9). Vain yksi yritys poikkesi selvästi muista ja työllisti kaikkiaan 45 vakituista työntekijää. Yksi vakituinen työntekijä oli 12 yrityksessä, kaksi vakituista kymmenessä ja kolme vakituista yhdessä yrityksessä. Vakituksia työntekijöitä oli yhteensä 84.

Kahdeksalla yrityksellä oli määräaikaista kokopäiväisiä työntekijöitä yhteensä 33 lukumäärän vaihdelta yhdestä yhdeksään ja 12 yrityksellä määräaikaista osa-aikaisia yhteensä 37, jossa yrityskohtaista vaihtelua oli yhdestä kymmeneen. Vakituksia osa-aikaisia työntekijöitä oli ainoastaan neljällä yrityksellä, yhteensä 5 henkilöä. Maastopalveluja tehtiin 13 yrityksessä 49 työntekijän voimin. Tyypillisesti yrityksessä työskenteli 3–4 työntekijää, joista lähes puolet oli määräaikaista. Osa-aikaisten työntekijöiden määrässä voi olla jonkin verran päällekkäisyyttä, koska osa heistä on voinut työskennellä useammassa kuin yhdessä yrityksessä tutkimusajankohtana.

Yritysten aikaansaamaa työllistämistä vaikutusta pyrittiin selvittämään yrityksissä tehtyjen henkilötyövuosien avulla (taulukko 10). Kysymykseen vastanneissa yrityksissä tehtiin yhteensä 96 henkilötyövuotta. Keskimäärin yritykset työllistivät hieman yli kolmen henkilötyövuoden verran. Hajonta on kuitenkin suuri, sillä suurin yritys vastasi lähes puolesta henkilötyövuosien yhteismäärästä. Määräaikaisten työntekijöiden työn osuus oli merkittävä. Yritystä kohden vakitukselle henkilöstölle henkilötyövuosia kertyi keskimäärin 3,5 ja määräaikaisille 2. Yritykset hyödynsivät pääasiassa paikallista työvoimaa ja työllistämistä vaikutus kohdistui pääasiassa yritysten kotikuntaan.

Taulukko 9. Yritysten työntekijämäärä.

Työsuhteen tyyppi	n	Summa	Keskiarvo	Keskihajonta	Prosenttipisteet				
					Min	25 %	Med	75 %	Max
Vakituiset	24	84	3,11	8,39	1	1	1	2	45
Kokopäiväiset	23	79	3,43	9,08	1	1	2	2	45
Osa-aikaiset	4	5	1,25	0,50	1	1	1	1	2
Määräaikaiset	16	70	3,50	2,74	1	1	3	4	10
Kokopäiväiset	8	33	4,12	3,04	1	1	4	6	9
Osa-aikaiset	12	37	3,08	2,57	1	1	3	3	10
Joista maastopalveluissa	13	49	3,77	2,83	1	2	3	5	12
Vastanneita yhteensä	24	154	3,28	6,55	1	1	2	3	45

Taulukko 10. Yritysten henkilötöymäärä henkilötöyvuosina.

Työsuhteen tyyppi	n	Summa	Keskiarvo	Keskihajonta	Prosenttipisteet				
					Min	25 %	Med	75 %	Max
Vakituiset	22	80,50	3,50	10,59	1	1	1	2	46
Kokopäiväiset	22	79,50	3,61	10,82	1	1	1	2	46
Osa-aikaiset	1	1,00	1,00		1	1	1	1	1
Määräaikaiset	8	15,75	1,97	1,33	1	1	2	2	5
Kokopäiväiset	5	12,25	2,45	1,50	1	2	2	2	5
Osa-aikaiset	3	3,50	1,17	0,29	1	1	1	1	1
Joista maastopalveluissa	10	20,00	2,00	1,55	1	1	1	2	6
Vastanneita yhteensä	23	96,25	3,10	9,11	1	1	1	2	46

Vastaajia pyydettiin arvioimaan yrityksen henkilöstön pätevyyttä yrityksen päätoimialoilla (taulukko 11). Majoitus-, ravitsemis-, henkilöliikenne- sekä muissa palveluissa pätevyys arvioitiin vähintään keskinkertaiseksi ja keskimäärin melko hyväksi. Erittäin hyväksi pätevyyden arvioi lähes neljännes (24 % ja 22 %) vastaajista majoitus- ja henkilöliikennepalveluissa ja kolmannes (33 %) ravitsemis- ja kulttuuripalveluissa. Kohdassa muut palvelut pätevyyden arvioi erittäin hyväksi peräti kaksi kolmannesta (67 %) vastaajista. Vaihtoehdolla muu suurin osa vastaajista tarkoitti koskenlaskua.

Muilla kysytyillä toimialoilla pätevyys arvioitiin keskinkertaiseksi. Erittäin huonon tai melko huonon arvosanan pätevyydestä antoi joka viides (22 %) vastaaja matkatoimisto-, matkanjärjestäjä- ja matkaopaspalveluissa. Joka kymmenes vastaaja (11 %) puolestaan arvioi pätevyyden melko huonoksi viihde- ja virkistyspalveluissa sekä lähes joka viides (17 %) kulttuuripalveluissa.

Selvästi suurin osa yrityksistä (87 %) katsoi työntekijöitä olleen tarjolla sopivasti viimeisen vuoden aikana. Kaksi yritystä (13 %) oli kokenut sesonkiaikoina ainakin ajoittaista työvoimapulaa.

Taulukko 11. Henkilöstön pätevyys yritysten päätoimialoilla.

Toimiala	Vastanneita		Arviointi, %					Keskiarvo	Keskihajonta
	n	%	erittäin huono	melko huono	keskinkertainen	melko hyvä	erittäin hyvä		
Majoituspalvelut	21	88	0	0	19	57	24	4,05	0,67
Ravitsemispalvelut	21	88	0	0	5	62	33	4,29	0,56
henkilöliikennepalvelut	9	38	0	0	22	56	22	4,00	0,71
Matkatoimisto-, matkanjärjestäjä- ja matkaopaspalvelut	9	38	11	11	22	56	0	3,22	1,09
Kulttuuripalvelut	6	25	0	17	33	17	33	3,67	1,21
Virkistys- ja viihdepalvelut	9	38	0	11	22	67	0	3,56	0,73
Sekalaiset matkailupalvelut	8	33	0	0	38	63	0	3,62	0,52
Liitännäiset tuotteet	4	17	0	0	75	25	0	3,25	0,50
Muu	9	38	0	0	11	22	67	4,56	0,73
Vastanneita yhteensä	24								

3.2 Raja-Karjalan suojele- ja virkistysalueiden käyttö

3.2.1 Raja-Karjalan suojele- ja virkistysalueiden käyttötavat ja käytön tarkoitus

Tutkimukseen vastanneista yrityksistä 18 (75 %) oli käyttänyt vähintään yhtä Raja-Karjalan alueen suojele- tai retkeilyaluetta liiketoiminnassaan tutkimusta edeltäneen 12 kk:n aikana. Kysyttäessä alueen merkitystä yrityksen toiminnan kannalta 17 vastaajasta kymmenen (59 %) katsoi alueiden merkinneen joko melko paljon tai erittäin paljon (taulukko 12). Viisi yritystä (29 %) arvioi alueiden merkityksen keskinkertaiseksi, ja kaksi vastaajaa (12 %) piti alueiden merkitystä melko vähäisenä oman yrityksen toiminnan kannalta.

Vastaajia pyydettiin määrittelemään yrityksen toiminnan kannalta tärkein alue ja lisäksi alueiden tärkeysjärjestys, mikäli käytettyjä alueita oli useita. (kuva 7). Ruunaa oli 9 yritykselle (53 %) toiminnan kannalta tärkein alue ja Petkeljärvi viidelle yritykselle (29 %). Patvinsuolla, Koitajoella tai jollakin muulla alueella oli toiminut ensisijaisesti yksi yritys (6 %) kussakin. Kaksi yritystä oli hyödyntänyt kahta aluetta ja yksi yritys kolmea tai useampaa aluetta.

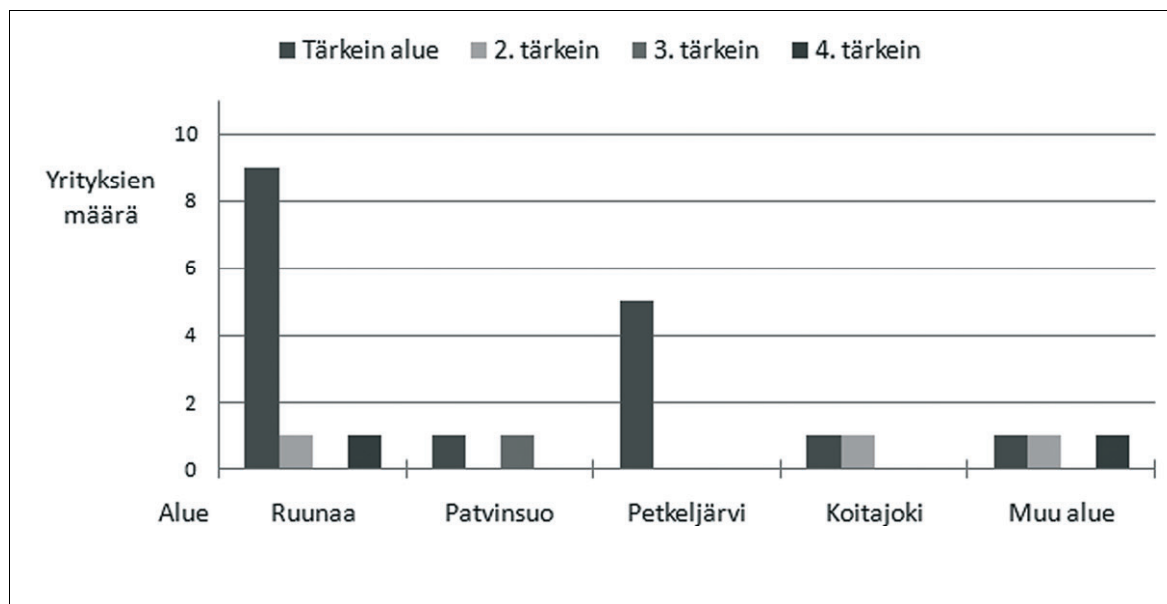
Alueiden käyttö keskittyi voimakkaasti yritysten toiminnan sesonkiaikaan (taulukko 13). Silloin yli puolet (53 %) alueita käyttäneistä yrityksistä hyödynsi jotakin aluetta vähintään kerran viikossa ja kolme yritystä (18 %) vähintään kerran kahdessa viikossa. Kaksi yritystä (12 %) käytti alueita kerran kuukaudessa ja kolme (18 %) sitä harvemmin.

Sesongin ulkopuolella alueita hyödynnettiin huomattavasti harvemmin. Vain yksi yritys (6 %) käytti jotakin aluetta kerran kahdessa viikossa. Neljä yritystä (25 %) hyödynsi alueita kerran kuukaudessa ja loput 11 (69 %) yritystä sitäkin harvemmin.

Yrityksistä, jotka olivat viimeisen vuoden aikana käyttäneet Raja-Karjalan alueita, 13 (73 %) arvioi käyttävänsä niitä todennäköisesti tai erittäin todennäköisesti myös seuraavan vuoden aikana (taulukko 14). Alueiden tulevasta käytöstä epävarmempia oli viisi (28 %) alueita aikaisemmin käyttänyttä yritystä. Niistä yrityksistä, jotka eivät olleet käyttäneet alueita 12 kk:n aikana kolme (50 %) arvioi ehkä käyttävänsä alueita ja yhtä moni piti alueiden käyttöä erittäin epätodennäköisenä.

Taulukko 12. Raja-Karjalan suojelu- ja virkistysalueiden merkitys yrityksille viimeisten 12 kk:n aikana.

	Vastanneita		Arviointi, %					Keski-arvo	Keskihajonta
	n	%	ei lainkaan	melko vähän	keskin-kertaisesti	melko paljon	erittäin paljon		
Alueen merkitys yrityksille viimeisten 12 kk:n aikana	17	100	0	12	29	29	29	3,76	1,03

Kuva 7. Yritysten toiminta Metsähallituksen hallinnoimilla Raja-Karjalan kohteilla viimeisten 12 kuukauden aikana (n = 17).

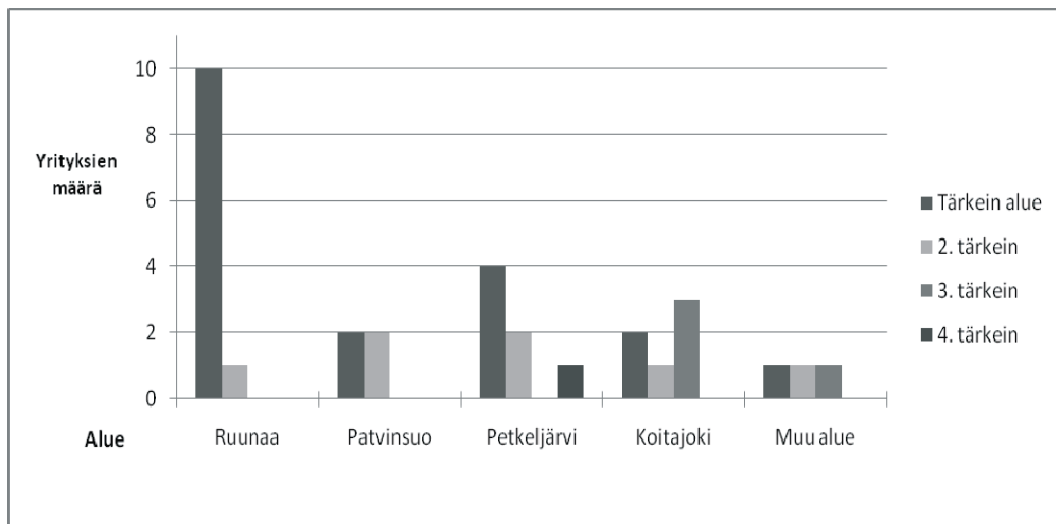
Taulukko 13. Raja-Karjalan alueiden käytön useus.

Alueen käytön useus	Vastanneita		Arviointi, %				Keski-arvo	Keskihajonta
	n	%	kerran viikossa tai useammin	kerran kahdessa viikossa	kerran kuukaudessa	harvemmin		
Yritysten sesonkiaikoina	17	100	53	18	12	18	1,94	1,20
Yritysten sesongin ulkopuolella	16	94		6	25	69	3,62	0,62

Taulukko 14. Raja-Karjalan alueiden käytön todennäköisyys seuraavien 12 kk:n aikana niissä yrityksissä, jotka ovat käyttäneet alueita viimeisten 12 kk:n aikana, ja niissä yrityksissä, jotka eivät ole käyttäneet alueita.

Yritys viimeisten 12 kk:n aikana	Vastanneita		Arviointi, %					Keski-arvo	Keskihajonta
	n	%	erittäin epätodennäköisesti	epätodennäköisesti	ehkä	todennäköisesti	erittäin todennäköisesti		
on käyttänyt aluetta	18	75			28	17	56	4,28	0,89
ei ole käyttänyt aluetta	6	25	50		50			2,00	1,10
Yhteensä	24								

Vastaajia pyydettiin arvioimaan myös se, mitä alueita yritys mahdollisesti käyttää seuraavien 12 kk:n aikana ja määrittämään yrityksen toiminnan kannalta tärkein alue tai alueiden tärkeysjärjestys, jos käytettäviä alueita oli useita. Ainakin yhtä Raja-Karjalan aluetta arvioi käyttävänsä 19 yritystä (kuva 9). Kymmenen yritystä piti Ruunaata ja neljä Petkeljärveä tärkeimpänä toiminta-alueenaan. Patvinsuota ja Koitajokea piti tärkeimpänä kaksi yritystä ja jotakin muuta aluetta yksi yritys. Vastaajista kahta aluetta arvioi käyttävänsä seitsemän ja kolmea tai useampaa aluetta neljä yritystä.

Kuva 8. Yritysten arvio toiminnastaan Metsähallituksen hallinnoimilla Raja-Karjalan kohteilla seuraavien 12 kuukauden aikana (n = 19).

3.2.2 Raja-Karjalan suojelu- ja virkistysalueiden tarjoamat mahdollisuudet

Raja-Karjalan alue tarjoaa yrityksille hyvin monipuoliset mahdollisuudet harjoittaa luontomatkailemista (taulukko 15). Taulukossa on esitetty yritysten harjoittamat toiminnot ja niiden yritysten lukumäärä, jotka ovat kutakin toimintoa alueella harjoittaneet. Lisäksi taulukossa on niiden yritysten lukumäärä, joilla on kyseistä alueella harjoittamaansa toimintoa koskeva turvallisuussuunnitelma.

Muutamit tutkimusalueen luonnonsuojelu- tai retkeilyalueiden läheisyydessä toimivat yritykset ilmoittivat vastauksissaan myös toimintoja, joita he järjestävät varsinaisten alueiden ulkopuolella, mutta kuitenkin niiden välittömässä läheisyydessä. Lähes poikkeuksetta nämä toiminnot liittyvät muihin kyseisellä alueella tapahtuviin toimintoihin tai ovat osa laajempaa palvelutuotekokonaisuutta. Esimerkiksi Ruunaan retkeilyalueella tehtäviin koskenlaskupaketteihin sisältyy useilla yrittäjillä mm. ruokailu-, sauna-, majoitus tai muita ohjelmapalveluja, jotka voivat tapahtua joko retkeilyalueella tai sen läheisyydessä. Tuotepaketti on voitu myös jakaa alueen eri yrittäjien kesken siten, että se toteutetaan joko kokonaan alueella tai osittain alueen ulkopuolella.

Tutkimusalueella tapahtuvista toiminnoista tyypillisimpiä olivat luonnosta nauttiminen ja käynti luontokeskuksessa, -talossa tai -tuvassa (53 %:lla yrityksistä); retkeily, luonnontarkkailu, koskenlasku, maastoruokailu, välinevuokraus ja majoitus (47 %:lla yrityksistä); asiakkaiden palvelu- ja neuvonta, ruoka- tai ravitsemispalvelut ja yritysten virkistys- ja koulutuspäivät (41 %:lla yrityksistä) sekä kalastus, veneilykaluston vuokraus ja saunan vuokraus (35 %:lla yrityksistä). Kaikkiaan vastauksissa oli mainittu 42 eri toimintoa, joita yritykset olivat harjoittaneet vuonna 2006 Raja-Karjalan eri alueilla.

Taulukossa 15 olevalla turvallisuussuunnitelmalla tarkoitetaan Kuluttajaturvallisuuslain (2004) mukaista suunnitelmaa. Turvallisuussuunnitelmia oli laadittu niin yritysten kuin eri toimintojen suhteen vaihtelevasti. Jokaisella yrityksellä oli vähintään jotakin tai joitakin harjoittamiensa toimintoja koskeva suunnitelma. Kolmella yrityksellä oli kaikkia yrityksen harjoittamia toimintoja koskeva suunnitelma, tosin nämä yritykset harjoittivat vain muutamaa toimintoa tutkimusalueella. Lisäksi osa suunnitelmista voi olla muun tyyppisiä yrityksen toiminnan turvallisuutta lisääviä suunnitelmia, kuten esimerkiksi majoitustilojen pelastautumissuunnitelmia.

Yksittäisen yrityksen tutkimusalueella tarjoama toimintojen määrä oli vuonna 2006 sangen runsas (taulukko 16). Lähes puolet vastanneista yrityksistä (47 %) oli tarjonnut asiakkaille vähintään 10 erilaista aktiviteettia ja runsas kolmannes (36 %) 4–9 aktiviteettia.

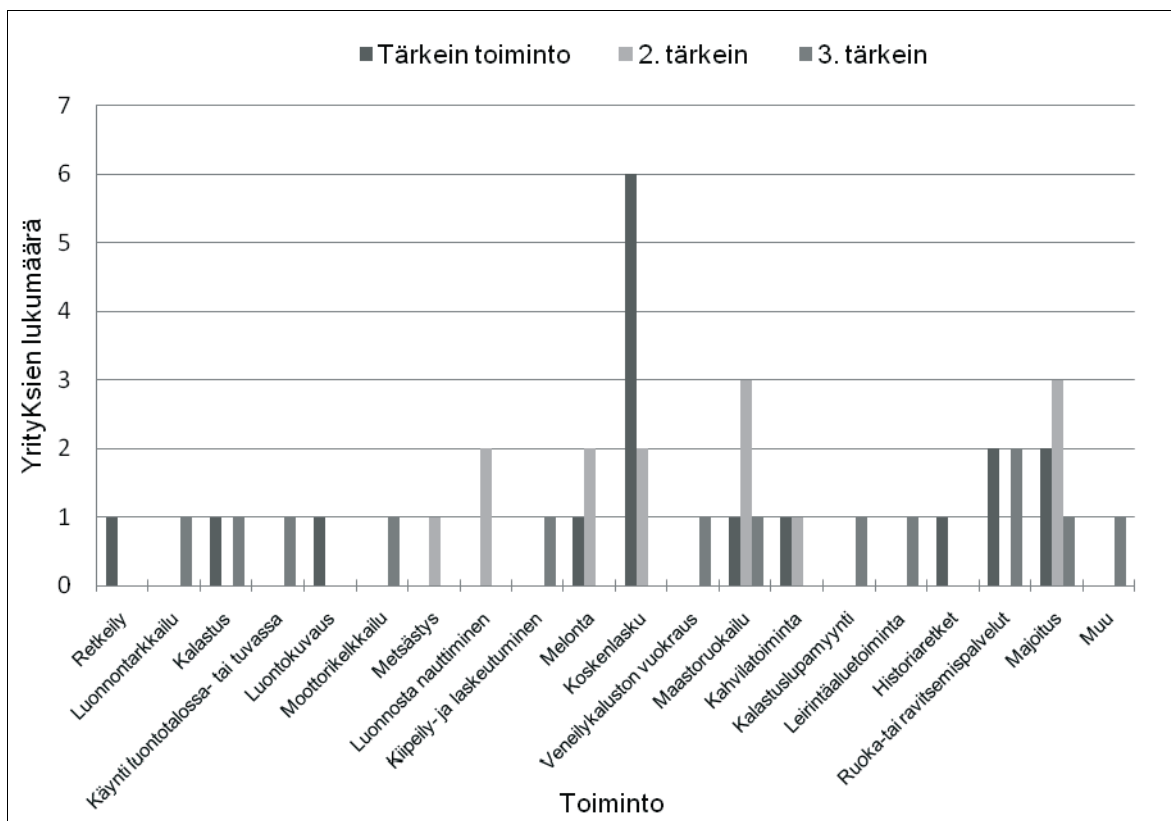
Taulukon 15 kysymykseen liittyen vastaajia pyydettiin määrittelemään yrityksen toiminnan kannalta tärkeysjärjestyksessä kolme tärkeintä toimintoa, joita yritys oli harjoittanut Raja-Karjalan eri alueilla viimeisten 12 kuukauden aikana. Kuvassa 9 on esitetty yritysten ilmoittamat toiminnot yrityksen määrittelemässä tärkeysjärjestyksessä. Tärkeimmäksi yrityskohtaiseksi toiminnoksi oli määritellyt koskenlaskun reilu kolmasosa (35 %) kysymykseen vastanneista. Muita yritysten kannalta merkittäviä toimintoja olivat majoitus- ja ruoka- ja ravitsemuspalvelut (12 %:lla vastanneista yrityksistä tärkein) sekä maastoruokailu, melonta, kahvilatoiminta, kalastus, retkeily, luontokuvaus ja historiaretket (6 %:lla vastanneista yrityksistä tärkein).

Taulukko 15. Yritysten harjoittamat toiminnot ja voimassa olevat turvallisuussuunnitelmat Raja-Karjalan suojelu- ja virkistysalueilla vuonna 2006.

Toiminto	Harjoittanut		Voimassa oleva turvallisuussuunnitelma	
	kpl	%	kpl	%
Retkeily	8	47	4	50
Luonnon tarkkailu	8	47	3	38
Pyöräily	1	6	0	0
Kalastus	6	35	3	50
Käynti luontokeskuksessa, -talossa tai -tuvassa	9	53	1	11
Luontovalokuvaus	2	12	0	0
Leirikoulu	5	29	3	60
Telttailu tai muu leiriytyminen maastossa	2	12	1	50
Murtomaahiihto	2	12	1	50
Lumikenkäkävely	3	18	2	67
Moottorikelkkailu	5	29	3	60
Koiravaljakkoajelu	1	6	1	100
Vaellus (yöpyminen maastossa)	1	6	1	100
Metsästys	1	6	1	100
Luonnosta nauttiminen	9	53	3	33
Kiipeily ja laskeutuminen	1	6	1	100
Veneily	2	12	2	100
Melonta	5	29	5	100
Koskenlasku	8	47	7	88
Luontoleiri	2	12	2	100
Veneilykaluston vuokraus	6	35	3	50
Tilausvene- tai tilauslaivaliikenne	1	6	1	100
Maastoruokailu	8	47	5	63
Opastettu retki	6	35	2	33
Historiaan tutustuminen	3	18	2	67
Välinevuokraus	8	47	4	50
Tapahtuman järjestäminen	4	24	4	100
Kahvilatoiminta	4	24	1	25
Kalastuslupamyynti	4	24	0	0
Saunan vuokraus	6	35	1	17
Leirintäalueuotoiminta	2	12	1	50
Asiakkaiden palvelu ja neuvonta	7	41	1	14
Historiaretket	4	24	3	75
Luokkaretket	4	24	2	50
Extremeretket /-toiminta	2	12	2	100
Ruoka- tai ravitsemispalvelut	7	41	2	29
Yritysten virkistys- ja koulutuspäivät	7	41	2	29
Leirin järjestäminen	1	6	1	100
Majoitus	8	47	6	63
Sauna	4	24	1	25
Tilavuokraus	5	29	1	20
Muu	2	12	0	0
Vastanneita yhteensä	17			

Taulukko 16. Yritysten järjestämien toimintojen määrä Raja-Karjalan suojelu- ja virkistysalueilla vuonna 2006.

Toimintojen lkm / yritys	kpl	%
1–3 aktiviteettia	3	18
4–6 aktiviteettia	3	18
7–9 aktiviteettia	3	18
10 aktiviteettia tai enemmän	8	47
Yhteensä	17	100

Kuva 9. Yritysten tärkeimmät toiminnot Raja-Karjalan alueella viimeisten 12 kuukauden aikana (n = 17).

Taulukossa 17 on esitetty yritysten suunnittelemat toiminnot Raja-Karjalan suojelu- ja virkistysalueille seuraavien 12 kuukauden aikana. Vastanneista yrityksistä kaksi kolmasosaa (67 %) aikoo harjoittaa retkeilyä tai kalastusta tutkimusalueella. Muita suunniteltuja yleisimpiä toimintoja ovat maastoruokailu yli puolella yrityksistä (56 %) sekä luonnontarkkailu, käynti luontokeskuksessa, -talossa tai -tuvassa, luonnosta nauttiminen, melonta ja koskenlasku, joita kaikkia aikoo harjoittaa puolet vastanneista yrityksistä. Kaikkiaan toiminnot olivat pääosin samoja, joita yritykset olivat jo tarjonneet alueilla vuoden 2006 aikana.

Taulukko 17. Yritysten suunnittelemat toiminnot Raja-Karjalan suojelu- ja virkistysalueilla seuraavien 12 kuukauden aikana.

Toiminto	kpl	%
Retkeily	12	67
Luonnon tarkkailu	9	50
Pyöräily	1	6
Kalastus	12	67
Käynti luontokeskuksessa, -talossa tai -tuvassa	9	50
Luontovalokuvaus	4	22
Leirikoulu	7	39
Telttailu tai muu leirytyminen maastossa	3	17
Murtomaahiihto	6	33
Lumikenkäkävely	6	33
Moottorikelkkailu	4	22
Koiravaljakkoajelu	5	28
Vaellus (yöpyminen maastossa)	6	33
Metsästys	3	17
Luonnosta nauttiminen	9	50
Kiipeily ja laskeutuminen	2	11
Veneily	6	33
Melonta	9	50
Koskenlasku	9	50
Luontoleiri	3	17
Veneilykaluston vuokraus	6	33
Tilausvene- tai tilauslaivaliikenne	2	11
Maastoruokailu	10	56
Luontopolkuun tutustuminen	3	17
Opastettu retki	8	44
Historiaan tutustuminen	5	28
Välinevuokraus	7	39
Tapahtuman järjestäminen	6	33
Kahvilatoiminta	3	17
Kalastuslupamyynti	5	28
Saunan vuokraus	7	39
Leirintäalueuetoiminta	2	11
Asiakkaiden palvelu ja neuvonta	7	39
Historiaretket	5	28
Luokkaretket	6	33
Extremeretket /-toiminta	3	17
Ruoka- tai ravitsemispalvelut	7	39
Yritysten virkistys- ja koulutuspäivät	8	44
Leirin järjestäminen	3	17
Leirintäalueuetoiminta	2	11
Majoitus	8	44
Sauna	4	22
Tilavuokraus	4	22
Vastanneita yhteensä	18	

3.2.3 Metsähallituksen palveluiden ja rakenteiden käyttö ja arviointi

Yritykset arvioivat Raja-Karjalan suojelu- ja virkistysalueiden ympäristötekijöitä ja alueiden tarjoamien rakenteiden ja palveluiden laatua sekä niiden määrää vuonna 2006. Kaikkiaan 15 yritystä oli käyttänyt ja arvioi yhtä tai useampaa Raja-Karjalan alueiden palvelua, rakennetta tai ympäristötekijää (taulukko 18 ja kuva 10).

Kaikki kysymykseen vastanneet yritykset olivat käyttäneet alueilla olevaa tiestöä, polku- tai latuverkostoa, alueiden esitteitä ja opaskirjoja, maantienvarsien opasteita ja yrittäjien tuottamia palveluja ja lähes kaikki pysäköintipaikkoja, yleisökäymälöitä ja luontotalon tai -tuvan palveluita sekä reittien opastetauluja ja polku tai latuviitoituksia. Muita runsaasti käytettyjä palveluja ja rakenteita olivat tulentekopaikat ja laavut, polttopuut tuvilla ja tulipaikoilla sekä Metsähallituksen alueilta koskevat verkkosivut, joita oli käyttänyt neljä viidestä yrityksestä. Vähiten oli käytetty auto- ja päivä tupia (20 % yrityksistä), moottorikelkkauria ja -reittejä (27 % yrityksistä) sekä telttailu- ja rantautumispaikkoja (33 % yrityksistä).

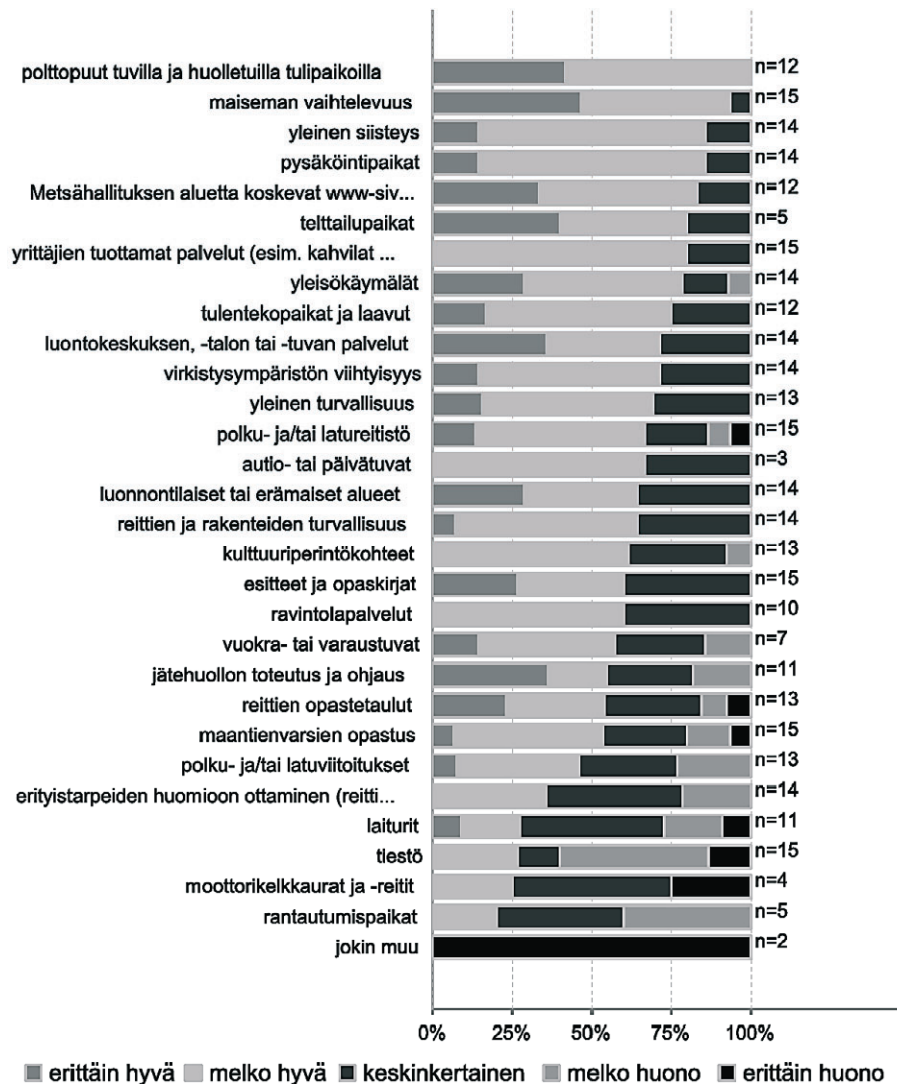
Palveluita ja rakenteita käyttäneet arvioivat niiden laatua asteikolla yhdestä viiteen (1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä). Kolmestakymmenestä arvioitavasta palvelu-, rakenne- tai ympäristötekijästä käyttäjät arvioivat yli puolet (53 %) luokkaan kolme (keskinkertainen) tai sitä paremmaksi. Parhaimmat arviot vastaajat antoivat polttopuuhuollolle, jonka kaikki sitä käyttäneet arvioivat joko melko tai erittäin hyväksi. Neljä viidestä katsoi Metsähallituksen alueita koskevat verkkosivut (83 %), telttailupaikat (80 %) ja yleisökäymälät (79 %) melko tai erittäin hyväiksi. Lähes yhtä moni (73 %) piti luontotalon tai -tuvan palveluita vähintään melko hyvänä. Heikoimmaksi laadultaan käyttäjät arvioivat alueilla olevan tiestön, jota lähes kaksi kolmesta (60 %) piti melko tai erittäin huonona. Keskimääräistä heikompia arvioita saivat myös rantautumispaikat, joita 40 % arvioi melko huonoiksi. Neljännes käyttäjistä arvioi laiturit (27 %) ja moottorikelkkaurat ja -reitit (25 %) ja joka viides maantievartsien opastuksen (20 %) melko tai erittäin huonoiksi. Yhdeltä yritykseltä vesistövarsien paikkojen nimeäminen (kohta jokin muu) sai erittäin huonon arvosanan.

Toimintaympäristön arvioinnissa valtaosa vastaajista arvioi maiseman vaihtelevuuden (94 %) ja yleisen siisteyden (85 %) melko tai erittäin hyväksi (taulukko 18 ja kuva 10). Noin kaksi kolmesta arvioi virkistysympäristön viihtyisyyden (71 %), yleisen turvallisuuden (69 %) ja luonnontilaiset tai erämaiset alueet (65 %) vähintään melko hyväksi. Toimintaympäristötekijöistä ainoastaan kulttuuriperintökohteet sai yhdeltä yritykseltä arvosanaksi melko huono; melko tai erittäin hyväksi sen arvioi melkein kaksi kolmasosaa (62 %) kysymykseen vastanneista.

Taulukko 18. Raja-Karjalan suojelu- ja virkistysalueiden palveluiden ja rakenteiden käyttö sekä laadun arviointi.

Palvelu tai ympäristötekijä	Käytännyt ja arvioinut		Arviointi, %					Keski-arvo	Ei käytännyt n
	n	%	erittäin huono	melko huono	keskin-kertainen	melko hyvä	erittäin hyvä		
Pysäköintipaikat	14	93	0	0	14	71	14	4,0	1
Tiestö	15	100	13	47	13	27	0	2,5	0
Reittien opastetaulut	13	87	8	8	31	31	23	3,5	2
Polku- ja/tai latureitistö	15	100	7	7	20	53	13	3,6	0
Polku- ja/tai latuviitoitukset	13	87	0	23	31	38	8	3,3	2
Tulentekopaikat ja laavut	12	80	0	0	25	58	17	3,9	3
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	12	80	0	0	0	58	42	4,4	3
Yleisökäymälät	14	93	0	7	14	50	29	4,0	1
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	11	73	0	18	27	18	36	3,7	4
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	14	93	0	21	43	36	0	3,1	1
Autio- tai päivätuvat	3	20	0	0	33	67	0	3,7	12
Vuokra- tai varaustuvat	7	47	0	14	29	43	14	3,6	8
Telttailupaikat	5	33	0	0	20	40	40	4,2	10
Esitteet ja opaskirjat	15	100	0	0	40	33	27	3,9	0
Metsähallituksen aluetta koskevat www-sivut (www.luontoon.fi ja www.metsa.fi)	12	80	0	0	17	50	33	4,2	3
Luontokeskuksen, -talon tai -tuvan palvelut	14	93	0	0	29	36	36	4,1	1
Ravintolapalvelut	10	67	0	0	40	60	0	3,6	5
Moottorikelkkaurat ja -reitit	4	27	25	0	50	25	0	2,8	11
Laiturit	11	73	9	18	45	18	9	3,0	4
Rantautumispaikat	5	33	0	40	40	20	0	2,8	10
Maantienvarsien opastus	15	100	7	13	27	47	7	3,3	0
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmalvelut)	15	100	0	0	20	80	0	3,8	0
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	14	93	0	0	36	57	7	3,7	1
Yleinen turvallisuus	13	87	0	0	31	54	15	3,8	2
Yleinen siisteys	14	93	0	0	14	71	14	4	1
Maiseman vaihtelevuus	15	100	0	0	7	47	47	4,4	0
Kulttuuriperintökohteet	13	87	0	8	31	62	0	3,5	2
Virkistysympäristön viihtyisyys	14	93	0	0	29	57	14	3,9	1
Luonnontilaiset tai erämaiset alueet	14	93	0	0	36	36	29	3,9	1
Jokin muu	2	13	100	0	0	0	0	1	0

Vastanneita yhteensä 15

Kuva 10. Raja-Karjalan suojele- ja virkistysalueiden palveluiden ja rakenteiden laadun arviointi.

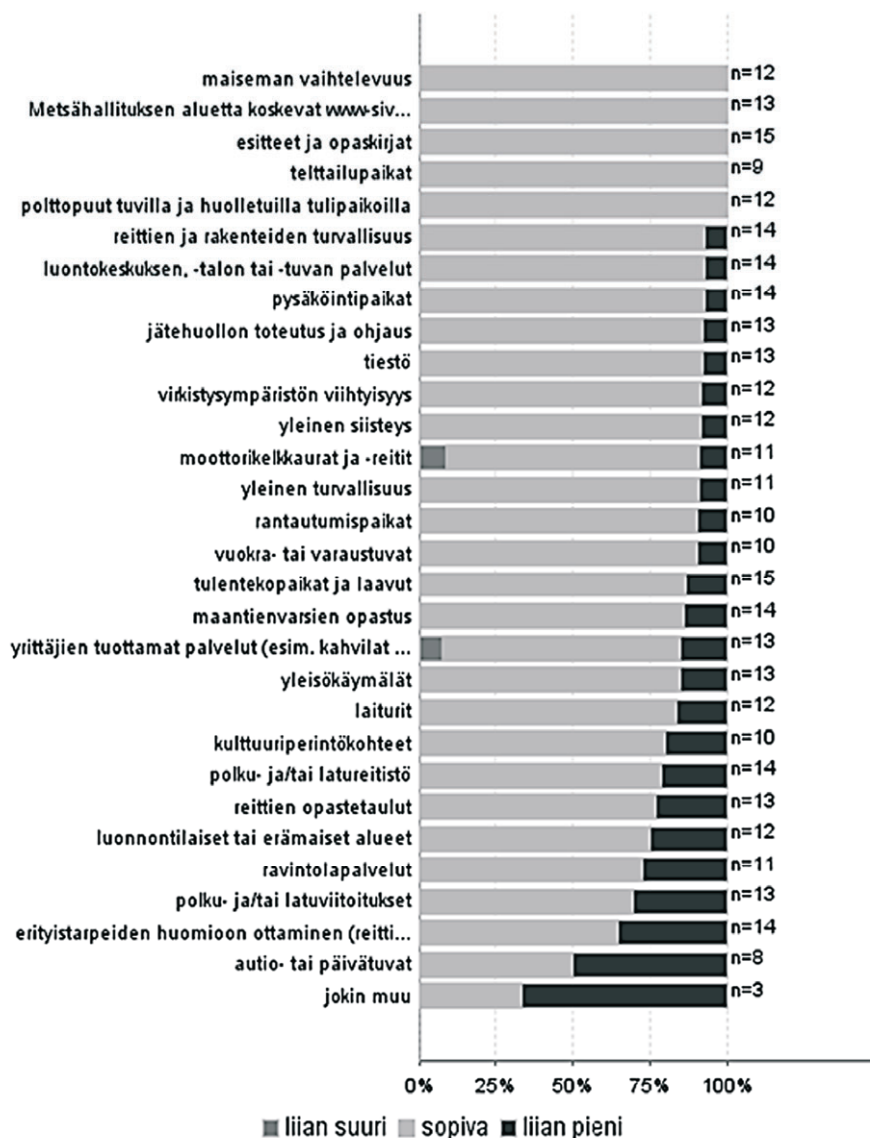
Samassa kysymyksessä pyydettiin vastaajia arvioimaan palveluiden ja rakenteiden nykyistä määrää (taulukot 19 ja 20 sekä kuva 11). Tähän osaan kysymystä saivat vastata myös ne alueita käyttäneet yritykset, jotka eivät olleet käyttäneet palveluita ja rakenteita toimintavuonna 2006.

Vastaajista puolet (50 %) piti liian pienenä autio- ja päivätupien määrää ja noin kolmannes erityistarpeiden huomioonottamista (36 %) sekä polku ja latuviitoituksia (31 %) (taulukko 19 ja kuva 11). Lisäksi vastanneiden yritysten joukosta vähintään kaksi kaipasi lisää myös tulentekopaikkoja ja laavuja, yleisökäymälöitä, laitureita, yrittäjien tuottamia palveluja, kulttuuriperintökohteita sekä luonnontilaisia ja erämaisia alueita. Vastaajista yksi katsoi moottorikelkkauria ja -reittejä olevan liian paljon, ja samoin yhden vastaajan mielestä yrittäjien tuottamia palveluja on liikaa. Liian pienenä (kohta jokin muu) pidettiin hiihtolatujujen määrää ja vesireittien varrella olevien paikkojen nimeämistä.

Kokonaisuudessaan vastaajat olivat palvelujen ja rakenteiden määrään melko tyytyväisiä. 13 vastaajaa (76 %) oli melko tyytyväisiä ja kolme (18 %) erittäin tyytyväisiä. Yksi vastaaja (6 %) ei ollut sen paremmin tyytyväinen kuin tyytymätönkään (taulukko 20).

Taulukko 19. Raja-Karjalan suojelu- ja virkistysalueiden palveluiden ja rakenteiden määrän arviointi (1 = liian pieni, 2 = sopiva, 3 = liian suuri).

Palvelu	Käytännyt ja arvioinut		Arviointi, %			Keski-arvo	Keski-hajonta
	n	%	liian pieni	sopiva	liian suuri		
Pysäköintipaikat	14	93	7	93	0	1,93	0,27
Tiestö	13	87	8	92	0	1,92	0,28
Reittien opastetaulut	13	87	23	77	0	1,77	0,44
Polku- ja/tai latueitistö	14	93	21	79	0	1,79	0,43
Polku- ja/tai latuviitoitukset	13	87	31	69	0	1,69	0,48
Tulentekopaikat ja laavut	15	100	13	87	0	1,87	0,35
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	12	80	0	100	0	2,00	0,00
Yleisökäymälät	13	87	15	85	0	1,85	0,38
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	13	87	8	92	0	1,92	0,28
Erytistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	14	93	36	64	0	1,64	0,50
Autio- tai päivätuvat	8	53	50	50	0	1,50	0,53
Vuokra- tai varaustuvat	10	67	10	90	0	1,90	0,32
Telttailupaikat	9	60	0	100	0	2,00	0,00
Esitteet ja opaskirjat	15	100	0	100	0	2,00	0,00
Metsähallituksen aluetta koskevat www-sivut (www.luontoon.fi ja www.metsa.fi)	13	87	0	100	0	2,00	0,00
Luontokeskuksen, -talon tai -tuvan palvelut	14	93	7	93	0	1,93	0,27
Ravintolapalvelut	11	73	27	73	0	1,73	0,47
Moottorikelkkaurat ja -reitit	11	73	9	82	9	2,00	0,45
Laiturit	12	80	17	83	0	1,83	0,39
Rantautumispaikat	10	67	10	90	0	1,90	0,32
Maantienvarsien opastus	14	93	14	86	0	1,86	0,36
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmopalvelut)	13	87	15	77	8	1,92	0,49
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	14	93	7	93	0	1,93	0,27
Yleinen turvallisuus	11	73	9	91	0	1,91	0,3
Yleinen siisteys	12	80	8	92	0	1,92	0,29
Maiseman vaihtelevuus	12	80	0	100	0	2	0
Kulttuuriperintökohteet	10	67	20	80	0	1,8	0,42
Virkistysympäristön viihtyisyys	12	80	8	92	0	1,92	0,29
Luonnontilaiset tai erämaiset alueet	12	80	25	75	0	1,75	0,45
Jokin muu	3	20	67	33	0	1,33	0,58
Vastanneita yhteensä	15						

Kuva 11. Raja-Karjalan suojele- ja virkistysalueiden palveluiden ja rakenteiden määrän arviointi.

Taulukko 20. Yritysten tyytyväisyys Raja-Karjalan suojele- ja virkistysalueiden palveluiden ja rakenteiden määrän kokonaisuudessaan.

Palvelu	Käyttänyt ja arvioinut		Arviointi, %					Keski-arvo	Ei käytänyt n
			erittäin tyytymätön	melko tyytymätön	ei kumpikaan	melko tyytyväinen	erittäin tyytyväinen		
	n	%							
Tyytyväisyys alueen palveluiden määrään kokonaisuudessaan	17	100	0	0	6	76	18	4,1	0

3.3 Toimintaympäristö ja yhteistyö

3.3.1 Toimintaympäristö

Mielipiteitä toimintaympäristöstä selvitettiin kysymällä vastaajien käsityksiä matkailutoimialan taloudellisesta kannattavuudesta ja yritysten toimintaedellytyksistä. Sekä kannattavuutta että toimintaedellytyksiä pyydettiin arvioimaan oman yrityksen tasolta aina valtakunnan tasolle saakka.

Valtakunnan tasolla matkailutoimialan taloudellisen kannattavuuden arvioi keskinkertaiseksi kaksi yritystä kolmesta (65 %), melko hyväksi joka neljäs (26 %) ja melko huonoksi joka kymmenes (9 %) yritys (taulukko 21). Maakunta- ja kohdealueetasolla useimmat (43 %) yritykset arvioivat kannattavuuden keskinkertaiseksi, joka viides (22 %) melko hyväksi ja reilu kolmannes (35 %) melko huonoksi. Maakunta- ja kohdealueetaso arvioitiin myös keskimäärin hieman kahta muuta tasoa heikommaksi. Eniten hajontaa oli arvioitaessa oman yrityksen taloudellista kannattavuutta. Erittäin hyvänä kannattavuutta omassa yrityksessä piti yksi (4 %), melko hyvänä kahdeksan (35 %) ja keskinkertaisena yhdeksän (39 %) yritystä. Neljän vastaajan (17 %) mielestä yrityksen kannattavuus oli melko huono ja yhden (4 %) erittäin huono.

Taulukko 21. Yritysten mielipiteet taloudellisesta kannattavuudesta vuonna 2006.

Toimiala	Vastanneita		Arviointi, %					Keski-arvo	Keskihajonta
	n	%	erittäin huono	melko huono	keskinkertainen	melko hyvä	erittäin hyvä		
Matkailun toimialalla koko maassa	23	100	0	9	65	26	0	3,17	0,58
Matkailun toimialalla maakunnassa ja kohdealueella	23	100	0	35	43	22	0	2,87	0,76
Omassa yrityksessä	23	100	4	17	39	35	4	3,17	0,94
Vastanneita yhteensä	23								

Matkailualan yrittäjyyden ja yritysten toimintaedellytyksiä selvitettiin kuudella eri tasolla (taulukko 22). Parhaimpina toimintaedellytykset nähtiin omassa yrityksessä ja yhteistyössä Metsähallituksen kanssa. Melko tai erittäin hyvinä toimintaedellytyksiä piti omassa yrityksessä yli kaksi kolmannelta vastaajista (70 %) ja yhteistyössä Metsähallituksen kanssa reilusti yli puolet (58 %). Yksi vastaaja arvioi molemmat melko huonoksi (4–5 %).

Huonoimmat arviot saivat toimintaedellytykset yrityksen sijaintikunnassa tai -kunnissa ja yrittäjien keskuudessa. Toimintaedellytykset kuntatasolla näki melko huonoksi puolet (50 %) 24 vastaajasta, keskinkertaisiksi yhdeksän (38 %) ja melko hyväksi kolme (13 %). Toimintaedellytyksiä yrittäjien keskuudessa arvioi melko huonoksi joka neljäs vastaaja (25 %) ja erittäin huonoksi yksi (4 %); keskinkertaisiksi edellytykset arvioi vajaa puolet (46 %) ja melko hyväksi neljännes (25 %) vastaajista.

Tarkasteltaessa toimintaedellytyksiä valtakunnan tasolla yli puolet yrityksistä (55 %) piti niitä keskinkertaisina, kolmasosa (32 %) melko hyvinä ja kolme yritystä (14 %) melko huonona. Maakuntatasolla vastaavasti suurin osa (57 %) arvioi edellytykset keskinkertaisiksi ja viidennes (22 %) vastaajista melko hyväksi ja sama määrä (22 %) melko huonoksi.

Taulukko 22. Yritysten mielipiteet toimintaympäristöstä vuonna 2006.

Toimintaympäristö	Vastanneita		Arviointi, %					Keski-arvo	Keskihajonta
	n	%	erittäin huono	melko huono	keskinkertainen	melko hyvä	erittäin hyvä		
Matkailualan yrittäjyyden toimintaedellytyksien suhteen yleisesti Suomessa	22	92	0	14	55	32	0	3,18	0,66
Yrittäjyyden toimintaedellytyksien suhteen maakunnallisesti tai seudullisesti	23	96	0	22	57	22	0	3,00	0,67
Yrittäjyyden toimintaedellytyksien suhteen alueen sijaintikunnassa tai -kunnissa	24	100	0	50	38	13	0	2,62	0,71
Alueen yrittäjien keskuudessa	24	100	4	25	46	25	0	2,92	0,83
Yhteistyössä Metsähallituksen kanssa	21	88	0	5	38	48	10	3,62	0,74
Omassa yrityksessä	23	96	0	4	26	57	13	3,78	0,74
Vastanneita yhteensä	24								

3.3.2 Yritysten välinen yhteistyö

Kaikki tutkimukseen vastanneet yritykset olivat tehneet tutkimushetkellä yhteistyötä jonkin toisen yrityksen kanssa (taulukko 23). Yrityksistä puolet (50 %) teki yhteistyötä vähintään melko paljon, keskinkertaisesti hieman pienempi osuus (42 %) ja melko vähän kaksi yritystä (8 %). Kaikista vastanneista yrityksistä yli kolmannes (38 %) aikoi lisätä yritysten välistä yhteistyötä todennäköisesti ja joka neljäs (25 %) erittäin todennäköisesti. Vajaa kolmannes (29 %) oli asian suhteen epävarmoja ja kaksi (8 %) yritystä piti yhteistyön lisäämistä epätodennäköisenä. Yrityksen menestymisen kannalta yhteistyötä pidettiin poikkeuksetta hyvänä asiana: yli puolet (54 %) piti sitä erittäin hyvänä ja loputkin vastaajat (46 %) melko hyvänä.

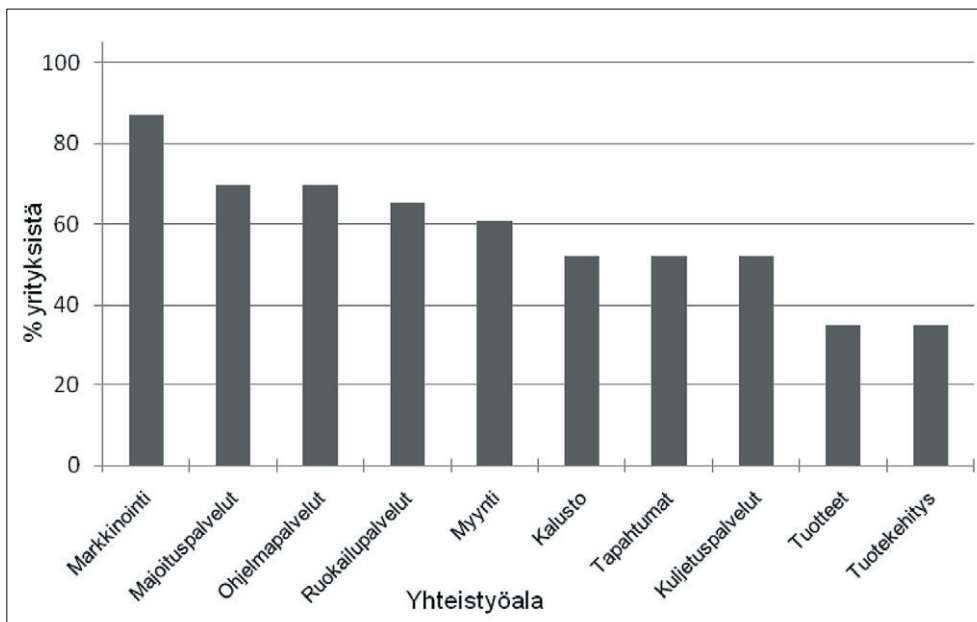
Taulukko 23. Yritysten yhteistyö muiden yritysten kanssa..

Arvioitava asia	Vastanneita		Arviointi, %					Keski-arvo	Keskihajonta
	kpl	%	erittäin paljon	melko paljon	keskinkertaisesti	melko vähän	ei lainkaan		
Tekeekö yritys parhaillaan yhteistyötä	24	100	8	42	42	8		3,50	0,78
Aikooko yritys lisätä yhteistyötä	24	100	erittäin todennäköisesti	todennäköisesti	ehkä	epätodennäköisesti	erittäin epätodennäköisesti	3,79	0,93
Onko yhteistyön tekeminen eduksi menestymiselle	24	100	erittäin hyvä	melko hyvä	keskinkertainen	melko huono	erittäin huono	4,54	0,51
Vastanneita yhteensä	24	100							

Yrityskohtaisissa keskusteluissa esille tuli myös Pohjois-Karjalan matkailun alueorganisaatio Karelia Expert, jonka toiminnan tutkimushetkellä muutamat yritykset näkivät oman yritysten toiminnan kannalta melko marginaalisena.

Selvästi eniten yhteistyötä yritykset olivat tehneet markkinoinnissa (87 %, kuva 13). Kaksi yritystä kolmesta (70 %) oli harjoittanut yhteistyötä majoitus- ja ohjelmapalveluissa, hieman pienempi osa ruokailupalveluissa (65 %) ja myynissä (61 %) ja noin puolet (52 %) kaluston, tapahtumien ja kuljetuspalveluiden alalla. Vähiten yhteistyötä oli tuotteissa ja tuotekehityksessä, tosin niissäkin yhteistyötä oli tehnyt joka kolmas (35 %) yritys.

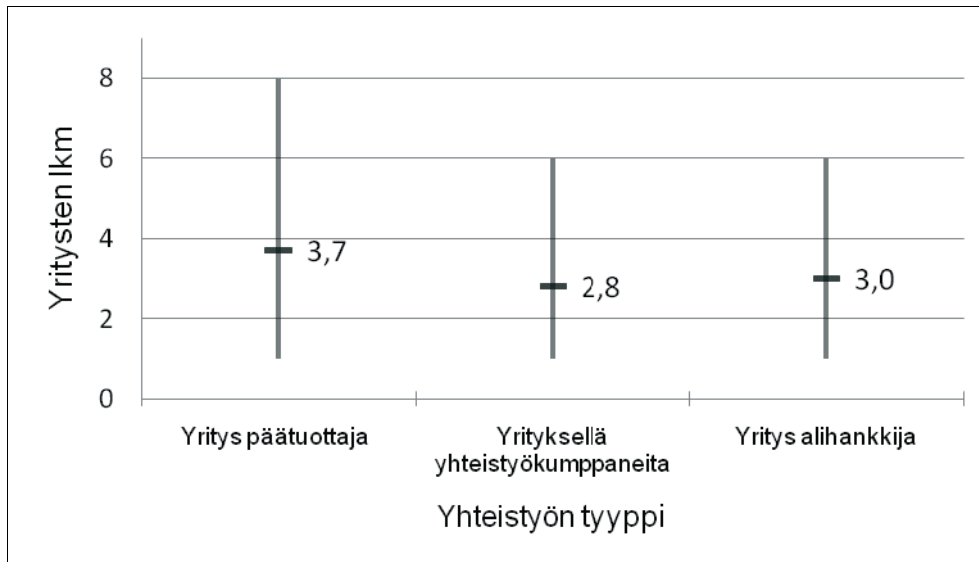
Kahta lukuun ottamatta kaikki alueilla toimivat yritykset ilmoittivat ne yhteistyömuodot, mitä he olivat Raja-Karjalan alueella toteuttaneet sekä yhteistyökumppaneiden määrän (taulukko 24). Yritysten ilmoittamia yhteistyösuhteita oli laskennallisesti kaikkiaan 142. Tyypillisesti yrityksellä oli kolme alihankkijaa, kaksi tasaveroista yhteistyökumppania ja yritys itse toimi kolmelle muulle yritykselle alihankkijana. Yrityksen yhteistyökumppaneiden määrässä oli runsaasti vaihtelua (kuva 14). Vähimmillään yrityksellä oli yksi yhteistyöyritys ja enimmillään peräti 15.

Kuva 13. Yritysten yhteistyöalat muiden yritysten kanssa (n = 23).

Taulukko 24. Yritysten yhteistyön tyyppi (n = 22).

Yhteistyön tyyppi	n	Summa	Keskiarvo	Keskihajonta	Prosenttipisteet				
					Min	25 %	Med	75 %	Max
Yrityksellä on alihankkijoita	14	52	3,71	1,94	1	2	3	5	8
Yrityksellä on yhteistyökumppaneita	17	48	2,82	1,51	1	2	2	4	6
Yritys toimii alihankkijana	14	42	3,00	1,24	1	2	3	4	6

Kuva 14. Yhteistyö muiden yritysten kanssa yhteistyötyypeittäin (n = 22). Kuvassa on esitetty keskiarvo ja vaihteluväli.

Arviot yritys yhteistyön toimivuudesta vaihtelivat runsaasti (taulukko 25). Kuuden vastaajan (26 %) mielestä yrittäjätverkoston toiminta oli parantunut edellisvuodesta. Yli puolet vastaajista (57 %) ei ollut samaa eikä eri mieltä. Jonkin verran eri mieltä oli kolme (13 %) ja täysin eri mieltä yksi (4 %) vastaaja.

Yli puolet (61 %) vastaajista piti työnjakoa muiden yrittäjien kanssa kannattavana. Vajaa kolmannes vastaajista (30 %) jätti ottamatta kantaa puolen tai toiseen. Yksi vastaaja (4 %) oli jonkin verran eri mieltä ja samoin yksi vastaaja täysin eri mieltä.

61 % yrityksistä oli pystynyt erikoistumaan alueen palveluketjussa, koska toiset yrittäjät hoitivat tehtävänsä riittävän hyvin. Kolmannes vastaajista (35 %) ei ollut samaa eikä eri mieltä ja yksi (4 %) vastaaja oli jonkin verran eri mieltä.

Taulukko 25. Yritysten mielipiteitä yhteistyön onnistumisesta muiden yritysten kanssa.

	Vastanneita		Arviointi, %					Keskiarvo	Keskihajonta
	n	%	täysin eri mieltä	jonkin verran eri mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	jonkin verran samaa	täysin samaa mieltä		
Yrittäjätverkoston toiminta parani edellisestä vuodesta	23	100	4	13	57	13	13	3,17	0,98
Työnjako muiden yrittäjien kanssa oli kannattavaa	23	100	4	4	30	52	9	3,57	0,90
Yrityksemme pystyi erikoistumaan alueen palveluketjussa, koska toiset yrittäjät osaavat hoitaa tehtävänsä osaltaan riittävän hyvin	23	100	0	4	35	48	13	3,70	0,76
Vastanneita yhteensä	23								

3.3.3 Yritysten ja Metsähallituksen välinen yhteistyö

Tutkimuksessa selvitettiin yritysten ja Metsähallituksen välisen yhteistyön määrää ja yritysten tyytyväisyyttä siihen toimintavuonna 2006 (taulukko 26). Kaikkiaan yritykset olivat tehneet yhteistyötä Metsähallituksen kanssa melko vähän. Eniten yhteistyötä oli tehty alueiden käyttöön liittyvissä sopimuksissa sekä luontotalojen ja -tupien palveluissa. Molemmista melkein neljännes (23 %) vastaajista oli tehnyt yhteistyötä melko tai erittäin paljon ja vajaa viidennes (18 %) keskinkertaisesti. Jonkin verran muita kohtia enemmän oli yhteistyötä myös alueen käyttöön liittyvissä luvissa sekä alueen ja palveluiden markkinoinnissa. Kummassakin oli keskinkertaisesti tai enemmän yhteistyötä tehnyt noin joka kolmas (32 %) yritys.

Muissa kysytyissä asioissa yhteistyötä oli ollut keskinkertaista enemmän vain muutamilla yrityksillä. Melko paljon tai enemmän oli yhteistyötä tehnyt kolme yritystä (14 %) alueiden käytön suunnittelussa sekä tonttikaupoissa ja vuokrauksessa, kaksi yritystä (9 %) matkailun ohjelmalveluissa sekä yksi yritys (4 %) Metsähallituksen palvelurakenteiden käytössä ja puun ostossa tai myynnissä. Muuten yhteistyön määrä oli pääasiassa melko vähäistä tai sitä ei oltu tehty lainkaan.

Taulukko 26. Yhteistyön määrä yritysten ja Metsähallituksen välillä.

Yhteistyöala	Vastanneita		Arviointi, %					Keskiarvo	Keskihajonta
	n	%	ei lainkaan	melko vähän	keskinkertaisesti	melko paljon	erittäin paljon		
Alueen käyttöön liittyvät sopimukset	22	100	41	18	18	14	9	2,32	1,39
Alueen käyttöön liittyvät luvat	22	100	59	9	9	18	5	2,00	1,38
Alueen ja palveluiden markkinointi	22	100	36	32	27	5	0	2,00	0,93
Luontokeskusten, -talojen ja -tupien palvelut	22	100	36	23	18	18	5	2,32	1,29
Alueen käytön suunnittelu	22	100	55	32	0	9	5	1,77	1,15
Metsähallituksen palvelurakenteiden käyttö (tuvat, tulipaikat yms.)	22	100	45	27	23	0	5	1,91	1,06
Maa-aineksen myynti/osto	22	100	95	5	0	0	0	1,05	0,21
Tonttikaupat ja vuokraus	22	100	68	9	9	14	0	1,68	1,13
Matkailun ohjelmalvelut	22	100	50	32	9	0	9	1,86	1,21
Hakkuiden suunnittelu	22	100	86	9	5	0	0	1,18	0,50
Puun ostomyynti	22	100	91	0	5	0	5	1,27	0,94
Muu	3	14	33	0	67	0	0	2,33	1,15
Vastanneita yhteensä	22								

Yritysten tyytyväisyyttä yhteistyöhön Metsähallituksen kanssa mitattiin viisiportaisella asteikolla (1 = erittäin tyytymätön, ... 5 = erittäin tyytyväinen, taulukko 27). Kysymykseen vastasivat ne yritykset, joilla oli ollut yhteistyötä kysytyissä asioissa Metsähallituksen kanssa vuonna 2006. Tyytyväisimpiä yritykset olivat annettujen arvioiden keskiarvojen perusteella alueen käyttöön liittyviin sopimuksiin (keskiarvo 3,9, melko tai erittäin tyytyväisiä 61 %), alueen käyttöön liittyviin lupiin (keskiarvo 3,9, melko tai erittäin tyytyväisiä 55 %), luontotalojen ja -tupien palveluihin (keskiarvo 3, melko tai erittäin tyytyväisiä 71 %), alueen käytön suunnitteluun (keskiarvo 3,7, melko tai erittäin tyytyväisiä 54 %) ja Metsähallituksen palvelurakenteiden käyttöön (keskiarvo 3,5, melko tai erittäin tyytyväisiä 50 %). On kuitenkin huomattava, että alueen käytön suunnitte-

lua lukuun ottamatta kaikissa muissa kohdissa oli myös melko tyytymätön -vaihtoehdon valinnea vastaajia.

Suurinta tyytymättömyyttä aiheutti hakkuiden suunnittelu (keskiarvo 2, melko tai erittäin tyytymättömiä 67 %), maa-ainesten osto- ja myynti (keskiarvo 2,3, melko tai erittäin tyytymättömiä 67 %), puun osto tai myynti (keskiarvo 2,5, melko tai erittäin tyytymättömiä 50 %) sekä alueen ja palveluiden markkinointi (keskiarvo 2,8, melko tai erittäin tyytymättömiä 46 %) (taulukko 27). Näissäkin asiakohdissa oli hajontaa: kohtia hakkuiden suunnittelu ja maa-ainesten osto- ja myynti lukuun ottamatta kaikissa oli myös melko tai erittäin tyytyväisiä vastaajia.

Taulukko 27. Yritysten tyytyväisyys yhteistyöhön Metsähallituksen kanssa.

Yhteistyöala	Tehnyt yht. ja arv.		Arviointi, %					Keskiarvo	Ei yhteistyötä n
	n	%	erittäin tyytymätön	melko tyytymätön	ei kumpikaan	melko tyytyväinen	erittäin tyytyväinen		
Alueen käyttöön liittyvät sopimukset	13	59	0	8	31	23	38	3,9	9
Alueen käyttöön liittyvät luvat	9	41	0	11	33	11	44	3,9	13
Alueen ja palveluiden markkinointi	13	59	8	38	31	15	8	2,8	9
Luontokeskusten, -talojen ja tupien palvelut	14	64	0	14	14	57	14	3,7	8
Alueen käytön suunnittelu	11	50	0	0	45	36	18	3,7	11
Metsähallituksen palvelurakenteiden käyttö (tuvat, tulipaikat yms.)	12	55	0	8	42	42	8	3,5	10
Maa-aineksen myynti/osto	3	14	0	67	33	0	0	2,3	19
Tonttikaupat ja vuokraus	8	36	13	13	25	38	13	3,2	14
Matkailun ohjelmalvelut	11	50	9	18	45	9	18	3,1	11
Hakkuiden suunnittelu	6	27	33	33	33	0	0	2,0	16
Puun osto/myynti	4	18	50	0	25	0	25	2,5	18
Muu	0	0	0	0	0	0	0		1
Vastanneita yhteensä	22								

Vastaajia pyydettiin arvioimaan Metsähallituksen toimintaa Raja-Karjalan alueella 12 eri palvelun suhteen (taulukko 28). Viisiportaisella asteikolla (1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä) palveluista kolme arvioitiin keskimäärin vähintään melko hyväksi: polttopuuhuolto (keskiarvo 4,36, melko tai erittäin hyvä 86 %), palvelurakenteet maastossa (keskiarvo 4,12, melko tai erittäin hyvä 87 %) ja jätehuolto (keskiarvo 4,00, melko tai erittäin hyvä 75 %).

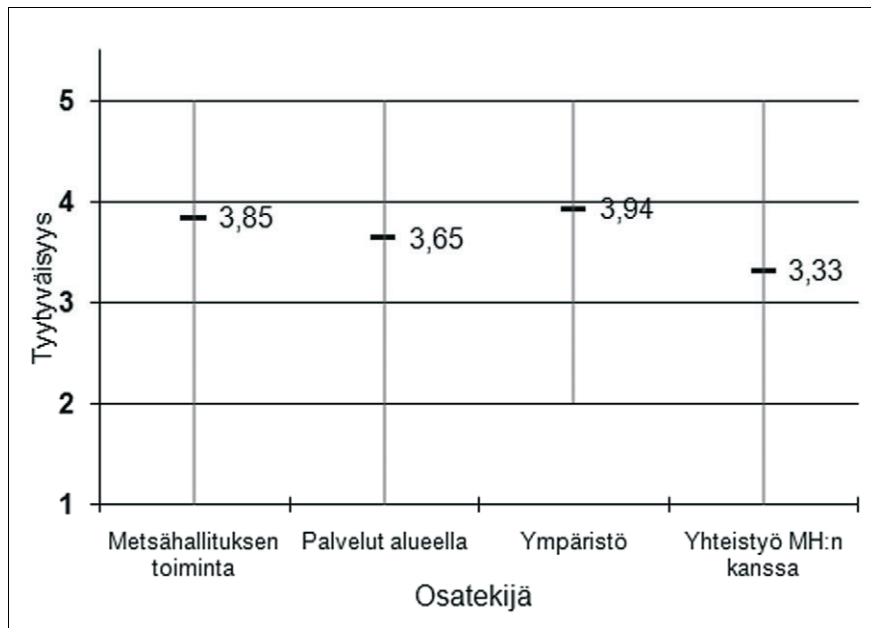
Metsähallituksen tarjoamaa ympäristö- ja laatu järjestelmäkoulutusta lukuun ottamatta muut palvelut arvioitiin keskimäärin lähes melko hyväksi (arvioiden keskiarvo 3,71–3,92). Ympäristö- ja laatu järjestelmäkoulutus sai keskimääräisen arvosanan 2,86 ja sen arvioi vastaajista 14 % erittäin huonoksi ja 29 % melko huonoksi. Muista palveluista melko huonon arvosanan sai ainoastaan Metsähallituksen henkilöstön yhteistyö yrittäjien kanssa kahdelta (12 %) ja rakenteiden ja reittien turvallisuus yhdeltä (6 %) vastaajalta.

Taulukko 28. Yritysten arvio Metsähallituksen toiminnasta Raja-Karjalan alueella.

Palvelu	Käyttänyt ja arvioinut		Arviointi, %					Keskiarvo	Ei käytänyt n
	n	%	erittäin huono	melko huono	keskinkertainen	melko hyvä	erittäin hyvä		
Palvelurakenteet alueen sisääntuloväylillä (pysäköinti- ja rantautumispaikat jne.)	15	83	0	0	40	47	13	3,73	7
Palvelurakenteet maastossa (tulentekopaikat, polut, ladut, laiturit, sillat, puukatokset, käymälät jne.)	16	89	0	0	12	62	25	4,12	6
Rakenteiden ja reittien turvallisuus	16	89	0	6	19	56	19	3,88	6
Maasto-opasteet (infotaulut, viitoitus)	16	89	0	0	38	50	12	3,75	6
Polttopuuhuolto	14	78	0	0	14	36	50	4,36	8
Jätehuolto (käymälät, jätepiستت, yleinen siisteys)	16	89	0	0	25	50	25	4,00	6
Erytisryhmien palvelut (esim. liikuntaesteiset)	15	83	0	0	33	60	7	3,73	7
Metsähallituksen henkilöstön yhteistyö yrittäjien kanssa	17	94	0	12	35	24	29	3,71	5
Opastusaineiston laatu ja saatavuus (MH:n esitteet ja muu aineisto)	17	94	0	0	29	59	12	3,82	5
Metsähallituksen kyseisen alueen www-sivujen hyödyllisyys	12	67	0	0	17	75	8	3,92	9
Metsähallituksen tarjoama ympäristö- ja laatu järjestelmäkoulutus	7	39	14	29	29	14	14	2,86	15
Muu	0	0							1
Vastanneita yhteensä	18								
Aluekohtainen ka								3,85	
Vertailukelpoinen ka								3,85	

3.4 Asiakastyytyväisyys

Aluekohtaista asiakastyytyväisyysindeksiä määritettäessä Metsähallituksen toimintaa ja alueen palvelurakenteita kuvaavien kysymysten vastaukset on luokiteltu asiakastyytyväisyyden osatekijöihin (liite 1). Kuvassa 15 on esitetty aluekohtaisen asiakastyytyväisyyden osa-alueittaiset keskiarvot ja kyseiseen arvoon vaikuttaneiden tekijöiden vaihteluväli. Vaihteluvälin ääripäät edustavat yksittäisten vastausten ääriarvoja ja keskiarvo kaikkien kyseiseen osa-alueeseen kuuluvien vastausten aritmeettista keskiarvoa.

Kuva 15. Aluekohtainen asiakastyytyväisyys osatekijöittäin. Kuvassa on esitetty kunkin asiakastyytyväisyyden osatekijän keskiarvo ja vaihteluväli (1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä) (ks. liite 1).

Näiden tekijöiden perusteella valtakunnallisesti vertailukelpoiseksi asiakastyytyväisyysindeksiksi saatiin Raja-Karjalan alueella 3,71. Ostatekijöistä ympäristö sai korkeimman arvon 4,1, joka on arvosanana melko hyvä. Metsähallituksen toiminta alueella arvioitiin lähes yhtä hyväksi arvolla 3,85 ja palvelut alueella hieman heikommaksi arvolla 3,67. Heikoimman arvon 3,33 sai yhteistyö Metsähallituksen kanssa. Kaikki osatekijät sijoituivat arvosanojen keskinkertainen ja melko hyvä välille ja asiakastyytyväisyysindeksi hieman lähemmäksi melko hyvää kuin keskinkertaista.

3.5 Kestävä luontomatkailu

Yrityksiä pyydettiin arvioimaan myös Metsähallituksen laatimia suojelualueiden kestävän luontomatkailun periaatteita (liite 4) ja niiden toteutumista alueen luontomatkailussa. Kokonaisuutena periaatteet nähtiin hyvinä (taulukko 29). Yli puolet (55 %) vastaajista piti periaatteiden hyväksyttävyyttä ja soveltuvuutta oman yrityksen toimintaan erittäin hyvänä ja yli kolmannes (35 % ja 40 %) melko hyvänä. Myös toteuttamiskelpoisuus sekä selkeys ja ymmärrettävyys arvioitiin lähes yhtä korkealle; erittäin hyväksi ne arvioi noin kolmannes (30 % ja 35 %) ja melko hyväksi noin puolet vastaajista (61 % ja 50 %).

Periaatteiden toteutumisen katsottiin onnistuneen kaikkiaan keskinkertaisesti tai melko hyvin (taulukko 30). Noin puolet vastaajista arvioi yrityksen ja sen asiakkaiden (53 %), yrityksen sidosryhmien (58 %) ja yritysverkoston (47 %) onnistuneen periaatteiden toteuttamisessa keskinkertaisesti ja noin kolmasosa vastaajista melko hyvin. Yksi yritys (5 %) katsoi yrityksen sidosryhmien onnistuneen melko huonosti ja yksi yritys (5 %) puolestaan arvioi sidosryhmien onnistuneen erittäin hyvin. Kahden vastaajan (11 %) mielestä yritysverkosto onnistui periaatteiden toteuttamisessa melko huonosti, kun taas yksi vastaaja (5 %) arvioi yritysverkoston onnistuneen erittäin hyvin. Metsähallituksen arvioitiin onnistuneen periaatteiden toteuttamisessa hieman muita tahoja paremmin: kolmannes vastaajista (33 %) piti onnistumista keskinkertaisena, suurin osa (61 %) melko hyvänä ja yksi vastaaja (6 %) erittäin hyvänä.

Taulukko 29. Metsähallituksen kestävän luontomatkailun periaatteiden arviointi.

Kestävän luontomatkailun periaatteiden	Vastanneita		Arviointi, %					Keski-arvo	Keskihajonta
	n	%	erittäin huono	melko huono	keskinkertainen	melko hyvä	erittäin hyvä		
Hyväksyttävyys	20	100			10	35	55	4,45	0,69
Soveltuvuus yrityksen toimintaan	20	100			5	40	55	4,50	0,61
Toteuttamiskelpoisuus	20	100			10	60	30	4,20	0,62
Selkeys ja ymmärrettävyys	20	100			15	50	35	4,20	0,70

Taulukko 30. Onnistuminen kestävän luontomatkailun periaatteiden toteuttamisessa.

Taho	Vastanneita		Arviointi, %					Keski-arvo	Keskihajonta
	n	%	erittäin huonosti	melko huonosti	keskinkertaisesti	melko hyvin	erittäin hyvin		
Yritys ja sen asiakkaat	19	100			53	32	16	3,63	0,76
Yrityksen sidosryhmät	19	100		5	58	32	5	3,37	0,68
Yritysverkosto	19	100		11	47	37	5	3,37	0,76
Metsähallitus	18	95			33	61	6	3,72	0,57

3.6 Tulevaisuus

Yritysten lähitulevaisuuden näkymiä kartoitettiin kuudella kysymyksellä. Toiminnan laajuutta arvioitaessa uskottiin eniten alueen matkailun kasvuun, jonka suurin osa vastaajista (82 %) arvioi kasvavan jonkin verran (taulukko 31). Joka kymmenes vastaaja (9 %) uskoi kasvun olevan merkittävää. Yhden vastaajan (5 %) mielestä matkailu pysyy alueella ennallaan ja yksi vastaaja arvioi sen supistuvan jonkin verran.

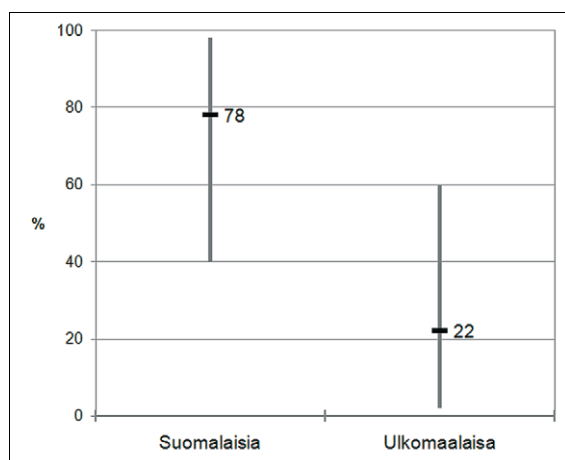
Oman yrityksen lievään toiminnan kasvuun uskoi enemmistö (59 %) ja sen pysymiseen entisellään kolmannes (32 %) vastaajista. Yhden vastaajan (5 %) näkemyksen mukaan oma yritys kasvaa merkittävästi ja yksi arvioi yrityksen toiminnan supistuvan jonkin verran.

Yrityksen henkilöstön määrän muutosten suhteen yritykset olivat melko samoilla linjoilla. Kaksi kolmesta (68 %) vastaajasta arvioi henkilöstömäärän pysyvän ennallaan ja kolmannes (32 %) arvioi sen kasvavan jonkin verran.

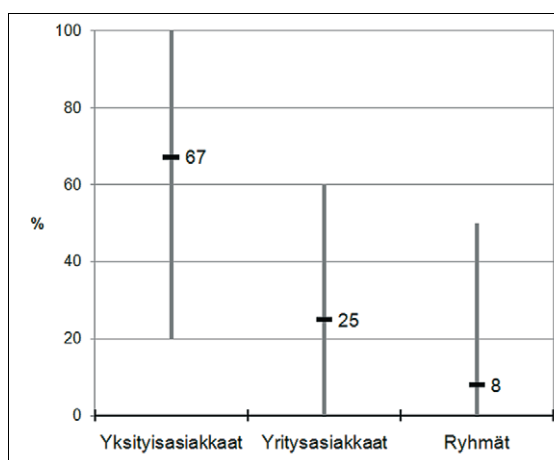
Asiakaskunnan muutoksista suurin oli ulkomaalaisten asiakkaiden osuuden arvioitu kasvu, 10 prosenttiyksikköä, mikä tarkoittaisi ulkomaalaisten osuuden kasvua reiluun viidennekseen asiakkaiden kokonaismäärästä kahden vuoden kuluessa (kuva 16). Yksityisasiakkaiden osuuden arvioitiin pysyvän ennallaan, mutta yritysasiakkaiden osuuden ennakoitiin kasvavan 9 prosenttiyksikköä ja muiden ryhmäasiakkaiden osuuden pienenevän saman verran (kuva 17). Yhteensä näitä asiakkaita olisi kuitenkin yhtä suuri osuus (33 %) kaikista asiakkaista kuin nykyisinkin.

Taulukko 31. Tulevaisuuden näkymät ja muutokset toiminnan laajuudessa.

Arvioitava asia	Vastaneita		Arviointi, %					Keskiarvo	Keskihajonta
	n	%	supistuu merkittävästi	supistuu jonkin verran	pysyy entisellään	kasvaa jonkin verran	kasvaa merkittävästi		
Yrityksen toiminta	22	100		5	32	59	5	3,64	0,66
Yrityksen henkilöstömäärä	22	100			68	32		3,32	0,48
Alueen matkailu	22	100		5	5	82	9	3,95	0,58

Kuva 16. Yritysten arvio suomalaisten ja ulkomaalaisten asiakkaiden jakaumasta kahden vuoden kuluessa (n = 21). Kuvassa on esitetty keskiarvo ja vaihteluväli.

Kuva 17. Yritysten arvio yrityksen yksityis-, yritys- ja ryhmäasiakkaiden jakaumasta kahden vuoden kuluessa (n = 21). Kuvassa on esitetty keskiarvo ja vaihteluväli.

Kaikista tutkimukseen osallistuneista yrityksistä joka neljäs (25 %) aikoo lisätä yritysten välistä yhteistyötä erittäin todennäköisesti ja yli kolmannes (38 %) melko todennäköisesti (taulukko 32). Epävarmempia yhteistyön lisäämisestä on vajaa kolmannes (29 %) vastanneista ja epätodennäköisenä sitä pitää noin joka kymmenes (8 %) vastaaja.

Yli puolet (55 %) vastanneista yrityksistä arvioi Raja-Karjalan alueen suojelu- ja retkeilyalueilla olevan melko paljon merkitystä yritykselleen tulevaisuudessa (taulukko 33). Joka neljäs (27 %) yritys arvioi alueiden merkitsevän erittäin paljon ja joka viides (18 %) vastaaja arvioi alueiden merkityksen keskinkertaiseksi oman yrityksen toiminnan kannalta.

Tulevaisuuden suunnitelmiin liittyvissä vapaamuotoisissa vastauksissa puolet vastanneista yrityksistä listasi lähiaikojen suunnitelmia oman toiminnan kehittämiseksi. Neljä yritystä suunnitteli majoitustilojen lisäämistä tai nykyisten tilojen remontointia sekä tilojen laadun ja viihtyisyyden parantamista. Myös muita pieniä rakennusinvestointeja oli suunnitteilla. Tällaisia olivat mm. aittojen, saunojen ja varustekatoksen rakentaminen. Kaksi yritystä harkitsi toimintatilojen sähköistämistä tai niiden vesihuollon parantamista. Kaluston uusiminen ja lisääminen oli ajankohtaista kahdella yrityksellä.

Yrityksen infrastruktuurin parantamisen ohella yritykset suunnittelivat myös muun toiminnan laadun ja oman osaamisen kehittämistä. Yhdellä yrityksellä oli tavoitteena parantaa kieli- ja esiintymistaitoja ja yksi yritys aikoi panostaa myyntitaitojen kehittämiseen. Kaksi yritystä suunnitteli markkinoinnin lisäämistä; toinen yritys mainitsi erityisesti ulkomaan markkinoinnin ja kanavista mainittiin mm. Internet. Yksi yritys nimesi paremman sopeutumisen kiristyvään kilpailuun (tuotteen hinta, kulujen karsiminen) lähitulevaisuuden yhdeksi kehittämiskohteeksi.

Kauden jatkaminen ja ympärivuotisuus oli mukana kolmen yrityksen suunnitelmissa. Osittain tähän liittyi myös uusien tuotteiden kehittäminen tai jo olemassa olevien palvelutuotteiden lisääminen omaan tarjontaan mm. tämän hetkistä päätuotetta täydentämään. Suunnitelmissa oli myös mitavampia hankkeita, kuten esimerkiksi koiravaljakkoreitistön teko Ilomantsista Kuhmoon.

Neljä yritystä mainitsi yhteistyön kehittämisen omana kohtanaan. Yhteistyötä suunniteltiin etupäässä markkinointiin ja näkyvyyden lisäämiseen. Yksi yritys mainitsi tavoitteeksi tiiviimmän kytkeytymisen osaksi kylämatkailukonseptia.

Taulukko 32. Yritysten suunnitelmat yritysten välisen yhteistyön määrästä tulevaisuudessa.

Arvioitava asia	Vastanneita		Arviointi, %					Keskiarvo	Keskihajonta
	n	%	erittäin epätodennäköisesti	epätodennäköisesti	ehkä	todennäköisesti	erittäin todennäköisesti		
Aikomuksena lisätä yhteistyötä	24	100		8	29	38	25	3,79	0,93

Taulukko 33. Raja-Karjalan alueen merkitys yrityksille tulevaisuudessa.

Arvioitava asia	Vastanneita		Arviointi, %					Keskiarvo	Keskihajonta
	n	%	ei lainkaan	melko vähän	keskinkertaisesti	melko paljon	erittäin paljon		
Alue merkitsee yrityksille tulevaisuudessa	22	100			18	55	27	4,09	0,68

3.7 Toiveita ja terveisiä Metsähallitukselle

Yrityksiltä pyydettiin vapaamuotoista palautetta Raja-Karjalan alueiden kehittämiseksi sekä alueiden ja niiden käytön turvallisuuden kehittämiseksi. Lisäksi yritysten oli mahdollista esittää muita toiveita ja terveisiä Metsähallitukselle. Suurin osa toiveista oli hyvin konkreettisia ja alueisiin sidottuja. Lisäksi esille tuli muutamia yleisempiä kehityskohteita tai toimintaa koskevia kehitysjärjestelyjä. Seuraavassa käsitellään esitykset alueittain ja lopuksi esitetään ajatukset, joita ei voi kohdistaa suoraan millekään yksittäiselle alueelle.

Ruunaan retkeilyalueella toivottiin erityisesti tiestön parantamista. Useamman vastaajan mielestä Siikakosken tie (tiehoitokunnan hallinnoima alkupää) kaipaa kunnostamista, ja yksi vastaaja piti myös Matkalahteen johtavan tien (välillä Neitikosken risteys–Matkalahti) päällystämistä aiheellisenä. Kaksi vastaajaa toivoi Verkkopurolle laituria ja veneenlaskupaikan ruoppausta ja yksi yritys laiturin ja veneennostoluiskan korjausta Siikakosken alla. Samoin Siikakosken uittopadon kunnostamista pidettiin tarpeellisenä. Kolme yritystä esitti Ruunaan luontotalolle uutta yrittäjien yhteistä infotaulua.

Ruunaan luonnonsuojelun alueen käytön laajentamista toivoi yksi yritys, ja samoin yksi vastaaja piti tarpeellisenä moottorikelkkareittiä rajavyöhykkeelle. Yhden yrityksen mielestä luonnonsuojelun alueen länsirajalle Heinäjärven rantaan pitäisi rakentaa yritysten asiakkaita palveleva tulente-kopaiikka ja vessa.

Petkeljärven kansallispuistoon toivottiin opastustaulua leirintäalueelle (Petraniemi) ja leirintäalueella olevien entisöidyn korsun ja uimalaiturin korjausta. Samalle alueelle esitettiin lähialueiden polkujen rakentamista esteettömiksi, läpi vuoden auki olevaa yleisökäymälää sekä kalastuslaituria tai -laitureita. Petkeljärvelle toivottiin myös reittejä koiravaljakoille ja ratsukoille.

Myös vähemmän yritysten toimintaan käytetyille Patvinsuon kansallispuiston ja Koitajoen alueille esitettiin parannustoiveita. Patvinsuolla toivottiin Suomenjoen ja Hienjoen raivausta paremmin melontaan sopiviksi sekä kansallispuiston läpi menevän Suomen tien korjausta. Koitajoella puolestaan esitettiin, ettei metsästystä rajoitettaisi liikaa ja että yrityksillä olisi mahdollisuus suurpetojen tarkkailuun esimerkiksi kuvauspaikan avulla. Alueelle toivottiin myös hiihtouria, jotka voisi tehdä moottorikelkalla.

Muita yksittäisiä alueita koskevia toiveita oli mm. invavessan rakentaminen Änäkäiselle, pienen Ritojärven pitkosten uusiminen ja poluston kunnostus sekä kodan tai laavun rakentaminen Vaskikallion alueelle.

Lisäksi toivottiin mahdollisuutta käyttää metsäautotieverkostoa mönkijäsafareille, koiravaljakko-reitistön tekoa Ilomantsiin, alueen logon käyttöoikeutta esimerkiksi markkinoinnissa sekä selkeää informaatiota Metsähallituksen toiminnasta matkailun näkökulmasta. Tietoa haluttiin myös Metsähallituksen tulevista hakkuista, ja polkujen varrelle kaivattiin maisemapuita aukkojen sijaan. Polut tulisi myös pitää hakkuissa auki ja siisteinä.

Turvallisuuteen liittyviä esityksiä olivat metsästäjien ja muiden ryhmien (luontokuvaajat ym. ryhmät) tarpeiden parempi yhteensovittaminen Vankonvaaran alueella, gsm-puhelinyhteyksien saaminen kuntoon (mm. Koitajoen alue), yhteiset turvallisuuskoulutukset yritysten kanssa (esimerkiksi maastoensiapukoulutukset ja -harjoitukset) ja vesistöjen varrella olevien kohteiden nimeäminen (paikan nimi ja koordinaatit) vesiltä näkyviksi.

Muita toiveita oli verkostoituneen yhteistoiminnan lisääminen eri alueiden välillä, yhteistyön lisääminen yritysten ja kuntien kanssa, esittelyjä Metsähallituksen suunnitelmista ja toiminnasta yhteistyökumppaneille, alueen infrastruktuurin parantaminen (mm. sähköt Ruunaan Siikajärvelle) ja se, että Metsähallituksen tulisi tehdä ihan oikeasti yhteistyötä. Lisäksi yhden yrittäjän mielestä maanvuokraus Metsähallitukselta on kallista.

4 Yhteenveto ja johtopäätökset

Raja-Karjalan yritystutkimuksen perusjoukon muodosti 31 tutkimusalueella tai sen lähistöllä toimivaa matkailuyritystä. Kyseisistä yrityksistä tutkimuslomakkeen palautti 24 yritystä, joten tutkimuksen vastausprosentiksi muodostui 77. Vastaukset saatiin kaikilta merkittäviltä alueilla toimintaa harjoittavilta yrityksiltä, joten aineiston edustavuus on oletettavasti jopa parempi kuin pelkästään vastausprosentista voisi päätellä. Tutkimukseen vastanneista 18 yrityksen edustajaa haastateltiin henkilökohtaisesti.

Yrityksistä suurin osa toimi ainoastaan tutkimusalueen kunnissa. 15 yritystä määritteli toimialueeseen Lieksan kaupungin ja 10 yritystä Ilomantsin kunnan. Viisi yritystä katsoi toiminta-alueeseen Itä-Suomen läänin tai Pohjois-Karjalan maakunnan ja kaksi yritystä ilmoitti toimivansa koko Suomen alueella.

Suurin osa tutkimukseen vastanneista yrityksistä määritteli tärkeimmäksi päätoimialakseen majoituspalvelut (42 %) tai muun toimialan (24 %), joka useimmilla tarkoitti koskenlaskua. Tosin jakoa tärkeimmän päätoimialan mukaan on pidettävä jossain määrin suuntaa-antavana, koska useat yritykset harjoittivat useita eri toimintoja ja yhtä selkeää päätoimialaa saattoi olla vaikea nimetä. Esimerkiksi majoituspalveluja harjoitti 88 % yrityksistä ja sen päätoimialakseen merkinneet yritykset saattoivat harjoittaa lähes tasavertaisesti myös ravintola- tai kahvilatoimintaa tai tarjota erilaisia ohjelmapalveluja.

Tutkimukseen osallistuneilla yrityksillä oli ollut tutkimusta edeltäneen 12 kuukauden aikana yhteensä noin 84 000 asiakasta, joista lähes 29 000 vieraili Raja-Karjalan suojelu- ja virkistysalueilla. Määrä on noin 21 % tutkimusalueen eri alueiden vuonna 2006 arvioiduista asiakaskäyntikerroista ja edustaa siten merkittävää osuutta alueiden kävijöistä. Tutkimus ei kuitenkaan anna vastausta siihen, missä määrin asiakkaiden pääasiallisena tulomotiivina ovat yritysten tarjoamat palvelut ja missä määrin alueiden vetovoima vai onko kyseessä näiden tekijöiden yhdistelmä.

Kyselyyn vastanneiden yritysten asiakkaat olivat pääasiassa suomalaisia; ulkomaalaisten asiakkaiden osuus oli keskimäärin vain noin kymmenesosa. Kaikista asiakkaista yksityisasiakkaiden osuus oli noin kaksi kolmannesta ja loppu kolmannes jakaantui jokseenkin tasan yritys- ja erilaisten ryhmäasiakkaiden kesken. Raja-Karjalan alueilla vierailleiden asiakkaiden osalta suhde eri asiakastyypin kesken oli hieman tasaisempi: yksityisasiakkaita oli 56 % ja yritys- ja ryhmäasiakkaita molempia 22 %. Yritysten ulkomaalaiset asiakkaat olivat pääasiassa saksalaisia, alankomaalaisia tai venäläisiä. Kaikkiaan yritysten asiakaskunnasta voi todeta, että se muodostui pääasiassa suomalaisista yksityisasiakkaista. Asiakkaiden jakaumassa oli tosin melko paljon yritys-kohtaista vaihtelua.

Kesäkuukaudet ovat selvästi tutkimusalueella toimivien yritysten sesonkiaikaa. Kaikista asiakkaista lähes kolme neljäsosaa tuli yrityksiin touko- ja syyskuun välisenä aikana. Samoin yritysten Raja-Karjalan alueita käyttävät asiakkaat keskittyivät voimakkaasti kesäkaudelle: touko- ja syyskuun välisenä aikana heitä kävi yrityksissä noin 90 % kokonaismäärästä.

Asiakkaiden ja toiminnan keskittyminen voimakkaasti kesäkauteen koettiin useissa yrityksissä ongelmallisena, ja yrityksillä olikin suunnitelmassa kauden jatkaminen ja talvimatkailun lisääminen. Yksi jatkotutkimusaihe voisi olla selvittää, mitä asiakaslähtöisiä matkailupalveluita Raja-Karjalan alueilla voisi toteuttaa nykyisen sesongin ulkopuolella ja mitä todellisia resursseja se alueen eri toimijoilta vaatisi.

Tutkimusalueella toimiva matkailuyritys on yleensä pieni, muutaman työntekijän yritys, joista suurimmassa osassa toimii 1–2 vakituista työntekijää. Tyypillisesti yrityksen työllistämisaika on 2–3 henkilötyövuotta ja työntekijät tulevat pääasiassa yrityksen kotikunnasta. Vastaajien mielestä yritysten henkilöstö on yrityksen päätoimialalla keskimäärin melko pätevää ja työvoimaa on ollut tarjolla kahta yritystä lukuun ottamatta sopivasti.

Yrityksen pientä kokoa ei välttämättä nähty ongelmana, vaan sitä saatettiin pitää jopa vahvuutena. Tätä kuvaa hyvin erään yrittäjän antama vapaamuotoinen palaute: ”Tarkoitus pysyä pienenä perheyrittäjäksi. Lähinnä lisätään viihtyisyyttä, otetaan lisätilaa käyttöön. Asiakaspalaute on jo nyt kiitettävää. Lisätään yhdessä muiden kanssa näkyvyyttä. Panostetaan laatuun”. Pienen matkailuyrityksen kohdalla voinee jopa puhua elämäntyöyrittäjästä, joka voi olla kiinnostuneempi laadukkaasta ja yksilöllisestä tuotteesta ja kannattavuudesta kuin liikevaihdon nopeasta kasvusta tai mittavan organisaation luomisesta.

Tutkimukseen vastanneista yrityksistä kolme neljästä (18 yritystä) oli käyttänyt vähintään yhtä Raja-Karjalan suojelu- tai virkistysaluetta liiketoiminnassaan tutkimusta edeltäneen 12 kk:n aikana. Kahta aluetta oli hyödyntänyt kaksi yritystä ja kolme tai useampaa aluetta yksi yritys. Lähes 60 % alueita käyttäneistä yrityksistä katsoi alueiden merkinneen joko melko tai erittäin paljon yrityksen toiminnalle. Yksittäisistä alueista yritysten kannalta tärkeimmät olivat Ruunaa ja Petkeljärvi. Ruunaan suosio perustuu ainutlaatuisen koskireitin ohella runsaaseen matkailupalvelutarjontaan ja alueen tarjoamiin monipuolisiin harrastusmahdollisuuksiin.

Myös tulevaisuudessa todennäköisimmät yritysten käyttämät alueet ovat edelleen Ruunaa ja Petkeljärvi, mutta tutkimukseen vastanneet yritykset suunnittelivat hyödyntävänsä myös muita alueita aikaisempaa enemmän. Metsähallituksen kannalta on haasteellista, jos yritysten palvelutarjonta suuntautuu merkittävästi nykyistä enemmän muille alueille. Tällainen tilanne voi aiheuttaa Metsähallituksessa tarvetta myös ko. alueiden palveluvarustuksen määrän ja laadun uudelleen arviointiin. Tavoitteena kannattaa kuitenkin pitää matkailijavirtojen ohjaamista pääasiassa alueille, joilla on jo olemassa yritysten toimintaa tukevat, laadullisesti ja määrällisesti riittävät palvelut ja rakenteet.

Raja-Karjalan alueiden käyttö keskittyi voimakkaasti yritysten toiminnan sesonkiaikaan, jolloin yli puolet yrityksistä käytti toiminnassaan jotakin aluetta vähintään kerran viikossa. Alueita käyttäneistä yrityksistä lähes kolme neljästä arvioi käyttävänsä niitä todennäköisesti tai erittäin todennäköisesti myös seuraavan vuoden aikana. Myös osa niistä yrityksistä, jotka eivät olleet viimeisten 12 kk:n aikana käyttäneet alueita, arvioi ehkä käyttävänsä alueita.

Raja-Karjalan eri alueet tarjoavat matkailuyrityksille hyvin monipuoliset mahdollisuudet harjoittaa luontomatkailua. Tyypillisimpiä toimintoja olivat luonnosta nauttimien ja käynti luontokeskuksessa, -talossa tai -tuvassa, retkeily, luonnontarkkailu, koskenlasku, maastoruokailu, välinevuokraus ja majoitus. Kaikkiaan yritykset olivat harjoittaneet tutkimusalueella 42 eri toimintoa. Jokaisella yrityksellä oli vähintään jotakin tai joitakin harjoittamaansa toimintoa koskeva turvallisuus- tai pelastussuunnitelma. Vastausten perusteella näyttää siltä, että suuremman onnettomuusriskin sisältäville toiminnoille suunnitelmia on laadittu selvästi muita toimintoja kattavammin.

Alueiden tarjoamista palveluista ja rakenteista yritykset olivat käyttäneet eniten alueilla olevaa tiestöä, polku- ja latuverkostoa, alueiden esitteitä ja opaskirjoja, maantienvarsien opasteita ja yrittäjien tuottamia palveluja, pysäköintipaikkoja, yleisökäymälöitä ja luontotalon tai -tuvan palveluita sekä reittien opastetauluja ja polku- ja latuviitoituksia. Muita runsaasti käytettyjä palveluja ja rakenteita olivat tulentekopaikat ja laavut, polttopuut tuvilla ja tulipaikoilla sekä Metsähallituksen alueita koskevat verkkosivut.

Laadultaan parhaimmiksi palveluiksi ja rakenteiksi vastaajat arvioivat polttopuuhuollon, Metsähallituksen alueita koskevat verkkosivut, telttailupaikat, yleisökäymälät ja luontotalon tai -tuvan palvelut. Heikoimmat laatuarviot saivat alueilla olevan tiestön kunto, rantautumispaikat, laiturit, moottorikelkkaurat ja -reitit ja maantievartiusten opastus. Tiestön kunto nousi esille myös yritysten antamassa vapaamuotoisessa palautteessa. Teiden rapistuvaa kuntoa kärjistää vielä alueiden käytön keskittyminen voimakkaasti kesäaikaan. Yhtenä tulevaisuuden haasteena onkin pitää alueiden perusinfrastruktuuriin kuuluva tiestö asiallisessa kunnossa niukalla perusrahoituksella.

Palveluiden ja rakenteiden nykyiseen määrään vastaajat olivat kokonaisuudessaan melko tyytyväisiä. Lisää kaivattiin lähinnä auto- ja päivätipua, erityistarpeiden huomioonottamista (mm. rakenteiden ja palveluiden esteettömyys) ja polku- ja latuviitoituksia. Alueiden muut toimintaympäristötekijät vastaajat arvioivat kahta vastaajaa lukuun ottamatta hyväksi. Palveluiden, rakenteiden ja ympäristön suhteen yritysten arviot olivat jokseenkin samansuuntaisia yksittäisten alueiden kävijätutkimusten tulosten kanssa. Tarkemman vertailun tekeminen eri tutkimustuloksista voisi olla yksi mahdollinen jatkotutkimusaihe.

Matkailualan taloudellinen kannattavuus nähtiin valtakunnan tasolla ja toisaalta omassa yrityksessä hieman keskinkertaista paremmaksi. Sen sijaan maakunnassa ja kohdealueilla kannattavuutta pidettiin hieman keskinkertaista huonompana. Matkailualan yrittäjyyden ja yritysten toimintaedellytykset nähtiin selvästi parhaina omassa yrityksessä ja yhteistyössä Metsähallituksen kanssa. Heikoimmiksi vastaajat arvioivat toimintaedellytykset kuntatasolla ja alueen yrittäjien keskuudessa. Lieksan puolella yksi syy kuntatason toimintaedellytysten saamaan arvioon voi olla matkailuinvestointien voimakas kohdentaminen Kolille, sillä monen yrittäjän mielestä Pielisen itäpuoli on jäänyt Kolin kehittämisen varjoon. Toisaalta Pohjois-Karjalan matkailustrategiassa on selkeästi visioitu maakunnan olevan tunnettu kansallisesti ja kansainvälisesti nimenomaan Koli-brandista (Pohjois-Karjalan maakuntaliitto 2007, s. 8) – kun Koli menestyy, heijastuu se imagohyötynä ja kasvavina matkailijamäärinä koko Pohjois-Karjalaan. Tässä onkin selvä hyödyntämisen mahdollisuus myös Pielisen itäpuolen matkailuyrittäjille.

Kaikki tutkimukseen vastanneet yritykset tekivät tutkimushetkellä yhteistyötä ja yhdeksän yritystä kymmenestä teki sitä vähintään keskinkertaisesti. Yrityksen menestymisen kannalta yhteistyötä pidettiin poikkeuksetta hyvänä asiana, ja kaikista vastanneista yrityksistä lähes kaksi kolmesta aikoi lisätä sitä tulevaisuudessa. Aito yhteistyön lisääminen todennäköisesti parantaa myös toimintaedellytyksiä niin yrittäjien keskuudessa kuin myös kuntatasolla.

Tutkimushetkellä yritykset tekivät eniten yhteistyötä markkinoinnissa, majoitus- ja ohjelmanpalveluissa ja ruokailupalveluissa ja vähiten tuotteissa ja tuotekehityksessä. Tyypillisesti yrityksellä oli kolme alihankkijaa, kaksi tasaveroista yhteistyökumppania ja yritys itse toimi kolmelle muulle yritykselle alihankkijana. Tosin yritysten välillä oli runsaasti vaihtelua yhteistyökumppaneiden määrässä ja myös arviot yritysyhteistyön toimivuudesta vaihtelivat melko paljon. Lähtökohtana toimivalle yhteistyölle tulisikin olla yritysten saama molemminpuolinen hyöty, asiakkaalle tuotettu lisäarvo, ja myöskään yrittäjien välistä toimivaa henkilökemiaa ei pidä aliarvioida.

Yhteistyötä arvioitaessa haastatteluissa tuli esille myös Pohjois-Karjalan matkailun alueorganisaatio Karelia Expert, jonka toiminnan tutkimushetkellä muutamat yritykset näkivät oman yrityksen toiminnan kannalta melko marginaalisena. Havainto on mielenkiintoinen siinä mielessä, että esimerkiksi Pohjois-Karjalan matkailustrategiassa Karelia Expert mainitaan maakunnan keskeisimpänä yhteismarkkinointi- ja myyntiorganisaationa (Pohjois-Karjalan maakuntaliitto 2007, s. 7). Nähtävästi Raja-Karjalan matkailuyritysten ja Karelia Expertin yhteistyössä on edelleen molemmin puolista kehittämisen tarvetta.

Yritykset tekevät melko vähän yhteistyötä Metsähallituksen kanssa. Eniten yhteistyötä oli tehty alueiden käyttöön liittyvissä sopimuksissa, luontotalojen- ja tupien palveluissa, alueen käyttöön liittyvissä luvissa sekä alueen ja palveluiden markkinoinnissa. Tyytyväisimpiä vastaajat olivat alueen käyttöön liittyviin sopimuksiin ja lupiin, luontotalojen ja -tupien palveluihin, alueen käytön suunnitteluun ja Metsähallituksen palvelurakenteiden käyttöön. Eniten tyytymättömyyttä aiheutti hakkuiden suunnittelu, maa-ainesten ja puun osto ja myynti sekä alueen ja palveluiden markkinointi. Mitä ilmeisimmin Metsähallituksen tulisi kehittää edelleen osallistamismenetelmiä toimitaessa etenkin matkailullisesti tärkeillä alueilla ja niiden läheisyydessä. Myös yhteistyöhön alueiden markkinoinnissa tulisi Metsähallituksen kenttätasolle osoittaa riittävät määrälliset ja laadulliset resurssit.

Arvioitaessa Metsähallituksen toimintaa Raja-Karjalan alueella parhaiksi arvioitiin polttopuuhuolto, palvelurakenteet maastossa ja jätehuolto. Huonoimman arvion sai Metsähallituksen tarjoama ympäristö- ja laatu järjestelmäkoulutus, ja kaksi vastaajaa arvioi myös Metsähallituksen henkilöstön yhteistyön yrittäjien kanssa melko huonoksi.

Kokonaisuutena Metsähallituksen toimintaa ja alueen palvelurakenteita kuvaava valtakunnallisesti vertailukelpinen asiakastyytyväisyysindeksi oli viisiportaisella (1–5) asteikolla arvioitaessa Raja-Karjalan alueella 3,71. Osatekijöistä ympäristö sai korkeimman arvon ja heikoimman puolestaan yhteistyö Metsähallituksen kanssa. Kaikki osatekijät sijoittuivat arvosanojen keskinkertainen (3) ja melko hyvä (4) välille ja asiakastyytyväisyysindeksi hieman lähemmäksi melko hyvää kuin keskinkertaista.

Lähes kaikki vastaajat pitivät Metsähallituksen kestäväen luontomatkailun periaatteita melko tai erittäin hyvin yrityksen toimintaan soveltuvina, hyväksyttävänä ja toteuttamiskelpoisina. Hieman enemmän kriittisyyttä oli periaatteiden selkeydessä ja ymmärrettävyydessä, mutta niitäkin selvä enemmistö piti vähintään melko hyvinä. Kokonaisuutena periaatteiden toteutumisen katsottiin onnistuneen keskinkertaisesti tai melko hyvin. Noin puolet vastaajista arvioi yrityksen ja sen asiakkaiden, yrityksen sidosryhmien ja yritysverkoston onnistuneen periaatteiden toteuttamisessa keskinkertaisesti ja noin kolmasosa vastaajista arvioi onnistumisen melko hyväksi. Metsähallituksen arvioitiin onnistuneen periaatteiden toteuttamisessa hieman muita tahoja paremmin. Yksi syy Metsähallituksen onnistumiseen periaatteiden toteuttamisessa on todennäköisesti organisaatiossa käytössä oleva sertifioitu ja ulkopuolisen tahon auditoima ympäristöjärjestelmä, joka edellyttää ympäristöasioiden huomioimista kaikessa toiminnassa.

Yhdeksän vastaajaa kymmenestä uskoivat alueen matkailun, kaksi kolmesta oman yrityksen ja yksi kolmesta oman yrityksen henkilökunnan kasvuun tulevaisuudessa. Ulkomaalaisten asiakkaiden osuuden arvioitiin kasvavan 10 prosenttiyksikköä, reiluun viidennekseen asiakkaiden kokonaismäärästä, ja myös yritysasiakkaiden osuuden ennakoitiin kasvavan suunnilleen saman verran. Selvää yksittäistä syytä näihin muutoksiin ei tutkimuksessa tullut esille, mutta kysymyksessä lieenee matkailun globaalin kasvutrendin vaikutus. Kasvaahan matkailu maailmanlaajuisesti nopeammin kuin maailman talous keskimäärin.

Tutkimukseen vastanneista yrityksistä neljä viidestä katsoi Raja-Karjalan alueilla olevan merkitystä vähintään melko paljon oman yrityksen toiminnan kannalta tulevaisuudessa. Vapaamuotoisissa vastauksissa puolet yrityksistä listasi lähiaikojen suunnitelmia oman toiminnan kehittämiseksi. Tärkeimpiä olivat majoitustilojen lisääminen tai nykyisten tilojen remontointi sekä laadun ja viihtyisyyden nostaminen, muut pienet rakennusinvestoinnit sekä kaluston uusiminen ja lisääminen. Osa yrityksistä suunnitteli myös muun toiminnan laadun ja osaamisen kehittämistä mm. parantamalla kieli-, esiintymis- ja myyntityötaitoja. Muutamilla yrityksillä on tavoitteena kauden jatkaminen tai toiminnan ympärivuotisuus. Useilla yrityksillä oli tavoitteena myös yhteistyön kehittäminen markkinoinnissa ja näkyvyyden lisäämisessä. Yleisesti ottaen tutkimuksen perusteella

näyttää, että yrityksillä on hyvin konkreettisia ja toimintakelpoisia ajatuksia niin oman yrityksen toiminnan kuin myös eri toimijoiden välisen yhteistyön kehittämiseksi.

Vapaamuotoisissa toiveissa Metsähallitukselle nousi esille tiestön korjaus Ruunaan ja Patvinsuon alueilla. Ruunaan alueella toivottiin myös veneenlaskupaikkojen ja laiturien parantamista, yrittäjien yhteistä infotaulua Metsähallituksen luontotalolle Naarajoelle sekä mahdollisuutta hyödyntää Ruunaan luonnonsuojelualuetta aikaisempaa tehokkaammin luontomatkailussa. Patvinsuolla esitettiin melontareittien raivausta Suomun- ja Hiienzoella. Petkeljärvellä toivottiin leirintäalueelle parempaa alueopastustaulua, entisöidyn korsun ja uimalaiturin korjausta, esteettömiä polkuja ja ympäri vuoden auki olevaa yleisökäymälää sekä reittejä koiravaljakoille ja ratsuille. Koitajoella otettiin kantaa metsästyksen, suurpetojen tarkkailumahdollisuuksiin sekä hiihtouriin. Myös pienemmille alueille toivottiin yritystoimintaa tukevan palveluvarustuksen korjaamista tai rakentamista.

Toiminnan turvallisuutta haluttiin parantaa mm. sovittamalla paremmin yhteen metsästäjien ja muiden ryhmien tarpeet Vankonvaaran alueella, matkapuhelinyhteyksien parantamisella mm. Koitajoen alueella, alueen toimijoiden yhteisillä turvallisuuskoulutuksilla ja -harjoituksilla sekä vesistövarsien paikkojen selkeällä nimeämisellä. Alueiden käytön turvallisuutta parantavat toimenpiteet ja eri toimijoiden välinen yhteistyö ovat myös Metsähallituksen tavoitteena ja siihen tulee panostaa myös tulevaisuudessa.

Muita toiveita olivat mm. mahdollisuus käyttää metsäautotieverkostoa mönkijäsafareilla, paremman informaation saaminen Metsähallitukselta matkailun näkökulmasta, tiedon saaminen tulevista hakkuista, säästöpuiden jättäminen polkujen varteen sekä polkujen pitäminen auki ja siisteinä hakkuissa. Lisäksi toivottiin verkostoitunutta yhteistyötä eri alueiden välillä sekä esittelyjä Metsähallituksen toiminnasta ja suunnitelmista.

Osa edellä luetelluista toiveista tulisi toteutettua nykyistä tiiviimmällä yhteydenpidolla ja yhteistyöllä alueilla toimivien matkailuyrittäjien ja Metsähallituksen kesken. Näin toteutuisi entistä paremmin myös se erään yrittäjän vapaamuotoisessa palautteessa esittämä toive siitä, että Metsähallitus tekisi ihan oikeasti yhteistyötä!

Kiitokset

Kiitokset Liisa Kajalalle ja Kyösti Tuhkalaiselle, jotka Metsähallituksen puolelta osaltaan auttoivat minua tekemään tämän Raja-Karjalan alueen yritystutkimuksen.

Suurimmat kiitokset ja kumarrukset haluan kuitenkin osoittaa niille 24 matkailuyrittäjälle, jotka vastasivat tutkimuskyselyyn. Ilman heidän panostaan tutkimus olisi jäänyt toteuttamatta. Lopuksi haluan erityisesti kiittää niitä eri matkailuyritysten henkilöitä, joiden kanssa minulla oli mahdollisuus keskustella tutkimuksen eri vaiheissa. Näissä ajoittain hyvinkin vapaamuotoisissa keskusteluissa saatu taustatieto antoi arvokasta tietoa tähän tutkimukseen ja eväitä Raja-Karjalan suojele- ja retkeilyalueiden kehittämiseen.

Lähteet

- Eisto, I. 2003: Ruunaan retkeilyalueen kävijät ja paikallistaloudelliset vaikutukset. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 143. 75 s.
- Eklund, M. 1999: Luontomatkailun vetovoimatekijät kohdevalinnassa: tapaustutkimus Petkeljärven ja Patvinsuon kansallispuistoista sekä Ruunaan retkeilyalueesta. – Pro gradu -tutkielma, Joensuun yliopisto, Maantieteenlaitos, Joensuu. 138 s.
- Heikkilä, A. 2008: Patvinsuon kansallispuiston kävijätutkimus 2007. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 87. 59 s.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004: Tutki ja kirjoita. – Tammi, Helsinki. 448 s.
- Jormanainen, J. 2005: Petkeljärven kansallispuiston kävijä- ja asiakasselvitys. – Opinnäytetyö, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, Metsä- ja puutalouden markkinoinnin koulutusohjelma. 57 s.
- Karelia Expert Matkailupalvelu 2007: Ruunaan alueen matkailun mini master plan. – Loppuraportti, Joensuun Seudun Aluekeskusohjelma / Karelia Expert Matkailupalvelu Oy. <<http://www.eastpoint.fi/naytapdf.php?id=20>>, viitattu 31.3.2008. 37 s.
- Keskitalo, M. 2008: Ruunaan luontotalon asiakastutkimus 2006. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 88. 52 s.
- Laakkonen, E. 2000: Petkeljärven kansallispuiston kävijätutkimus. – Opinnäytetyö, Hämeen ammattikorkeakoulu, metsätalouden koulutusohjelma. 39 s.
- Laine, N. 1995: Patvinsuon kansallispuiston kävijätutkimus. – Opinnäytetyö, Pieksämäen metsäoppilaitos. 55 s.
- Lindgren, M. (toim.). 2003: Matkailun vuosikirja 2004. – Edita Prima, Helsinki. 284 s.
- Luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämistyöryhmä 2002: Ohjelma luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämiseksi. – Suomen ympäristö 535. 48 s.
- Metsähallitus 1988: Ruunaan retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma. – Metsähallitus, Vantaa. 25 s. + liitteet.
- 1994: Ruunaan luonnonsuojelualueen runkosuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 20. 53 s.
- 1998: Patvinsuon kansallispuiston runkosuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 47. 50 s.
- 2002: Ruunaan retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 67. 80 s.
- 2006: Koitajoen Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 4. 77 s.

Metsähallitus 2007: Petkeljärven–Putkelanharjun ja Puohtiinsuon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 31. 101 s.

Metsätutkimuslaitos 2006: Suomen metsiin perustuva hyvinvointi 2015. Katsaus Suomen metsäalan kehitykseen ja tulevaisuuden vaihtoehtoihin. – <<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2006/mwp026.pdf>>, viitattu 27.9.2007. 250 s.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto 2007: Pohjois-Karjalan matkailustrategia 2007–2013. – <<http://www.pohjois-karjala.fi/dman/Document.phx?documentId=je23207154650050&cmd=download>>, viitattu 1.10.2007. 28 s.

Asiakastyytyväisyys osatekijöittäin

LIITE 1.

Metsähallituksen toiminta		Palvelut alueella		Ympäristö		Yhteistyö MH:n kanssa	
Palvelurakenteet alueen sisääntuloväylillä (pysäköinti- ja rantautumispaikat jne.)	3,73	Pysäköintipaikat	4,00	Yleinen turvallisuus	3,85	Alueen käyttöön liittyvät sopimukset	3,92
Palvelurakenteet maastossa (tulentekopaikat, polut, ladut, laiturit, sillat, puukotokset, käymälät jne.)	4,12	Tiestö	2,53	Yleinen siisteys	4,00	Alueen käyttöön liittyvät luvat	3,89
Rakenteiden ja reittien turvallisuus	3,88	Reittien opastetaulut	3,54	Maiseman vaihtelevuus	4,40	Alueen ja palveluiden markkinointi	2,77
Maasto-opasteet (infotaulut, viitoitus)	3,75	Polku- ja/tai latureitistö	3,60	Kulttuuriperintökohteet	3,54	Luontokeskuksen palvelut	3,71
Polttopuuhuolto	4,36	Polku- ja/tai latuviitoitukset	3,31	Virkistysympäristön viihtyisyys	3,86	Alueen käytön suunnittelu	3,73
Jätehuolto (käymälät, jättepisteet, yleinen siisteys)	4,00	Tulentekopaikat ja laavut	3,92	Luonnontilaiset tai erämaiset alueet	3,93	Metsähallituksen palvelurakenteiden käyttö (tuvat, tulipaikat yms.)	3,50
Erytysryhmien palvelut (esim. liikuntaesteiset)	3,73	Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	4,42			Maa-aineksen myynti/osto	2,33
Metsähallituksen henkilöstön yhteistyö yrittäjien kanssa	3,71	Yleisökäymälät	4,00			Tonttikaupat ja vuokraus	3,25
Opastusaineiston laatu ja saatavuus (MH:n esitteet ja muu aineisto)	3,82	Jätehuollon toteutus ja ohjaus	3,73			Matkailun ohjelmapalvelut	3,09
Metsähallituksen kyseisen alueen www-sivujen hyödyllisyys	3,92	Erytistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettaavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	3,14			Hakkuiden suunnittelu	2,00
Metsähallituksen tarjoama ympäristö- ja laatujärjestelmäkoulutus	2,86	Autio- tai päivätuvat	3,67			Puun osto/myynti	2,50
		Vuokra- tai varaustuvat	3,57				
		Telttailupaikat	4,20				
		Esitteet ja opaskirjat	3,87				
		Metsähallituksen aluetta koskevat www-sivut (www.luontoon.fi ja www.metsa.fi)	4,17				
		Luontokeskuksen, -talon tai -tuvan palvelut	4,07				
		Ravintolapalvelut	3,60				
		Moottorikelkkaurat ja -reitit	2,75				
		Laiturit	3,00				
		Rantautumispaikat	2,80				
		Maantienvarsien opastus	3,33				
		Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)	3,80				
		Reittien ja rakenteiden turvallisuus	3,71				
		Palveluiden määrä	4,12				
Aluekohtainen keskiarvo	3,85		3,65		3,94		3,33
Vertailukelpoinen keskiarvo	3,85		3,67		4,1		3,33
Aluekohtainen asiakastyytyväisyysindeksi						3,69	
Valtakunnallisesti vertailukelpoinen asiakastyytyväisyysindeksi						3,71	

Kyselylomakkeen saate

METSÄHALLITUS

Urheilukatu 3 A

81700 LIEKSA

Etelä-Suomen luontopalvelut / Heikki Räsänen

23.2.2007

puh. 0205 64 5724

Yritys

Vastaanottaja

Katuosoite

POSTINUMERO POSTITOIMIPAIKKA

ASIA RAJA-KARJALAN YRITYSTUTKIMUS

Hyvä matkailuyrittäjä

Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalvelut on tekemässä yritystutkimusta Raja-Karjalan alueella. Tutkimuksessa selvitetään mm. yritysten taustatiedot, virkistys- ja suojelualueiden käyttöä liiketoiminnassa, matkailuyritysten ja Metsähallituksen välistä yhteistyötä, yritysten mielipiteitä kestävästä luontomatkailusta ja Metsähallituksen kestävästä luontomatkailun periaatteista sekä yritysten tulevaisuuden näkymiä.

Tutkimus toteutetaan kyselytutkimuksena ja siihen liittyvänä haastatteluna. Liitteenä olevan lomakkeen voi täyttää ennen erikseen sovittavaa haastattelua tai vaihtoehtoisesti haastattelun yhteydessä. Toivottavaa kuitenkin olisi, että ehtisitte tutustua kysymyksiin ennen haastattelua. Kaikki tutkimuksen tiedot ovat ehdottoman luottamuksellisia ja tulokset raportoidaan siten, että yksittäisen yrityksen tiedot eivät ole niistä pääteltävissä.

Osallistumalla tutkimukseen autatte kehittämään suojelu- ja retkeilyalueiden palveluita ja käyttömahdollisuuksia entistä paremmiksi sekä syventämään matkailuyritysten ja Metsähallituksen luontopalveluiden välistä yhteistyötä.

Tutkimusterveisin

Heikki Räsänen

Suunnittelija

LIITE Kysymyslomake

Kestävän luontomatkailun periaatteet

Kartta tutkimusalueesta

Palautuskuori

Metsähallitus Etelä-Suomen luontopalvelut

Luottamuksellinen

Haastattelulomakkeen nro _____

Vastauspäivämäärä _____

RAJA-KARJALAN YRITYSTUTKIMUS 2007

Täyttöohjeet:

Yritystutkimuksella kerättävää tietoa käytetään hyväksi matkailullisesti tärkeimpien Raja-Karjalan (ks. liitekartta) virkistys- ja luonnonsuojelualueiden kehittämisessä. Tutkimuksen tiedot ovat ehdottoman luottamuksellisia ja tulokset raportoidaan siten, että yksittäisen yrityksen tiedot eivät ole niistä pääteltävissä.

Toivomme Teidän vastaavan tämän lomakkeen jokaiseen kysymykseen huolellisesti ja pyydämme ottamaan huomioon seuraavat ohjeet:

1. Lukekaa kysymykset huolellisesti.
2. Vastatkaa kysymyksiin **yrityskohtaisesti** merkitsemällä yksi rasti vastausympyrään (○). Niissä kysymyksissä, joissa on mahdollista valita useampi vaihtoehto, merkitkää vastauksenne vastausruutuihin (□) tai määritellä tärkeysjärjestys (□). Joissakin kysymyksissä pyydetään kirjoittamaan vastaus.
3. Tulemme haastattelemaan Teitä erikseen sovittuna aikana, joten lomakkeen täyttäminen etukäteen ei ole välttämätöntä, mutta toivottavaa on, että ehtisitte tutustumaan kysymyksiin.
4. Lisätietoja antaa Heikki Räsänen, puh. 020564 5724, sähköposti heikki.t.rasanen@metsa.fi.

KIITOKSET ETUKÄTEEN!

TAUSTATIEDOT YRITYKSESTÄ

1. Yrityksen

nimi _____
perustamisvuosi _____
yhteistyösopimuksen numero _____
Y-tunnus _____

2. Vastaajan

nimi _____
asema tai tehtävä yrityksessä _____
vastauspäivämäärä _____ . _____ . 2007

3. Yrityksen toimialue (merkitkää tarvittaessa useampi kohta)

- koko Suomi
 joku lääni tai läänit, mikä tai mitkä? _____
 joku maakunta tai maakunnat, mikä tai mitkä? _____
 Lieksa
 Ilomantsi muu kunta, mikä _____
 muu kunta, mikä _____ muu kunta, mikä _____

4. Yrityksen päätoimiala(t) tärkeysjärjestyksessä (1=tärkein, 2=seuraavaksi tärkein jne.)

1	☐ majoituspalvelut	6	☐ virkistys- ja viihdepalvelut
2	☐ ravitsemispalvelut	7	☐ sekalaiset matkailupalvelut
3	☐ henkilöliikennepalvelut	8	☐ liitännäistuotteet
4	☐ matkatoimisto-, matkanjärjestäjä- ja matka-
opaspalvelut	98	☐ muu mikä? _____
5	☐ kulttuuripalvelut	98	☐ muu, mikä? _____

5. Mitkä ovat tärkeimmät yrityksenne tarjoamat palvelut ja aktiviteetit?

ASIAKKAAT

6a. Kuinka monta % yrityksenne asiakkaista on viimeisten 12 kk aikana ollut

suomalaisia	_____ %	yksityisasiakkaita	_____ %
ulkomaalaisia	_____ %	yrittysasiakkaita	_____ %
yhteensä	100 %	muita, mitä? (esim. koululaisryhmiä)	_____ %
yhteensä noin	_____ hlöä	yhteensä	100 %

6b. Mikäli yrityksellänne on ollut ulkomaalaisia asiakkaita viimeisten 12 kk aikana, mikä on ollut heidän kansallisuutensa?

brittejä	_____ %	espanjalaisia	_____ %
ruotsalaisia	_____ %	italialaisia	_____ %
saksalaisia	_____ %	norjalaisia	_____ %
alankomaalaisia	_____ %	venäläisiä	_____ %
japanilaisia	_____ %	muita, mitä?	_____ %
ranskalaisia	_____ %	muita, mitä?	_____ %
		ei tiedossa	_____ %
ulkomaalaisia yhteensä noin	_____ hlöä	yhteensä	100 %

7. Kuinka asiakaskuntanne jakaantuu kuukausittain?

a) yksityisasiakkaat

tammikuu	_____ %
helmikuu	_____ %
maaliskuu	_____ %
huhtikuu	_____ %
toukokuu	_____ %
kesäkuu	_____ %
heinäkuu	_____ %
elokuu	_____ %
syyskuu	_____ %
lokakuu	_____ %
marraskuu	_____ %
joulukuu	_____ %
yhteensä	100 %
yhteensä noin	_____ hlöä

b) yrittysasiakkaat

tammikuu	_____ %
helmikuu	_____ %
maaliskuu	_____ %
huhtikuu	_____ %
toukokuu	_____ %
kesäkuu	_____ %
heinäkuu	_____ %
elokuu	_____ %
syyskuu	_____ %
lokakuu	_____ %
marraskuu	_____ %
joulukuu	_____ %
yhteensä	100 %
yhteensä noin	_____ hlöä

c) muut, mitkä? (ryhmätyypin nimi) _____ (esim. koululaisryhmät, ks. 6a)

tammikuu	_____ %	heinäkuu	_____ %
helmikuu	_____ %	elokuu	_____ %
maaliskuu	_____ %	syyskuu	_____ %
huhtikuu	_____ %	lokakuu	_____ %
toukokuu	_____ %	marraskuu	_____ %
kesäkuu	_____ %	joulukuu	_____ %
		yhteensä	100 %
		yhteensä noin	_____ hlöä

HENKILÖSTÖ

8. Yrityksenne työntekijä- ja henkilötöyömäärä vuonna 2006

vakituiset kokopäiväiset	_____ henkilöä ja	_____ henkilötyövuotta
vakituiset osa-aikaiset	_____ henkilöä ja	_____ henkilötyövuotta
määräaikaiset kokopäiväiset	_____ henkilöä ja	_____ henkilötyövuotta
määräaikaiset osa-aikaiset	_____ henkilöä ja	_____ henkilötyövuotta

joista maastopalveluihin (mukaan lukien valmistelevat työt) liittyy _____ henkilöä ja _____ henkilötyövuotta

9. Kuinka moni yrityksenne työntekijöistä asuu: Lieksan kaupungissa

vakituiset kokopäiväiset	_____	määräaikaiset kokopäiväiset	_____
vakituiset osa-aikaiset	_____	määräaikaiset osa-aikaiset	_____

Ilomantsin kunnassa

vakituiset kokopäiväiset	_____	määräaikaiset kokopäiväiset	_____
vakituiset osa-aikaiset	_____	määräaikaiset osa-aikaiset	_____

Muulla, missä? _____

vakituiset kokopäiväiset	_____	määräaikaiset kokopäiväiset	_____
vakituiset osa-aikaiset	_____	määräaikaiset osa-aikaiset	_____

10. Mikä on ollut yrityksenne työvoimatilanne viimeisten 12 kk aikana? Yrityksellä on ollut

- sopivasti työntekijöitä
- liikaa työntekijöitä sesongin ulkopuolella
- jatkuvasti työvoimapula
- sesonkiaikoina työvoimapula

11. Millainen pätevyys yrityksenne henkilöstöllä (mukaan lukien alihankkijat) on päätoimialoillanne (ks. kysymys nro 4) – oppilaitoksen, järjestön tms. myöntämä ja ajantasainen koulutus? (5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen, 2 = melko huono, 1 = erittäin huono)

Päätoimiala	5	4	3	2	1	
majoituspalvelut	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	erittäin huono
ravitsemispalvelut	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	erittäin huono
henkilöliikennepalvelut	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	erittäin huono
matkatoimisto-, matkanjärjestäjä- ja matkaopaspalvelut	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	erittäin huono
kulttuuripalvelut	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	erittäin huono
virkestys- ja viihdepalvelut	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	erittäin huono
sekalaiset matkailupalvelut	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	erittäin huono
liitännäiset tuotteet	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	erittäin huono
muu, mikä? _____	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	erittäin huono

RAJA-KARJALAN ALUE

12 a. Onko yrityksenne käyttänyt jotakin seuraavista Raja-Karjalan virkistys- ja luonnonsuojelualueista liiketoiminnassaan viimeisten 12 kk:n aikana? (ks. kartta, liite 2). Mikäli olette käyttäneet useampaa kuin yhtä aluetta, määritellä myös alueiden tärkeysjärjestys toimintanne kannalta

	kyllä	ei	tärkeys
1. Ruunaan retkeilyalue	☐	☐	☐
2. Patvinsuon kansallispuisto	☐	☐	☐
3. Petkeljärven kansallispuisto	☐	☐	☐
4. Koitajoen luonnonsuojelualue	☐	☐	☐
5. Jokin muu kohde, mikä? _____	☐	☐	☐

12 b. Jos vastasitte kyllä johonkin yllä mainituista kysymyksistä → jatkakaa seuraavasta kysymyksestä; muussa tapauksessa siirtykää kysymykseen nro 22

A) JOS YRITYKSENNE ON KÄYTTÄNYT RAJA-KARJALAN VIRKISTYS- JA LUONNONSUOJELU-ALUEITA LIIKETOIMINNASSAAN VIIMEISTEN 12 kk:n AIKANA, → JATKAKAA TÄSTÄ

13 a. Minkälaisia toimintoja harjoititte vuonna 2006 Raja-Karjalan virkistys- ja luonnonsuojelualueilla ja millä niistä yrityksellänne on voimassa oleva Kuluttajaturvallisuuslain (2004) mukainen turvallisuus-suunnitelma?

turvallisuussuunnitelma		turvallisuussuunnitelma	
4 ☐	retkeily ☐	83 ☐	luontopolkuun tutustuminen ☐
5 ☐	luonnon tarkkailu ☐	84 ☐	maastopyöräily ☐
7 ☐	pyöräily ☐	86 ☐	opastettu retki ☐
8 ☐	kalastus ☐	95 ☐	historiaan tutustuminen ☐
14 ☐	käynti luontokeskuksessa tai -talossa ☐	113 ☐	välinevuokraus ☐
17 ☐	leirikoulu ☐	114 ☐	tapahtuman järjestäminen ☐
20 ☐	telttailu- tms. leiriytyminen maastos- ☐	202 ☐	kahvilatoiminta ☐
21 ☐	murtomaahiihto ☐	204 ☐	kotimajoitus ☐
27 ☐	lumikenkäkävely ☐	205 ☐	kalastuslupamyynti ☐
31 ☐	moottorikelkkailu ☐	206 ☐	saunan vuokraus ☐
31 ☐	koiravaljakkoajelu ☐	207 ☐	leirintäaluetoiminta ☐
34 ☐	vaellus (yöpyminen maastossa) ☐	208 ☐	asiakkaiden palvelu ja neuvonta ☐
36 ☐	metsästys ☐	209 ☐	historiaretket ☐
53 ☐	luontokuvaus ☐	212 ☐	luokkaretket ☐
56 ☐	luonnosta nauttiminen ☐	213 ☐	extremeretket / -toiminta ☐
57 ☐	kiipeily ja laskeutuminen ☐	217 ☐	ruoka- ja ravitsemispalvelut ☐
63 ☐	veneily ☐	218 ☐	yritysten virkistys- tai koulutuspäivät ☐
64 ☐	melonta ☐	219 ☐	leirin järjestäminen ☐
65 ☐	koskenlasku ☐	220 ☐	majoitus ☐
78 ☐	luontoleiri ☐	221 ☐	sauna ☐
79 ☐	veneily- ja melonta kaluston vuokra- ☐	222 ☐	tilavuokraus ☐
80 ☐	tilausvene- tai tilauslaivaliikenne ☐	998 ☐	muu, mikä? _____ ☐
82 ☐	maastoruokailu ☐	999 ☐	muu, mikä? _____ ☐

13 b. Mitkä kolme vaihtoehtoa on yrityksenne toiminnan kannalta tärkeimmät? 1)_____ 2)_____ 3)_____

14. Mihin toimintoihin yrityksellänne on tarkoitus käyttää Raja-Karjalan alueen virikistys- ja luonnonsuojelu-alueita seuraavien 12 kk aikana?

4 ☐	retkeily	83 ☐	luontopolkuun tutustuminen
5 ☐	luonnon tarkkailu	84 ☐	maastopyöräily
7 ☐	pyöräily	86 ☐	opastettu retki
8 ☐	kalastus	95 ☐	historiaan tutustuminen
14 ☐	käynti luontokeskuksessa tai -talossa	113 ☐	välinevuokraus
17 ☐	leirikoulu	114 ☐	tapahtuman järjestäminen
20 ☐	telttailu- tms. leiriytyminen maastossa	202 ☐	kahvilatoiminta
21 ☐	murtomaahiihto	204 ☐	kotimajoitus
27 ☐	lumikenkäkävely	205 ☐	kalastuslupamyynti
31 ☐	moottorikelkkailu	206 ☐	saunan vuokraus
31 ☐	koiravaljakkoajelu	207 ☐	leirintäaluetoiminta
34 ☐	vaellus (yöpyminen maastossa)	208 ☐	asiakkaiden palvelu ja neuvonta
36 ☐	metsästys	209 ☐	historiaretket
53 ☐	luontokuvaus	212 ☐	luokkaretket
56 ☐	luonnosta nauttiminen	213 ☐	extremeretket / -toiminta
57 ☐	kiipeily ja laskeutuminen	217 ☐	ruoka- ja ravitsemispalvelut
63 ☐	veneily	218 ☐	yriytysten virikistys- tai koulutuspäivät
64 ☐	melonta	219 ☐	leirin järjestäminen
65 ☐	koskenlasku	220 ☐	majoitus
78 ☐	luontoleiri	221 ☐	sauna
79 ☐	veneily- ja melonta kaluston vuokraus	222 ☐	tilavuokraus
80 ☐	tilausvene- tai tilauslaivaliikenne	998 ☐	muu, mikä? _____
82 ☐	maastoruokailu	999 ☐	muu, mikä? _____

15. Kuinka usein yrityksenne on käyttänyt Raja-Karjalan alueen virikistys- ja luonnonsuojelualueita yritystoiminnassa viimeisten 12 kk aikana?

yrityksenne sesonkiaikoina	yrityksenne sesongin ulkopuolella
☐ kerran viikossa tai useammin	☐ kerran viikossa tai useammin
☐ kerran kahdessa viikossa	☐ kerran kahdessa viikossa
☐ kerran kuukaudessa	☐ kerran kuukaudessa
☐ harvemmin	☐ harvemmin

16. Kuinka monta %:a Raja-Karjalan alueen virikistys- ja luonnonsuojelualueita käyttävistä asiakkaistanne on viimeisten 12 kk:n aikana ollut....

suomalaisia	_____ %	yksityisasiakkaita	_____ %
ulkomaalaisia	_____ %	yriytisasiakkaita	_____ %
yhteensä	100 %	muita, mitä? (esim. koululaisryhmiä)	_____ %
yhteensä noin	_____ hlöä	yhteensä	100 %

17. Kuinka Raja-Karjalan alueen virkestys- ja luonnonsuojelualueita käyttävä asiakaskuntanne jakaantuu kuukausittain?

a) yksityisasiakkaat			b) yritysasiakkaat		
tammikuu	_____	%	tammikuu	_____	%
helmikuu	_____	%	helmikuu	_____	%
maaliskuu	_____	%	maaliskuu	_____	%
huhtikuu	_____	%	huhtikuu	_____	%
toukokuu	_____	%	toukokuu	_____	%
kesäkuu	_____	%	kesäkuu	_____	%
heinäkuu	_____	%	heinäkuu	_____	%
elokuu	_____	%	elokuu	_____	%
syyskuu	_____	%	syyskuu	_____	%
lokakuu	_____	%	lokakuu	_____	%
marraskuu	_____	%	marraskuu	_____	%
joulukuu	_____	%	joulukuu	_____	%
yhteensä	100	%	yhteensä	100	%
yhteensä n.	_____	hlöä	yhteensä n.	_____	hlöä

c) muut, mitkä? (ryhmätyypin nimi) _____ (esim. koululaisryhmät, ks. 6a)

tammikuu	_____	%	heinäkuu	_____	%
helmikuu	_____	%	elokuu	_____	%
maaliskuu	_____	%	syyskuu	_____	%
huhtikuu	_____	%	lokakuu	_____	%
toukokuu	_____	%	marraskuu	_____	%
kesäkuu	_____	%	joulukuu	_____	%
			yhteensä	100	%
			yhteensä noin	_____	hlöä

18. Kuinka paljon Raja-Karjalan alueen virkestys- ja luonnonsuojelualueilla on ollut merkitystä yrityksellenne viimeisten 12 kk aikana?

(5= erittäin paljon, 4=melko paljon, 3=keskinkertaisesti, 2=melko vähän, 1=ei lainkaan)

erittäin paljon 5 4 3 2 1
 ei lainkaan

19 a. Mitä mieltä olette yrityksenne käyttämien palveluiden, rakenteiden ja ympäristön laadusta ja määrästä nykyisin Raja-Karjalan alueen virkistys- ja luonnonsuojelualueilla? Vastatkaa jokaiseen kohtaan ja arvioikaa palvelun tai rakenteen laatu. Mikäli yrityksenne ei ole käyttänyt palvelua tai rakennetta vuonna 2006, jättäkää laadun arviointikohta tyhjäksi ja rastittakaa vaihtoehto ”emme ole käyttäneet palvelua”. Palvelun tai rakenteen määrän voitte arvioida aina.

Laadun arviointi asteikolla 5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen, 2 = melko huono, 1 = erittäin huono
Määrän arviointi asteikolla 3 = liian suuri, 2 = sopiva, 1 = liian pieni, EOS = en osaa sanoa

	yrityksen käyttämän palvelun, rakenteen tai ympäristön laatu	emme ole käyttäneet palvelua	palveluiden ja rakenteiden nykyinen määrä	EOS
	5 4 3 2 1		3 2 1	
1 pysäköintipaikat alueella / lähistöllä	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
2 tiestö alueella / lähistöllä	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
3 opastetaulut	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
4 polku- ja / tai latureitistö	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
5 polku- ja / tai latuviitoitukset	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
6 tulentekopaikat ja laavut	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
7 polttopuut	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
8 yleisökäymälät alueella	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
9 jätehuolto alueella	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
10 erityistarpeiden (esim. esteettömyys) huomioon ottaminen (kuljettavuus, opasteet yms.)	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
11 auto- tai päivätyvat	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
12 vuokratuvat ja -kämpät	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
13 telttailupaikat	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
15 esitteet, kartat, opaskirjat yms. materiaali	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
16 Metsähallituksen alueita koskevat www-sivut	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
19 luontokeskuksen, -talon tai -tuvan palvelut	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
21 ravintolapalvelut	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
22 moottorikelkkaurat ja -reitit	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
23 laiturit	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
24 rantautumispaikat	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
27 maantievärsien opastus	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
50 yrittäjien tuottamat palvelut (kahvilat, ohjelmapalvelut jne.)	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	
51 reittien ja rakenteiden turvallisuus	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○		○
52 yleinen turvallisuus	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○		○
53 yleinen siisteys	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○		○
54 maiseman vaihtelevuus	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○		○
55 kulttuuriperintökohteet	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○		○
97 virkistysympäristön viihtyisyys	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○		○
98 luonnontilaiset tai erämaiset alueet	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○		○
99 jokin muu, mikä?	hyvä ○ ○ ○ ○ ○ huono	○	liian suuri ○ ○ ○ liian pieni ○	○

19 b. Kuinka tyytyväisiä olette kokonaisuudessaan Raja-Karjalan alueen virkistys- ja luonnonsuojelualueiden palveluiden ja rakenteiden määrään?

(5= erittäin tyytyväinen, 4=melko tyytyväinen, 3=ei kumpikaan, 2=melko tyytymätön, 1=erittäin tyytymätön)

5 4 3 2 1
erittäin tyytyväinen ○ ○ ○ ○ ○ erittäin tyytymätön

20. Mitä toiveita teillä on Raja-Karjalan alueen virkistys- ja luonnonsuojelualueiden kehittämiseksi, jotta ne vastaisi paremmin yrityksenne tarpeita? Mainitkaa myös alueet, joita toiveenne koskevat.

21. Kuinka todennäköisesti yrityksenne käyttää Raja-Karjalan alueen virkistys- ja luonnonsuojelu-alueita liiketoiminnassaan seuraavien 12 kk aikana?

(5= erittäin todennäköisesti, 4=melko todennäköisesti, 3=ehkä, 2=melko epätodennäköisesti, 1=erittäin epätodennäköisesti)

erittäin todennäköisesti ○ ○ ○ ○ ○ erittäin epätodennäköisesti

Jos todennäköisesti käytätte (5 tai 4) virkistys- ja luonnonsuojelualueita liiketoiminnassanne, merkitkää tärkeysjärjestyksessä myös alueet, joita käytätte (1=tärkein, 2=seuraavaksi tärkein jne.)

Ruunaa Patvinsuo Petkeljärvi Koitajoki muu, mikä? _____

A) YRITYKSET, JOTKA OVAT KÄYTTÄNEET RAJA-KARJALAN VIRKISTYS- JA LUONNONSUOJELUALUEITA VIIMEISTEN 12 kk AIKANA → SIIRTYKÄÄ KYSYMYKSEEN NRO 25

B) JOS YRITYS EI OLE KÄYTTÄNYT RAJA-KARJALAN VIRKISTYS- JA LUONNONSUOJELUALUEITA LIIKETOIMINNASSAAN VIIMEISTEN 12 kk AIKANA → JATKAKAA TÄSTÄ

22. Miksi yrityksenne ei ole käyttänyt Raja-Karjalan virkistys- ja luonnonsuojelualueita liiketoiminnassaan?

23. Mitä toiveita teillä on Raja-Karjalan alueen virkistys- ja luonnonsuojelualueiden kehittämiseksi, jotta ne vastaisi paremmin yrityksenne tarpeita? Mainitkaa myös alueet, joita toiveenne koskevat.

24. Kuinka todennäköisesti yrityksenne käyttää Raja-Karjalan alueen virkistys- ja luonnonsuojelu-alueita liiketoiminnassaan seuraavien 12 kk aikana?

(5= erittäin todennäköisesti, 4=melko todennäköisesti, 3=ei kumpikaan, 2=melko epätodennäköisesti, 1=erittäin epätodennäköisesti)

erittäin todennäköisesti ○ ○ ○ ○ ○ erittäin epätodennäköisesti

Jos todennäköisesti käytätte (5 tai 4) virkistys- ja luonnonsuojelualueita liiketoiminnassanne, merkitkää tärkeysjärjestyksessä myös alueet, joita käytätte (1=tärkein, 2=seuraavaksi tärkein jne.)

Ruunaa Patvinsuo Petkeljärvi Koitajoki muu, mikä? _____

YLEINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA MATKAILUYRITYSTEN VÄLINEN YHTEISTYÖ VUONNA 2006

25. Taloudellinen kannattavuus vuonna 2006 oli mielestäni
(5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen, 2 = melko huono, 1 = erittäin huono)

	5	4	3	2	1	
matkailun toimialalla koko maassa	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	erittäin huono
matkailun toimialalla maakunnassa ja kohdealueella	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	erittäin huono
omassa yrityksessä	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	erittäin huono

26. Toimintaympäristö vuonna 2006 oli mielestäni
(5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen, 2 = melko huono, 1 = erittäin huono)

	5	4	3	2	1	
matkailualan yrittäjyyden toimintaedellytyksien suhteen yleisesti Suomessa	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	erittäin huono
yrittäjyyden toimintaedellytyksien suhteen maakunnallisesti tai seudullisesti	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	erittäin huono
yrittäjyyden toimintaedellytyksien suhteen alueen sijaintikunnassa tai -kunnissa	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	erittäin huono
alueen yrittäjien keskuudessa	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	erittäin huono
yhteistyössä Metsähallituksen kanssa	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	erittäin huono
omassa yrityksessä	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	erittäin huono

27. Teettekö yhteistyötä Raja-Karjalan alueen muiden yritysten kanssa?
(5= erittäin paljon, 4=melko paljon, 3=keskinkertaisesti, 2=melko vähän, 1=ei lainkaan)

erittäin paljon ei lainkaan

28. Millaisissa asioissa teette yhteistyötä Raja-Karjalan alueen muiden yritysten kanssa?

1 ☐ markkinointi	6 ☐ tuotekehitys	11 ☐ muu, mikä?
2 ☐ myynti	7 ☐ majoituspalvelut	_____
3 ☐ kalusto	8 ☐ ruokailupalvelut	
4 ☐ tapahtumat	9 ☐ ohjelmalvelut	12 ☐ muu, mikä?
5 ☐ tuotteet	10 ☐ kuljetuspalvelut	_____

29. Aiotteko lisätä yhteistyötä Raja-Karjalan alueen muiden yritysten kanssa seuraavien 12 kk aikana?
(5= erittäin todennäköisesti, 4=melko todennäköisesti, 3=ehkä, 2=melko epätodennäköisesti, 1=erittäin epätodennäköisesti)

erittäin todennäköisesti erittäin epätodennäköisesti

30. Onko yhteistyön tekeminen mielestänne hyvä asia yrityksenne menestymisen kannalta?
(5= erittäin hyvä, 4=melko hyvä, 3=keskinkertainen, 2=melko huono, 1=erittäin huono)

erittäin hyvä erittäin huono

31. Kuinka paljon teette nykyisin luontomatkailuun liittyvää yhteistyötä Raja-Karjalan alueella?

Yrityksellä on _____ kpl alihankkijoita.

Yrityksellä on _____ kpl tasavertaista yhteistyökumppania (asiakkaat maksavat suoraan ko. yrittäjälle)

Yritys toimii alihankkijana _____ (kpl) yritykselle.

32. Tuotepaketit, jotka yrityksenne tuottaa PÄÄTUOTTAJANA yhdessä jonkun muun yrityksen tai ulkopuolisen tahon kanssa:

tuotepaketti	yhteistyökumppanin tai -kumppanien nimet
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

33. Tuotatteko ALIHANKINTANA verkoston muille jäsenille palveluja/työsuorituksia?

palvelut/työsuoritukset	kenelle?	määrä kpl/vuosi
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

34. Mikä on näkemysenne alueen yrittäjien keskinäisestä yhteistyöstä tarkasteluvuonna (2006).

(5 =täysin samaa mieltä, 4 = jonkin verran samaa mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 2 = jonkin verran eri mieltä, 1 =täysin eri mieltä)

	5	4	3	2	1	
yrittäjäverkoston toiminta parani edellisestä vuodesta	täysin samaa mieltä	☐	☐	☐	☐	täysin eri mieltä
työnjako muiden yrittäjien kanssa oli kannattavaa	täysin samaa mieltä	☐	☐	☐	☐	täysin eri mieltä
yrityksemme pystyi erikoistumaan alueen palveluketjussa, koska toiset yrittäjät osaavat hoitaa tehtävänsä osaltaan riittävän hyvin	täysin samaa mieltä	☐	☐	☐	☐	täysin eri mieltä

YHTEISTYÖ METSÄHALLITUKSEN JA YRITYKSEN VÄLILLÄ VUONNA 2006

35. Missä seuraavista asioista yrityksenne on tehnyt yhteistyötä tai asioinut Metsähallituksen kanssa Raja-Karjalan alueella vuonna 2006?

(5=erittäin paljon, 4=melko paljon, 3=keskinkertaisesti, 2=melko vähän, 1=ei lainkaan)

		5	4	3	2	1		
1	alueen käyttöön liittyvät sopimukset	erittäin paljon	☐	☐	☐	☐	☐	ei lainkaan
2	alueen käyttöön liittyvät luvat	erittäin paljon	☐	☐	☐	☐	☐	ei lainkaan
3	alueen ja palveluiden markkinoiminen	erittäin paljon	☐	☐	☐	☐	☐	ei lainkaan
4	luontokeskusten, -talojen ja -tupien palvelut	erittäin paljon	☐	☐	☐	☐	☐	ei lainkaan
5	alueen käytön suunnittelu	erittäin paljon	☐	☐	☐	☐	☐	ei lainkaan
6	Metsähallituksen palvelurakenteiden käyttö (tuvat, tulipaikat yms.)	erittäin paljon	☐	☐	☐	☐	☐	ei lainkaan
7	maa-aineksen myynti/osto	erittäin paljon	☐	☐	☐	☐	☐	ei lainkaan
8	tonttikaupat ja vuokraus	erittäin paljon	☐	☐	☐	☐	☐	ei lainkaan
9	matkailun ohjelmapalvelut	erittäin paljon	☐	☐	☐	☐	☐	ei lainkaan
10	hakkuiden suunnittelu	erittäin paljon	☐	☐	☐	☐	☐	ei lainkaan
11	puun osto/myynti	erittäin paljon	☐	☐	☐	☐	☐	ei lainkaan
99	Muu, mikä? _____	erittäin paljon	☐	☐	☐	☐	☐	ei lainkaan

36. Oletteko olleet tyytyväisiä yhteistyöhön seuraavissa asioissa Metsähallituksen kanssa Raja-Karjalan alueella vuonna 2006? Vastatkaa jokaiseen kohtaan ja arvioika tyytyväisyyttenne yhteistyöhön, mikäli yrityksellänne on siitä kokemuksia. Muussa tapauksessa jättäkää arviointikohta tyhjäksi ja rastittakaa vaihtoehto "ei yhteistyötä".

(5 =erittäin tyytyväinen, 4 =melko tyytyväinen, 3 =ei kumpikaan, 2 =melko tyytymätön, 1 =erittäin tyytymätön)

		5	4	3	2	1	
							ei yhteistyötä
1	alueen käyttöön liittyvät sopimukset	tyytyväinen	☐	☐	☐	☐	tyytymätön ☐
2	alueen käyttöön liittyvät luvat	tyytyväinen	☐	☐	☐	☐	tyytymätön ☐
3	alueen ja palveluiden markkinointi	tyytyväinen	☐	☐	☐	☐	tyytymätön ☐
4	luontokeskusten, -talojen ja -tupien palvelut	tyytyväinen	☐	☐	☐	☐	tyytymätön ☐
5	alueen käytön suunnittelu	tyytyväinen	☐	☐	☐	☐	tyytymätön ☐
6	Metsähallituksen palvelurakenteiden käyttö (tuvat, tulipaikat yms.)	tyytyväinen	☐	☐	☐	☐	tyytymätön ☐
7	maa-aineksen myynti/osto	tyytyväinen	☐	☐	☐	☐	tyytymätön ☐
8	tonttikaupat ja vuokraus	tyytyväinen	☐	☐	☐	☐	tyytymätön ☐
9	matkailun ohjelmapalvelut	tyytyväinen	☐	☐	☐	☐	tyytymätön ☐
10	hakkuiden suunnittelu	tyytyväinen	☐	☐	☐	☐	tyytymätön ☐
11	puun osto/myynti	tyytyväinen	☐	☐	☐	☐	tyytymätön ☐
99	muu, mikä? _____	tyytyväinen	☐	☐	☐	☐	tyytymätön ☐

37. Arvioikaa Metsähallituksen muuta toimintaa Raja-Karjalan alueella vuonna 2006.

(5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinertainen, 2 = melko huono, 1 = erittäin huono)

		5	4	3	2	1		emme ole käyttäneet palvelua	
1	palvelurakenteet alueen sisääntuloväylillä (pysäköinti- ja rantautumispaikat jne.)	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huono	☐
2	palvelurakenteet maastossa (tulentelepaikat, laavut, polut, ladut, laiturit, sillat, puukatokset, käymälät jne.)	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huono	☐
3	rakenteiden ja reittien turvallisuus	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huono	☐
4	maasto-opasteet (infotaulut, viitoitus)	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huono	☐
5	polttopuuhuolto	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huono	☐
6	jätehuolto (käymälät, jätepiisteet, yleinen siisteys)	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huono	☐
7	erityisryhmien palvelut (esim. liikuntaesteiset)	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huono	☐
8	Metsähallituksen henkilöstön yhteistyö yrittäjien kanssa	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huono	☐
9	opastusaineiston laatu ja saatavuus (Metsähallituksen esitteet ja muu aineisto)	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huono	☐
10	Metsähallituksen kyseisen alueen www-sivujen hyödyllisyys	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huono	☐
11	Metsähallituksen tarjoama ympäristö- ja laatujärjestelmäkoulutus	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huono	☐
99	Muu, mikä? _____	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huono	☐

KESTÄVÄ LUONTOMATKAILU

38 a. Arvioikaa oheisessa liitteessä (liite 1) olevia kestävän luontomatkailun periaatteita Metsähallituksen virkistys- ja suojelualueilla. Vastatkaa jokaiseen kohtaan.

(5 =erittäin hyvä, 4 =melko hyvä, 3 =ei kumpikaan, 2 =melko huono, 1 =erittäin huono)

		5	4	3	2	1		
1	Kuinka hyväksyttävänä pidätte periaatteita yleisesti?	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huono
2	Kuinka hyvin periaatteet sopivat yrityksenne omaan toimintaan?	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huono
3	Kuinka toteuttamiskelpoisina pidätte periaatteita?	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huono
4	Kuinka selkeitä ja ymmärrettäviä periaatteet ovat?	erittäin hyvä	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huono

38 b. Arvioikaa eri tahojen onnistumista kestävän luontomatkailun periaatteiden (9 kohtaa, liite 1) toteuttamisessa raportointikaudella (2006).

Miten hyvin kestävän luontomatkailun periaatteiden toteuttamisessa onnistui/onnistuivat

(5 =erittäin hyvin, 4 =melko hyvin, 3 =ei kumpikaan, 2 =melko huonosti, 1 =erittäin huonosti)

		5	4	3	2	1		
1	yritys ja sen asiakkaat	erittäin hyvin	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huonosti
2	yrittäjien sidosryhmät	erittäin hyvin	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huonosti
3	yrittäjien verkosto	erittäin hyvin	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huonosti
4	Metsähallitus	erittäin hyvin	☐	☐	☐	☐	☐	erittäin huonosti

38 c. Vapaamuotoinen kuvaus merkittävimmistä onnistumisista tai epäonnistumisista ja niiden mahdollisista syistä:

TULEVAISUUS

39. Kuinka monta % yrityksenne asiakkaista arvioitte olevan kahden vuoden päästä

suomalaisia	_____ %	yksityisasiakkaita	_____ %
ulkomaalaisia	_____ %	yrittäjäasiakkaita	_____ %
yhteensä	100	muita, mitä? (esim. koululaisryhmiä)	_____ %
		yhteensä	100 %

40. Minkälaiset tulevaisuuden näkymät yrityksellänne on toiminnan kasvun suhteen?

(5= kasvaa merkittävästi, 4=kasvaa jonkin verran, 3=pysyy ennallaan, 2=supistuu jonkin verran, 1=supistuu merkittävästi)

Yrityksen toiminta kasvaa merkittävästi ⁵ ⁴ ³ ² ¹ supistuu merkittävästi

41. Minkälaiset tulevaisuuden näkymät yrityksellänne on henkilöstömäärän suhteen?

(5= kasvaa merkittävästi, 4=kasvaa jonkin verran, 3=pysyy ennallaan, 2=supistuu jonkin verran, 1=supistuu merkittävästi)

Yrityksen henkilöstömäärä kasvaa merkittävästi ⁵ ⁴ ³ ² ¹ supistuu merkittävästi

42. Kuinka paljon arvioitte Raja-Karjalan alueen virkistys- ja luonnonsuojelualueiden merkitsevän yrityksellenne seuraavien vuosien aikana?

(5= erittäin paljon, 4=melko paljon, 3=ei kumpikaan, 2=melko vähän, 1=ei lainkaan)

erittäin paljon ⁵ ⁴ ³ ² ¹ ei lainkaan

43. Kuinka arvioitte Raja-Karjalan alueen virkistys- ja luonnonsuojelualueilla matkailun tulevaisuutta?

(5= kasvaa merkittävästi, 4=kasvaa jonkin verran, 3=pysyy ennallaan, 2=supistuu jonkin verran, 1=supistuu merkittävästi)

Matkailu Raja-Karjalan alueen virkistys- ja luonnonsuojelualueilla

kasvaa merkittävästi ⁵ ⁴ ³ ² ¹ supistuu merkittävästi

44. Suunnitelmia yrityksen oman toiminnan kehittämiseksi seuraavien kahden vuoden aikana:

TOIVEITA JA TERVEISIÄ METSÄHALLITUKSELLE

45. Toiveita Raja-Karjalan alueen virkistys- ja luonnonsuojelualueiden kehittämiseksi seuraavien kahden vuoden aikana. Mainitkaa myös alueet, joita toiveenne koskevat.

46. Turvallisuuteen liittyvät näkökohdat ja kehittämissuositukset Metsähallitukselle

47. Muita toiveita Metsähallitukselle

KIITOKSET VASTAUKSISTANNE!

Metsähallituksen kestävän luontomatkailun periaatteet

Metsähallitus

Luonnonsuojelu

Kestävän luontomatkailun periaatteet Metsähallituksen suojelukohteissa

Kestävää luontomatkailua harjoitetaan hallinnassamme olevilla suojelu-, erämaa- ja suojeluohjelma-alueilla siten, että...

1. luontoarvot säilyvät ja toiminta edistää luonnon suojelua

Luonto on tärkeä matkan syy

Kävijöille kerrotaan luonnosta ja sen suojelusta

Matkailu ei häiritse luontoa, kaikki alueet eivät sovellu matkailukäyttöön

Ryhmät ovat pieniä, kuljetaan reiteillä aina kun mahdollista

Matkailua kanavoidaan palveluvarustuksen sijoituksella ja ohjeilla

Rakennetaan ympäristöön sopeutuvasti, luonnonkauniit alueet säilytetään rakentamattomina

Luonnon kulumista ja muita ympäristövaikutuksia seurataan, tarvittaessa niihin puututaan

2. ympäristöä kuormitetaan mahdollisimman vähän

Toimitaan luonnon ehdoilla, vältetään kaikkea ympäristön kuormitusta

Tavoitteena on ympäristöä säästävä ja roskaton retkeily

Polttopuuta käytetään säästeliäästi

Päästöt veteen ja ilmaan minimoidaan ja suositaan uusiutuvia energialähteitä

MH ja yrittäjät antavat hyvän esimerkin ympäristönsuojelusta

3. arvostetaan paikallista kulttuuria ja perinteitä

Tutustutaan avoimin mielin paikalliseen kulttuuriin

Paikallinen kulttuuri otetaan mahdollisuuden mukaan huomioon tiedon ja elämysmahdollisuuksien tarjonnassa

Käytetään paikalliset olot hyvin tuntevia oppaita

4. asiakkaiden arvostus ja tietämys luonnosta ja kulttuurista lisääntyvät

Hankitaan tietoa etukäteen

Tieto löytyy helposti ja on tarjolla kiinnostavassa muodossa

Annetaan mahdollisuus osallistua alueen hoitoon

Oppaat ovat hyvin koulutettuja

5. asiakkaiden mahdollisuudet luonnossa virkistymiseen paranevat

Otetaan huomioon kaikki luonnossa liikkujat

Palvelut mitoitetaan kysynnän ja kohteen mukaan

Tarjotaan luonnonrauhaa ja opastettuja luontoretkeä

Matkailutuotteita kehitetään yhdessä yrittäjien kanssa

6. asiakkaiden henkinen ja fyysinen hyvinvointi vahvistuvat

Suositaan lihasvoimin liikkumista
Huolehditaan asianmukaisesta retkeilyvarustuksesta
Tarjolla on helppoja ja vaativia retkikohteita
Tarjotaan mahdollisuus luontoelämyksiin
Rakenteet, reitit ja ohjelmapalvelut ovat turvallisia

7. vaikutetaan myönteisesti paikalliseen talouteen ja työllisyyteen

Käytetään mahdollisuuksien mukaan paikallisten yrittäjien tuotteita ja palveluja
Työllistetään mahdollisuuksien mukaan paikkakuntalaisia, mutta huomataan, että myös muualta tulleet ihmiset ja ideat voivat olla voimavara kotiseudun kehittämisessä

8. viestintä ja markkinointi ovat laadukasta ja vastuullista

Asiatiedot ovat luotettavia
Tiedotus on avointa ja vuorovaikutteista
Markkinointi ei ole ristiriidassa luonnonsuojelun kanssa

9. Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä

Asiakkaiden mielipiteet ovat tärkeitä.
Järjestetään koulutusta yhdessä yrittäjien kanssa
Annetaan kaikille kiinnostuneille mahdollisuus osallistua suunnitteluun
Yhteistyössä asetetaan etusijalle ne, jotka sitoutuvat näihin kestävän luontomatkailun periaatteisiin

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 170 Heinonen, M. (ed.) 2007: State of the Parks in Finland. Finnish protected areas and their management from 2000 to 2005. 313 s.
- No 171 Leppänen, T., Osmonen, O., Kyykkä, T., Sulkava, P., Rajasärkkä, A., Karhu, H. & Honkola, J. 2007: Inarijärven linnut. 69 s.
- No 172 Salminen, J. 2007: Paahdeympäristöjen hyönteisseuranta. 181 s. (verkkojulkaisu)
- No 173 Kunttu P. & Halme P. 2007: Keski-Suomen valtion maiden käävät. 97 s.
- No 174 Heikkilä, P., Hokkanen, M., Kotiaho, J. & Päivinen, J. 2008: Lahopuun määrän kehitys ennallistamisen jälkeen Koloveden ja Liesjärven kansallispuistoissa vuosina 2006–2007. 33 s. (verkkojulkaisu)
- No 175 Hovi, M., Kytö, H. & Rautio, S.-K. (eds) 2008: Fire and Forest – The International Forest Fire Symposium in Kajaani 13.–14.11.2007. 70 s.
- No 176 Wallenius, T. 2008: Menneet metsäpalot Kalevalan kankailla. 46 s.
- No 177 Sarvanne, H., Tanskanen, A. & Yrjölä, R. 2008: Linnansaaren kansallispuiston linnustoselvitys vuonna 2005. 47 s. (verkkojulkaisu)

Sarja B

- No 87 Heikkilä, A. 2008: Patvinsuon kansallispuiston kävijätutkimus 2007. 59 s. (verkkojulkaisu)
- No 88 Keskitalo, M. 2008: Ruunaan luontotalon kävijätutkimus 2006. 52 s. (verkkojulkaisu)
- No 89 Metsähallitus 2008: Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet. 78 s. (verkkojulkaisu)
- No 90 Metsähallitus 2008: Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien tilinpäätös ja toimintakertomus 2007. 54 s.
- No 91 Hankala, A. 2008: Hämeenkaan alueen kävijätutkimus 2006–2007. 62 s. (verkkojulkaisu)
- No 92 Hankala, A. & Tunturi, K. 2008: Hämeenkaan alueen yritystutkimus 2006. 61 s. (verkkojulkaisu)
- No 93 Mikkola, M. & Kuosmanen, R. 2008: Pyhä-Häkin kansallispuiston kävijätutkimus 2007. 46 s. (verkkojulkaisu)
- No 94 Tunturi, K. 2008: Helvetinjärven kansallispuiston kävijätutkimus 2006. 60 s. (verkkojulkaisu)
- No 95 Tunturi, K. 2008: Seitsemisen kansallispuiston kävijätutkimus 2006–2007. 69 s. (verkkojulkaisu)
- No 96 Tunturi, K. 2008: Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistojen yritystutkimus 2006. 71 s. (verkkojulkaisu)
- No 97 Pääkkönen, J. R. 2008: Luontokeskus Petolan asiakastutkimus 2006. 40 s. (verkkojulkaisu)

ISSN 1235-8983
ISBN 978-952-446-646-2 (pdf)

Julkaisu on luettavissa osoitteessa:

www.metsa.fi/julkaisut